מוסף על המשמר
מס' 16
18 באפריל 1986
ט' בניסן תשמ"ו

פסטיבל ישראל, ירושלים 1986

(ראה עמודים 12–15)

מודעי לשמחה מה זו עושה?

לאריק בברכה.

יישר כוח. רציתי לחזוק את דבריך. בתנועת החרות לא מסגירים חברים, רק גורמים להם להסתגר.

בידידות, מנחם

פת: מדוע לא הגיב ראש הממשל[ה] כאשר שרים השמיצו את מודעי?

"לא שמעתי קריאות לפטר את שר האוצר כשחציתי את התעלה" אמר אמש ש[ר] המסחר והתעשייה אריק שרון בפגישה עם תא החברים שהסגיר המערך לי[ד] הבריטים. "אם באמת נקעה נפשו של ראש הממשלה – שיילך לשר הבריאות ויש[ים] גבס" הוסיף השר לקול תשואותיהם של הנאספים.

בפגישה התגבש הסכם כמעט סופי לתנאים הטכניים בהם תיפתח ועידת התח[ירות] המחודשת: בין שלושת המחנות (לוי שמיר שרון) תפריד גדר תיל מחושמלת, כששומ[רים] חמושים מלווים בכלבי תקיפה ישוטטו לאורכה משך כל שעות הוועידה. תבמת הנ[שיאות] מלפנים על-ידי מחיצת זכוכית בלתי חדירה מהסוג בו נבנה התא של אייכמן, ו[קציני ביטחון] שיוצבו על מגדלי שמירה בשולי חבמה ירחיקו כל מתפרע בעזרת ירי כדורי [גומי] ורימוני-גז. חילוקי חדעות מתמקדים עתה סביב השאלה האם תחלק גדר הת[יל] המחושמלת את אולם הוועידה לשלושה חלקים שווים, כדרישת מחנה שרון, או [...] אחוז לשמיר ו-50 אחוז לשאר, כדרישת מחנה ארנס. סוכם שהכלבים יהיו מסוג [...] לזכרו של ז'בוטינסקי.

הפשרה המתגבשת:

מודעי יסיים את תפקידו כשר האוצר ויעמוד לאחר הרוטאציה בראש משרד הקוקיה לענייני שעונים. פרס יסיים תפקידו כראש ממשלה וימונה לשר פרץ. פרץ יעבור ויבדוק את המזוזות במפלגת העבודה. שמיר יחדל להיות שר חוץ ויקדיש את עצמו למלחמה בפשע המאורגן. פת יחדל לתקוף את מודעי ויעבור לתקוף את ניסים. שפירא יוריד עשרים וחמישה קילו וייראה כמו יוסי שריד. אברהם שריר יחליף מטוסים ויבקר את שר התחבורה בחופשת סוף שבוע באיי קורפו. בגין יסיים את ההסגר הכפייתי ברחוב צמח ויעבור להסגר כפייתי ברחוב גולם. שרון יישאר.

מה הם אמרו?

להלן תגובות של אישים שונים למשבר מודעי; זהה את האמירה ותזכה בפרס גם לאחר הרוטאציה.

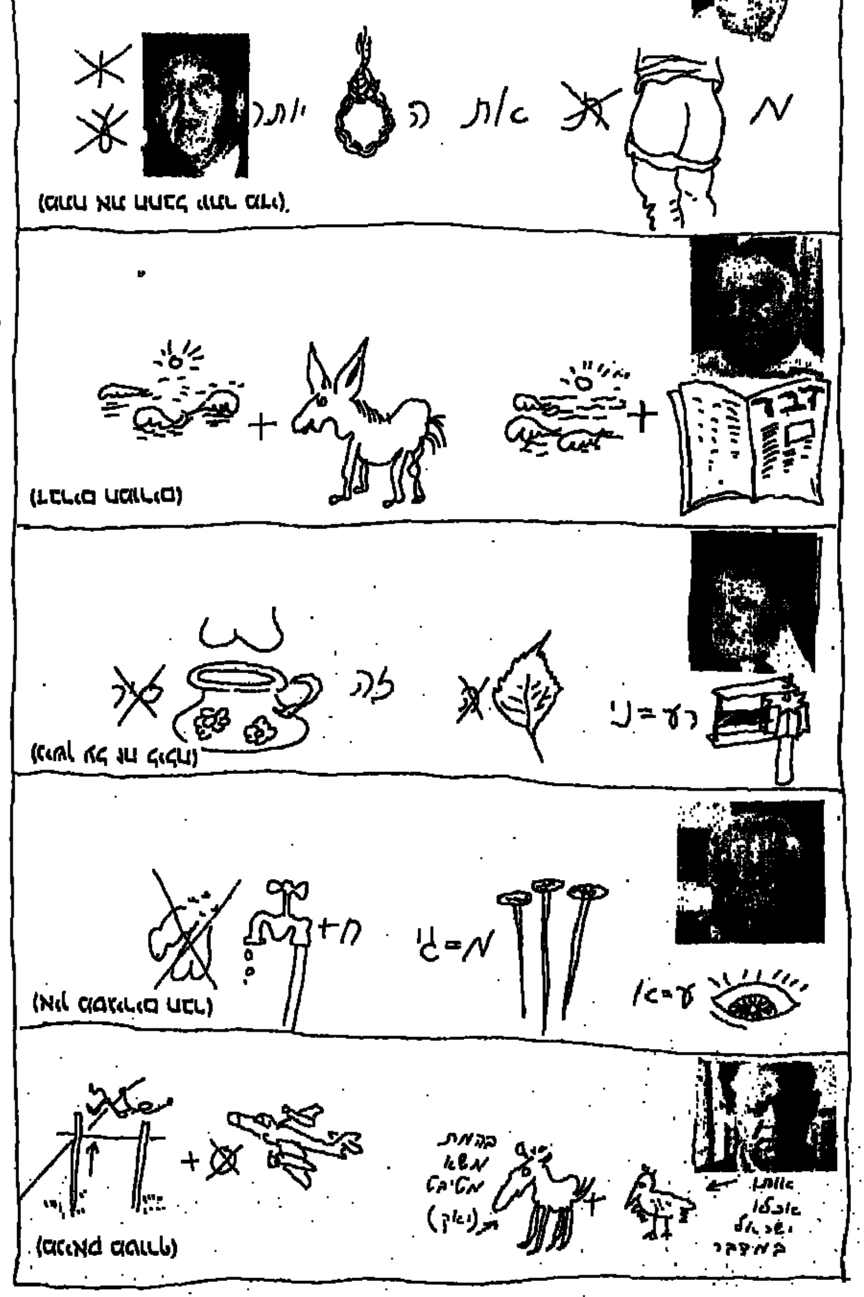

פיתוח ישראלי מהפכני:
במקום לשתול דולרים בתרנגולת קפואה ניתן [...] להקפיא דולרים בתוך עובר ולהפשירם עם הל[ידה]

לאחר שתא ההקפאה במקרר נעשה מקום מסתור בלתי בטוח לדולרים מוקפאים ויות[ר] הכנסה חשפה 2300 דולר בין קרביה של תרנגולת בפריזר של רופא שיניים מרמת-גן, [...] עתה שיטת מסתור חדישה שחוקרי מס הכנסה יתקשו לעלות על עקבותיה. בשיטה הנ[...] לאחרונה מקפיאים עובר כשהוא עטוף בכמות הדולרים אותה רוצים לנטרל, ומש[...] המקפא בטמפרטורה של 180 מעלות צלסיוס מתחת לאפס.

תשעה חודשים לפני שרוצים בהפשרת הסכום, שותלים את העובר ברחמה של אש[ת] הבית ועם הלידה השמחה בבית כפולה גם ילד חדש במשפחה וגם יש מהיכן לשלם א[ת] החינוך שלו. השיטה נוסתה בהצלחה על חיות מעבדה ומועברת עתה בהדרגה גם לבנ[י אדם]. החוקרים מבטיחים כי תהא תקופת ההקפאה ארוכה ככל שתהא, הדולרים נולדים [...] במשקל ובצבע תקין ומועברים ישר למחלקת הירוקים, ללא צורך בטיפול מיוחד כל[...]

אמו של קדאפי יהודייה, אביו הומ[...]

לאחר שכל הפעולות הצבאיות שנועדו להדיח את שליט לוב מכיסאו נכשל[ו] למעשה, כולל המתקפה האחרונה של האמריקנים במפרץ סידרה, נפתח של[ב] במאבק נגד מועמאר קדאפי, ועתה מסתבר כי אמו של הרודן הלובי היתה יהו[דייה]. הגילוי המרעיש הזה, ההופך את קדאפי באופן אוטומטי ליהודי ע"פ ההלכה, [...] בסופו של דבר, כך מקווים, להדחתו בדרך של התקוממות פנימית. עד עתה [...] אמו של השליט רק שירכה דרכיה בחברת גברים זרים, אולם מסתבר כי האמ[ת] חרבה יותר, והאם הנה, ככל הנראה, יהודייה על פי מוצאה. באם יחליט קדא[פי] ארצה, הוא זכאי לאזרחות ישראלית על פי חוק השבות, ושליח עלייה של [...] כבר נמצא בדרכו ללוב על מנת לשכנע את משפחתו הענפה של המועמא[ר] ארצה ולא להגר לאוסטרליה כפי שהתכוונה, אם. יוכתר הניסיון בהצלח[ה] תימנע כי גם אמו של ערפאת תימצא בסופו של דבר יהודייה, שלא לדב[ר] של אסאד. באם יגיע ארצה, יעמוד קדאפי בראש חלובי הלובי בכנסת.

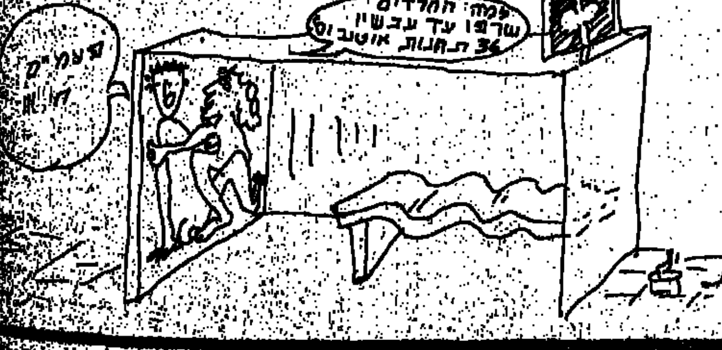

70% מן האוכלוסיה תומכים ברוטאציה

69.3% מהציבור תומכים בביצוע הרוטאציה, 56% בעד המשך כהונתו של שמעון פרס בתפקיד ראש הממשלה גם לאחר הרוטאציה ורק 18% סבורים כי על יצחק שמיר למלא את חלקו בהסכם עם המערך ולהחליף את מר פרס, כך עולה מסקר מיוחד שערך עבורנו המכון למחקר "מודיעין, שלום" בקרב דעת הקהל.

לשאלה: "במה אתה תומך?" נתקבלו התשובות הבאות:

	מרץ 86	פברואר 86	נובמבר 85
תומך ברוטאציה	69.5%	63.4%	60.7%
תומך בחורים קשישים	28.7%	22.4%	19.5%
תומך בולדים מחוץ למסגרת הנישואין	4.4%	4.8%	5.2%
אין דעה	35%	42%	41.9%

ניתוח התוצאות מראה בבירור כי התמיכה בהנהגת שעון קיץ הולכת וגוברת ככל שנעשה חם יותר (במרץ 83.8%, בנובמבר 62.5% בלבד) וכי בשכבות אוכלוסיה בעלות השכלה תיכונית והכנסה בינונית שיעור המתנגדים לנסיעת חיילים בטרמפים גובר עם רדת החשכה.

המאמן הראשון שיצליח להביא את קבוצת הכדורסל [...] מכבי תל-אביב להפסד אחד מתאריה — יעשה היס[טוריה]

13.4.86

15.4.86

כתובת המערכת:
"על המשמר", רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב
העורך הראשון: בצלאל לב ז"ל
עורך: אריה פלגי
עורכת משנה: תאיר זבולון
עיצוב גרפי: איתן פימנטל
ביצוע גרפי: שושנה זילבר

הפעם:

כתבות

■ אבטלה במרכז
יום בלשכת העבודה בחולון
מאת רונית מורגנשטרן 6

■ בדואי מסוג חדש
"כמו יהודי באמריקה"
מאת שלי יחימוביץ' 8

■ המקצוע: שליח הצלב הארום
חיל הישע העולמי
מאת יוסף אלפרן 10

■ פסטיבל ירושלים
תיאטרון, מחול, מוסיקה
מאת ג. מנור, ד. אור, ע. רוט 12

■ ניץ חייכן
דן מרידור, צעיר מן הדור הישן
מאת דוד ארליך 18

ראיון

■ „זר שב מן הכלא אל המשפחה"
אסיר ציון הלל בוטמן
מאת אהוד דור 20

מדורים וטורים

■ חותם אישי
מאת יעקב בסר 16

■ שלום בית
מאת חיה יוסף 19

■ חראקירי
מאת לזר 28

אריה פלגי – 2; דליה שחורי – 2; רחוביצקי – 2; עודד ליפשיץ – 3; אהוד דור – 3; עירא דביר – 4; שאול קנז – 4; מיכאל הרסגור – 4; אלי הכהן – 5; זאב צחור – 5; פנחס ענברי – 5; יעקב רבי – 17; שמואל בונים – 17.

■ הלו חותם 5

■ כל יום 27–22
(עיצוב: רחל דביר)

■ בשער:
פסטיבל ירושלים בפתח
ביל טי. ג'ונס, ארני זיין ולהקתם

תימרונים
כדור ניסוי כבד

אריאל שרון הוא אחד האנשים שלא הרוויחו מן המשבר הקואליציוני, אף על פי שהשתדלו. למן ההתחלה הוא הכניס עצמו אל תמונת התיווך, הולך לשמעון פרס (ומספר על כך בטלוויזיה, אם כי הרבה לא היה באותה פגישה), נפגש עם יצחק מודעי, מתאם עם אברהם שפירא, מנסה ליצור רושם כי הוא פטרונם של הרתיים ותיווכו־תיווכם, תיווכי־תיווכו.

בכל זאת במהלך התימרונים המתחלפים חש הליכוד כי תומרן לעמדת „אין מוצא". אנשיו לא הצליחו לחשוב על נוסחא שתאפשר למודעי לעזוב בכבוד את משרד האוצר לכל הקדנציה. רוני מילוא העלה את שמו של שרון — לא כנוסחה־פותרת־בעיה, אלא יותר כנוסחה מכשילה, בבחינת — אם אברנו, לפחות נכניס למערך צפרדע שלא יוכל לבלוע. מילוא הציע, פסח גרופר גלגל סצנריו, חיים קופמן ופנחס גולדשטיין הצטרפו כהתלהבות.

שרון עצמו נראה היה לפתע עליו מאד: „טוב לי בתפקידי הנוכחי", אמר והמשיך להסביר כי הציע את החילופים של מודעי בשמיר, מפני שחשב שתיק החוץ אינו נופל ביוקרתו מתיק האוצר ולהיפך וכו'. לבסוף הודיע שהוא מקבל את ההצעה וגם „מוכן להיות אפילו כדור ניסוי, אבל אוי ואבוי למי שירים אותי".

בנוסח ההחלטה, אגב, דובר על חילופים בין מודעי לשרון „או אפשרויות אחרות", להראותך שהליכוד לא רצה לסתום את הגולל על המגעים וגם לא התייחס להצעתו ברצינות. התרגיל עבד די טוב, לכמה דקות אולי. שרי המערך נדהמו כששמעו שמציעים להם את שרון. בכל יישותם חשו כי אינם רוצים באדם הזה, אבל איך יוכלו להתנגד למועמדותו, כשפורמלית אינם רשאים להתערב במינויי הליכוד? הם דרשו את הרחת מודעי מתיק האוצר בלבד. מינוי שרון לשר האוצר סיפק דרישה זו. יצחק רבין אפילו אמר, שלמערך יהיה קשה מאוד להסביר בציבור מדוע הוא לא רוצה את שרון.

המוצא בא מכיוון בלתי־צפוי. יצחק נבון התראיין לפנות־ערב בתכנית הרדיו „מסיבת עיתונאים" ונשאל לתגובתו על הצעת הליכוד בדבר חילופי מודעי בשרון. זה נחת עליו, והוא המציא את התשובה. „הליכוד עושה משחק תרגילים. הם יודעים יפה, שרק לפני חודשים אחדים עמד ראש הממשלה לפטר את אריק שרון על דברים דומים. אפשר לומר, שאריק שרון היה מורו והבו של למודעי בנושא הזה של יחס כלפי ראש הממשלה, הוא קרא לו סלפן, תקף אותו, וראש הממשלה עמד לפטר אותו פעמיים. הם יודעים יפה מה היחס כלפי שרון, לא רק בגלל הדברים הללו, יש משקע של העבר. נניח אותו הצידה".

שרי המערך נשמו לרווחה. הקו בתשובת נבון אומץ. הוחלט לטעון שהצעת הליכוד קנטרנית, ומי שמציע אותה רוצה לפרק את הממשלה. איזכור המלצות ועדת כהאן על־ידי נבון, תוך אי־שימוש בהן (כי או היו אומרים: „דמגוג, מה זה שייך?") היה אפקטיבי ביותר.

מי שבינתיים התאהב בהצעה על חילופי מודעי בשרון היה שרון עצמו. כשנוכח בערך ב־9:15 בלילה, שיורדים מן ההצעה, ודנים באפשרויות אחרות, נעלב והתפרץ: „אני לא מוכן לשמש כדור ניסוי". והוריד את מועמדותו. וכך, אריק מלך ישראל, שלא רצינו אותו כשר ביטחון וכמעט עמדנו לקבל אותו כשר האוצר, יישאר שר התעשייה והמסחר. זה עוד לא אומר, כמובן, שנבואתו של אורי דן לא תתקיים יום אחד. אולי היא רק נדחתה.

● דליה שחורי

וזין

„ארור היום בו הסכמתי להקדיש שנה וחצי מחיי למשרד האוצר"
יצחק מודעי

ויוח

„[illegible] מוחק אותו שבוע מחיי כדי להישאר באוצר"
יצחק מודעי

אנשי כבוד
מבריק הוא

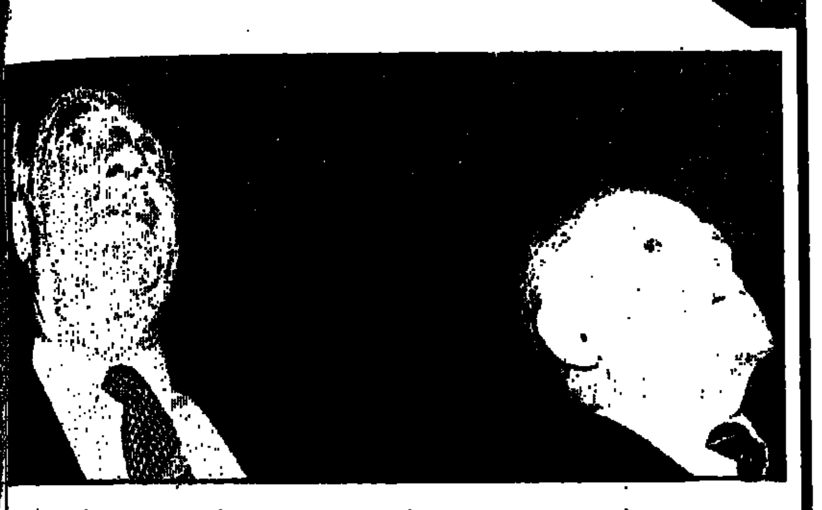

המבריק מכולם היה שמעון אשר לימד אותנו כי מה שאסור במשרד האוצר הוא נסבל במשרד החוץ והוא תנאי נדרש במשרד המשפטים הממונה בסך הכל על החוקים, שכל קשר ביניהם לבין יושר, אחריות משותפת הוא מקרי בהחלט.

אבל מבריק לא פחות היה יצחק שמיר, אשר הצליח ליצור זהות מוחלטת בין הפקרת חבר לבין מתן גיבוי לו בעת ובעונה אחת, כפי שהודגם על־ידי שרי הליכוד לגבי חברם הטוב יצחק מודעי. הם חילצו אותו ממשרד האוצר המופקר, והשיגו בשבילו את משרד המשפטים המגונן על ראשו במערכת משפטית איתנה ובאין־ספור יועצים לעת צרה.

ומבריק לא פחות היה אריק שרון אשר תבע ראשון שלא להפקיר את מודעי, דרש להתפטר יחד איתו התפטרות קולקטיבית, ואף היה מוכן להקריב את עצמו במקומו — בתפקיד שר האוצר ממש.

וקשה להגזים בברק־התרגיל של יצחק מודעי עצמו, אשר הביע נכונות אצילית לעזוב את משרד האוצר כאשר משרד החוץ, משאת־נפשו, הובטח לו בחשאי.

הארבעה ביחד, בפעולה משותפת, הגיעו לשיא ההברקה כאשר השכילו לא לשלול מן העם הצמא לדראמות את מתח ההתפוצצות כחן חזינו בכל ימי משבר־מודעי המתמשך. הם התאפקו ולא פרסמו את ההסכם הסודי ביניהם, חבינו שטובת האזרחים, ווכותם להתבדר, עדיפות על דיוזי־אמת להם על [illegible] אינטימית, שכאה בסך הכל לפתור [illegible] אישיות של ארבעה יחידים.

קשה למנוע את פרס התרגיל [illegible] השר המצטיין, משה ניסים, אשר לא [illegible] את המדינה ממשבר וממודעי, אלא [illegible] בכל אורח, שהדרך אל ראשות [illegible] בישראל אינה חסומה בפני אף [illegible] יוכיח חוסר ניסיון ואפס כישרים.

מה פלא שלאור ההברקות הרבות [illegible] שמו לב, שימי התרגילים המבריקים [illegible] ביזוי והשחתת־נורמות ללא־תקדים [illegible] מדינת ישראל. ימים בהם שליטיו [illegible] ולזול ללא בושה בשכלנו הישר, [illegible] המלה, את כוונת ההתחייבות, [illegible] ערערו את שרידי תרבות השלטון [illegible] אמות מידותיו.

העם מוכה הסנוורים שתק, אולי [illegible] שלא נקרא לבחור. הוסבר לו כי [illegible] אסון, וכך פרס נשאר [illegible] בעמדת אוי־טו־ראש־ממשלה, [illegible] לקנוניות לילה, מודעי במשפט [illegible] ממש אוצר. וכל זה לא למענם [illegible]

הקרקע הוכשרה ששמואל [illegible] ששב אלינו, יתקבל במחיאות [illegible] תרגיל, שלו היה לא רק מבריק [illegible] בסיכונים אישיים ממש. והוא [illegible] התחסר שעשה אותו בשביל [illegible]

● [illegible]

תמונת מצב

נותרו

189 יום

עד כניסת יצחק שמיר לראשות הממשלה

מלה רעה
פאשיזם קם ל„תחייה"

הרב כהנא צריך לעשות חשבון־נפש. יש לו סיבות טובות לשמוח, וסיבות טובות לדאוג. החוק נגד גזענות לא צריך להדאיג אותו. גם אם יעבור בכנסת, אין כל סיבה להניח שיופעל ביתר עצמה משהופעלו חוקים אחרים, הקיימים זה שנים, ושבעזרתם ניתן היה להכניס את כהנא והכנופיה שלו אל מאחורי סורג ובריח.

הרב כהנא יכול לשמוח על כך שרעיונותיו הולכים ומתפשטים. חומת הנידוי ושאט הנפש שהקיפה אותו הולכת ומתמוטטת. זהו תהליך קלאסי שבו החיידק הפאשיסטי מתפשט מהשוליים המטורפים אל הימין הלגיטימי, ומקרנף אותו משרידי השפיות שנותרו בו.

זה התחיל בקריית־ארבע, בה צורפו אנשיו לקואליציה המקומית. כיום חוקרים האם פיטרו שם את העובדים הערבים. בניגוד להתחייבות של שלום ואף, ראש המועצה. אבל כיצד אפשר לסמוך על הבטחות של פאשיסטים שניתנו למשטר דמוקרטי?

בוועידת „התחיה" לא היו נאומים עם פה עקום ומבט מטורף בעיניים. ישבו שם פרופ' נאמן וגאולה כהן, אקדמאים ואנשים מהוגנים ומתנחלים. הוועידה אימצה את תכנית „כך": לגרש חצי מיליון ערבים מיהודה ושומרון, כדי ליצור „מרחב מחיה" ליהודים במזרח על־ידי „פינוי מרצון" של אוכלוסיות נחותות. הכתחיל במצווה אומרים לו גמור, ואם כך, במשך הזמן יהיה „צורך" גם „לנקות" את שאר הערבים, בגליל, במשולש וברצועת עזה, „להדביר" את „הג'וקים המסוממים" עליהם דיבר ח"כ „התחיה" רפול כשהיה רמטכ"ל.

חצי מיליון ערבים ברצועה, עוד חמש־מאות משפחות ערביות אינן משנות דבר. בין כה וכה, עתידם ברצועה מובטח רק אם יגרשו את הערבים, כי התנחלות היא סיפוח, וסיפוח הוא גירוש ערבים, וגירוש ערבים זה גזענות ופאשיזם.

אבל מי שמגרש, מוכרח לומר שאין זה משנה לערבי אם יגורו במדינה ערבית זו או אחרת, וכך העלתה „התחיה" הצעת אי־אמון בפרס, על שהכיר בעם הפלשתיני. פליטי „קנדה" מפריכים את התיאוריות של הימין. הם לא רוצים שלטון מצרי־מוסלמי ודובר ערבית, ומעדיפים שלטון ישראלי זר, כי הם לא רוצים להיות ערבים, אלא ערבים פלשתינים, ולחיות במולדת, ברצועה, גם אם בינתיים היא כבושה. אין פלא שהמתנחלים רוצים למנוע את בואם של אלה שמוכיחים שהעם הפלשתיני הוא לא המצאה של היהודים אכולי שנאה עצמית.

הגזענות והפאשיזם הם כבר לא מונופול של כהנא, וגם לא האלימות. כהנא הוא בלון נפוח, צפרדע המנסה להידמות לשור. כל ניסיונותיו לחרור בכוח לכפרים ערביים נכשלו. מזמן לא הצליח לבצע שום פעולה אלימה. הכוח האלים האמיתי הם המתנחלים, שרובם אינם חברי „כך". הם אנשי „התחיה" ו„מורשה", המפד"ל והליכוד. להם יש אנשים וג'יפים, נשק ומכשירי־קשר, כושר ביצוע וגיוס המונים. הם יודעים לפוצץ ולירות, והמחתרת הוכיחה זאת. הם יודעים להכות ולירוק, להשפיל ולהתעלל, והשבוע הוכיחו זאת שוב, בדרך לכנס של „שלום עכשיו" בחברון.

ועידת התחייה: „לגרש אותם"

צילום: רחמים ישראלי

לפני כשבועיים השתתפתי בסמינר של נערי התק"ם מבית־הספר בכפר־מלום. הסמינר נערך בכפר דרום, מרכז ההסברה של „גוש אמונים" ברצועת עזה. ראש המועצה האזורית של מתנחלי גוש קטיף, ראובן רוזנבלט, הסביר לנערים במתק שפתיים שהמתנחלים רוצים לחיות בשלום עם שכניהם הערבים ומתיישבים רק בשטחים שוממים שאינם דרושים לערבים. השבוע הוסר מעל פניהם המסווה, כשהתנגדו ליישוב פליטים ממחנה „קנדה" שברפיח המצרית, בתל־א־סולטן, ברצועה שתחת שלטון ישראל. כשהתברר שקטע זעיר מאותם שטחים כן דרוש לערבים, המתנחלים החליטו להיאבק בכל האמצעים. לא הפחידה אותם הסכנה הביטחונית לאלפיים המתיישבים היהודים, הניצבים מול הצבא, כרגיל, נכשל בניסיונו לעצור אותם. כך היה בימי המערך, בימי הליכוד ובימי ממשלת האחדות.

את כהנא זה צריך להדאיג, כבר אין לו מה למכור. אפילו לא לשוליים המטורפים, מפלגות הימין האחרות גונבות לו את האידיאולוגיה, ואת האלימות. מדרך להגשמתה. „כל מה שאתה יכול, אני עושה יותר טוב", אומרת לו „התחיה" בסגנון של הפזמון מ„אני אוקלי־אשת לפירות". אין פלא שהוא יורד בסקרים. הוא לא יהיה להיטו הישראלי, כשיועברו בסך גרורי הפאשיסטים. הוא יוכל רק לעמוד על המרפסה ולצעוק שהוא היה הראשון, בקושי ישמעו אותו.

● עודד ליפשיץ

חוויה
מה צומח שם

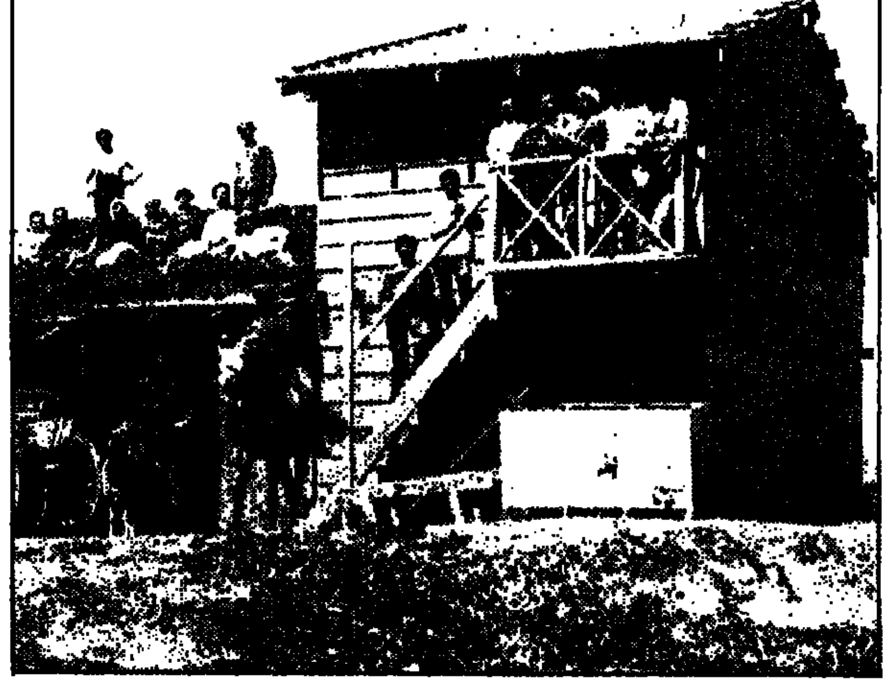

קלסיקה: אום־ג'וני, 1910

„החיטה צומחת שוב" שרה לנו חוה אלברשטיין בחסותה של „התנועה לארץ ישראל טובה", ובחסותם של „מעריב" ו„אל־על" ו„ההסתדרות הציונית" ואמ"י — ארגון אמני ישראל, ואולי בחסותן של נשמות טובות נוספות שאפשר ושכחתי להזכירן.

ליבם יוצא אלינו, ושלנו, מצידו, יוצא אליהן.

שבעים וחמש שנים מלאו לדגניה, ומה שהוגדר כ„כשלון למופת" — נוטה להמשיך ולשרוד. ויש בכך כדי להציף הרהות בנשמתה הטובה של „התנועה לארץ ישראל טובה", התרה אחר נקודות של אור במדינה — מסביר לי אילי גורליצקי, יושב־ראש אמ"י — המשתתפת פעולה איתה.

שבעים וחמש שנים לדגניה הרי אינן דבר של מה בכך, והתנועה הקיבוצית, אשר החרתה החזיקה אחריה, אף לה שמורים כמה מעשים נאים והגונים שרי בהם לערב של הוקרה מנקודת ראותם של בעלי אותה החסות.

הנה שנהגה בהיבה הרבה הזו, הוענק בסיוע רוחש של מערכות השמל ואלקטרוניקה, מכשירי קשר וסדרנים, לחברי דגניה וליתר הקרואים. הרבה מלים טובות נאמרו. מלים נאות שיצאו מן הלב. בנאומים קצרים, כמעט לא נאומים, שטפו ברכות ואיחולים, לצד: „לו יהי", ו„מי יתן", ותורה וחלום ותקווה ועלו והצליחו. וכחצר הראשונים של דגניה, שקושטה והוארה לשם כך, קלחה תכנית הערב על שלל אמניה כהלכה.

רק בנימים הסמויות, אלה האמורות לעורר אותו הד מיוחל, לא נגעו. משהו לא עבר על הקהל הזה. אל הקהל הזה שוכה, לפתע פתאום, בערב הוקרה לו, כבמין היפוך של רעם־ביום־בהיר. אולי זו המועקה המצטברת של הזמן האחרון שאינה מניחה להיפתח. אולי כל אותן כוונות טובות ויפות, המתורגמות ושבויות לאלקטרוניקה ומצלמות והבזקי אורות, ואנשי ביטחון ושומרי־ראש, כוחן אינו עומד להן בפני הציבור הכפרי הזה. ואפשר שהוא מעריף את הזמיר הפשוט — האנדרסני — על־פני הזמיר המרהיב ביופיו והמיכני.

● אהוד דור

מבצע חותם
כל יום שישי – חותם בביתך, וגם גיליון השבת של „על המשמר"
המחיר לחודש 5.20 ש"ח
המחיר לשנה 67.65 ש"ח + עוד חודש חינם
תשלום חודשי אפשר לשלם גם בהוראת־קבע בבנק.
לכבוד „על המשמר"
חומה ומגדל 2, תל־אביב
67-771
אני מעונין להיות מנוי בתשלום חודשי
אני מעונין להיות מנוי לשנה
שם:
כתובת:
טלפון:
גזור ושלח!

עירא דביר

מקהלה כממשל

בוקר של קיץ, שמש צוחקת לה,
בקצה היער הקימו מקהלה.
ראשון, התיש – מכה לו בתופים,
שני, חמור, שמכוון את הכלים.
והקופה – היא עומדת על סולם
ובמקל קטן מנצחת על כולם.

פתאום נער שם החמור בקול:
„אין שום אחדות – זה סתם זיוף גדול!
ואין זה פלא כלל וכלל
אינכם יושבים במעגל.
ואם התיש מתופף –
אני ממש מאסטרו מעופף!"

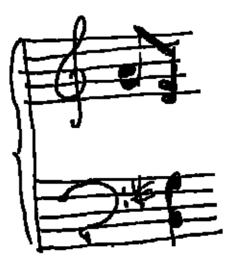

מיד עברו כולם למעגל
ואז הצליל נשמע קצת מטורלל
צווח התיש: „זה אבוד,
זו קקופוניה לדורות!
אם קוף חתרן יושב בראש
אין שום סיכוי לכינורות!"

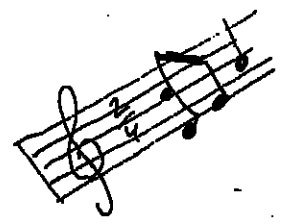

עברו חיש־קל לטור עורפי
ואחר כך לשיר תורכי
אבל הצליל חרק, צקצק,
תקתק, שקשק, קשקש, בקבק.
גם בשורה, גם בפזורה
הצליל פשוט נשמע נורא.

עבר שם במקום זמיר,
מומחה זמרה ידוע ומכיר
שנתבקש מן היושבים לשפוט
איך הם צריכים לשבת על כיסאות,
כדי שהאחדות תהיה תמימה
ונעימה לאוזן אנינה.

העיף בהם מבט אחד קצר
ופסק־דינו האכזרי גזר:
„רעיי וידידיי עלי להצטער,
אך שמיעתכם כמו של חמור נוער,
שבו על הראש – יהיה זה היינו הך –
מכם כבר שום מקהלה לא תצלח."

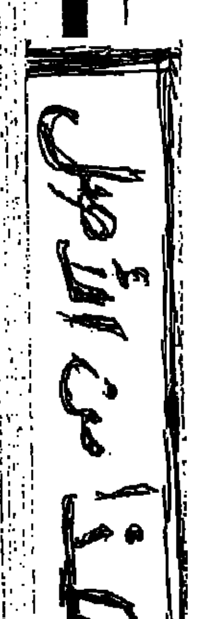

ההיסטוריה צעירה תמיד

מיכאל הרסגור

עניין של סגנון

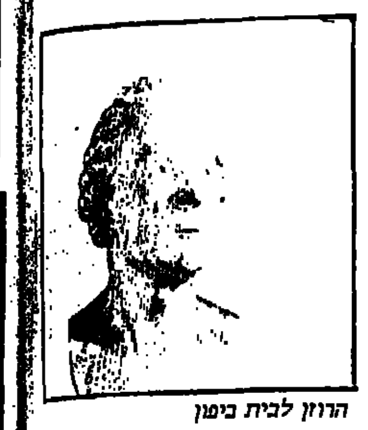

הרוזן לבית ביפון

הרוזן מבית ביפון (1707־88) היה אחד מאנשי־המדע הדגולים של עידן־האורות, המאה הי"8. הצטיין גם כן כבעל סגנון צלול וחריף. המחנה האפל — יישועים, כמרים, בישופים — שנא את ביפון, ובשל תוכן כתביו (הוא חש ביכולת האבולוציה) בשל סגנונו. כאשר נתקבל לאקדמיה הצרפתית נאם ביפון נאום חגיגי, וכו נמצאת האימרה „הסגנון הוא האדם עצמו". באותה תקופה היתה הממלכה נתונה בסערותיה של מלחמת־תרבות — רחיות נגד השכלה. הסגנון הקתולי השתנה, כמובן, מאדם לאדם, וכך גם זה של אנשי־ההשכלה. אבל לשני המחנות, היה, לכל אחד אחר לחוד, סגנון אשר איפשר מייד לזהות את המוצא הרעיוני של הכותב או הנואם.

הסגנון הדתי־קתולי היה כולו מרוח בחמאה. נואמיו גלגלו עיניהם כלפי שמים, הבטיחו שישכנעו רקע „בדרכי־נועם"; ובשפה מליצית, עמוסה במובאות מכתבי־הקודש, התנגדו לכל קידמה „למען טובת הציבור". הסגנון של אנשי ההשכלה נבנה על הערכת התבונה כמעלה משחררת. הוא היה הגיוני, השוואתי, חריף מאוד „כי רק חרב מתנוצצת נראית על רקע מחשך הדורות" כפי שהתבטא אחד המשכילים. אנשי המחנה הדתי, אשר כמות גדולה של היגיון לא עמדה לרשותם, העמידו פנים שמה שמגונה אצל יריביהם הוא הסגנון, ולא התוכן. אצלנו מצב זה מתורגם, למשל, לזוועה אותה חשים יצורים תמימים (או צבועים) מסגנון דיבורים של חברי־הכנסת, ולא מתוכן עמדותיהם. התמימים (והצבועים) אינם מבינים (או טוענים שאינם מבינים) שחריפותו של טקסט אינה מום, אלא יתרון — כי הוא מציב את הקורא מול מצב שאי־אפשר להימלט ממנו, ומי שנמלט, מאבד את הגינותו האינטלקטואלית. · הקוראים, המעדיפים את נוחיותם המנטאלית על פני האמת, זועקים אז ש„הסגנון חריף מדיו".

תופעה זאת ידועה היטב גם מתולדות ההשכלה היהודית. סופר חריף כמו יוסף פרל (1839־1773) צונזר ודווקא על־ידי מחנה האפליה הרבני־חסידי, אשר לא היסס לעשות יד אחת עם השלטון האנטישמי. גם היום נמשכת הצנזורה נגד חריפותו של פרל; מחבר ומחנך זה נתן לעולם היהודי את „בוחן צדיק" שלו ואת מגלה טמירים שהם כתבי־קרב רעיוניים, עדיין אקטואליים, נגד מורדי־האור בגטו.

מקרה כמעט מקביל הוא זה של יצחק ערטער (1851־1791); ספרו „הצופה לבית ישראל" מטפל בצורה חריפה ובסאטירה בתלאות הגטו — בבורות של אנשיה, במיעוט מוסריותם, אמונותיהם התפלות — בתוספת הבלטת המגרעה המולטת של מתנגדי התבונה — הריהי הצביעות. כה אילו יוסף פרל ויצחק ערטער היו יוצאים לנוער — קריאתם מבדרת ומשעשעת קריאה זאת מוסיפה ידיעות נכונות על עמנו — היתה האווירה המנטאלית של ידיעת ההשכלה היהודית היתה מעניקה לגיטימאציה היסטורית למתנגדי הגל המאיים לשטוף את ארצנו. אולם החלוקה במשרד החינוך — במידה ושרדו — של הסמינריונים למורים, הנהגות תנועות הנוער וכו', אינם מתעניינים באבותיו הרוחניים של הציבור החילוני — האם מתוך עצלנות, סתם ונוחיות?

המאשים טקסט בשל חריפותו נלט־ כאילו מאשים את הנוסחה 21=7x3 בחריפה בשביל קטני אמונה באמת מוטב שהיה פעמים שבע יהיה 22 או 20. זאת פשרה. מבינים... אולם כפי שידוע — האמת היא תמיד מהפכנית. ועל כן היא תמיד חריפה לאניני־הטעם, הטוענים שהחריפות מפריעה להם, מסתירים שהגורם האמיתי המפריע להם נקרא האמת. איזה רעיון חדש ואמיתי התחיל על־ידי יצירת קואליציה של ... אמת נגדו? כך מתקדם המין האנושי. ... המעקמים את אפם ונאנחים שהכל אינו אלא עניין של סגנון, רוצים להשכיח כי מדובר בעניין אחר לגמרי — בבחירה בין ... לאמת.

אל נשכח: המערב הכיר את עצמו כישות נפרדת, כאשר אוניותיו יצאו לגלות את העולם. יורדי־הים מימי הרנסנס יצאו אל אופקים בלתי־ידועים כדי, בין השאר, להביא פלפל לאירופה. הפלפל, כידוע, הוא ... מאוד חריף. אין רנסנס בלי חריפות, ואין ... התוכן — קובעת את חריפות הסגנון.

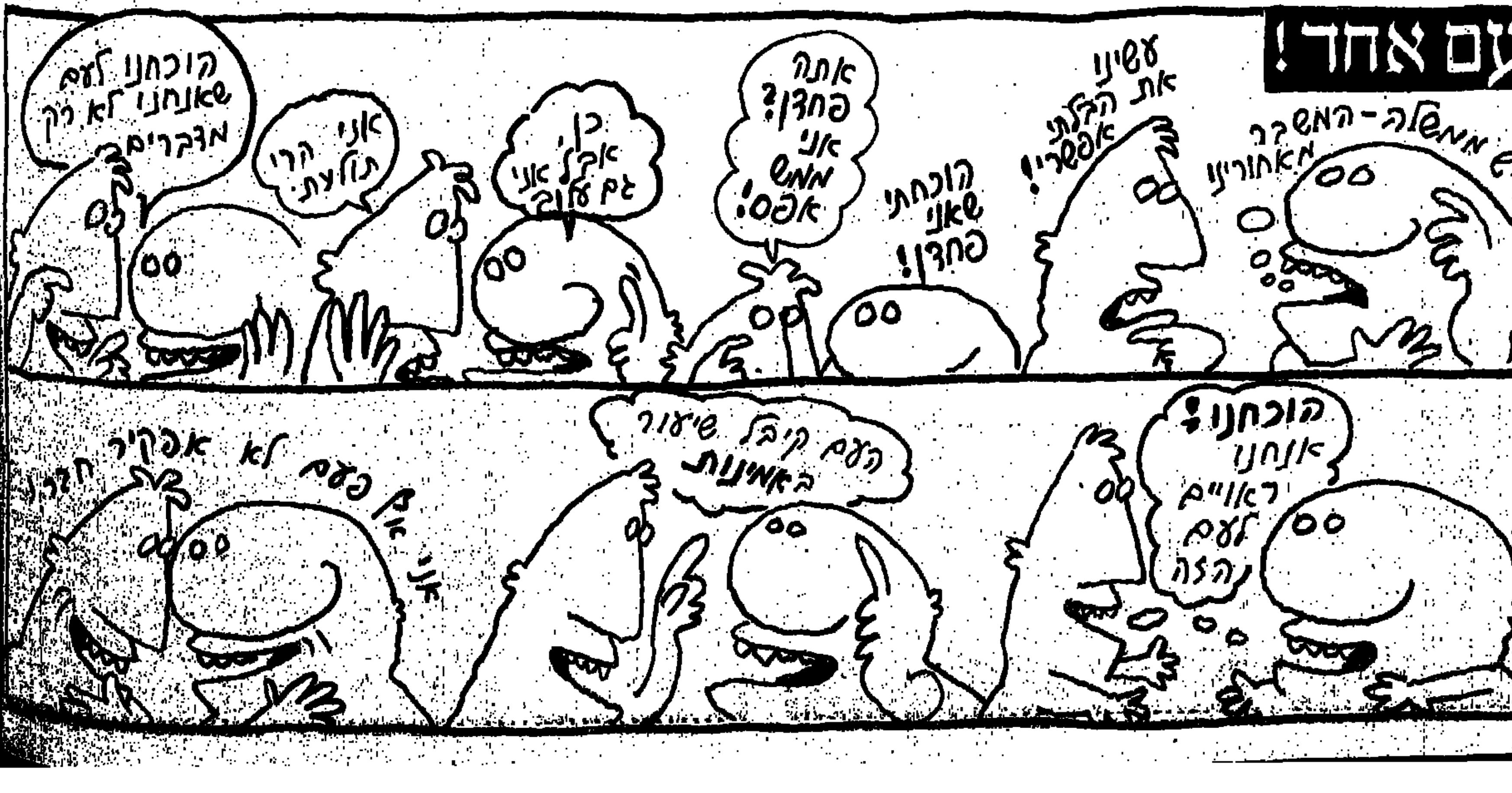

עוד שבוע

חושך בעיניים

„החלפנו את המוזוות במערכת בגלל האסונות שפקדו אותנו. הידיעה נכונה. אבל אחרי זה עוד התאבד יוסי בר"

ארנון מוזס
מנכ"ל „ידיעות אחרונות"

רשות דיבור

לחורחה ספרן,
מנהל מחלקת השיווק
בהוצאת הספרים „כתר"

ספרים ממשיכים לקרוא – עם פיקוח או בלעדיו

השבוע חזרו מחירי הספרים להיות תחת פיקוח. במשרדים הכלכליים ראו בספרים אחד הגורמים המסכנים את הרמה הנמוכה של מדד המחירים, שכן הוצאתם מפיקוח לפני שבועות אחדים, גרמה לעליית מחירים תלולה.

חורחה ספרן, מנהל מחלקת השיווק בהוצאת „כתר", אינו מסכים: „אני חושב שדווקא ההודעה על החזרת הפיקוח תגרום להעלאת מחירים כללית. הפעם לא יסכימו המו"לים להיות במצב שהיה לפני ההקפאה הראשונה — ואני מניח שרובם ינצלו את תיקרת המכסימום לייקור שאיפשר להם משרד המסחר והתעשייה — עשרים אחוז העלאה, החל מיום שישי השבוע.

גם בתקופה של הסרת הפיקוח היתה העלאת מחיר רצינית...

לגמרי לא מדויק. עשרת המו"לים הגדולים בארץ החליטו להעלות מחיר בצורה שפויה ומבוקרת, בשיעור של כ־15%. היו כמה מו"לים קטנים יותר, שהחליטו שהתרת הרסן נותנת להם אפשרות להעלות מחיר ב־100% — והם טעו וגרמו למשרד המסחר והתעשייה לטעות, וכתוצאה מכך חזר הפיקוח. לצערי, אנשי משרד המסחר והתעשייה לא עושים בדיוק עבודה מעמיקה כשהם בודקים מחירים. הם נזונים ממכתבים זועמים, במבט שטחי — מתגדמים וכו'. אם היו בודקים לעומק, היו רואים שזה לא בדיוק „סחרור כלפי מעלה" כמו שהם חושבים.

אם תעלו עכשיו מחירים תבריחו קונים מן החנויות.

להיפך. אמנם נעלה מחיר, אבל נמשיך במבצעים ונפתח במבצעים חדשים, ונאפשר אשראי נוח. והקונים קוראי הספרים — לא יברחו אלא יבואו עוד ועוד. בעיקרון חשוב לזכור שספר אינו מוצר מותרות יקר. היום קסטה, או תקליט, עולים יותר מספר שהוא בסט־סלר. הספר היה ויהיה מוצר עממי מבוקש.

אנחנו בערב פסח. האם יש הרבה ועדי עובדים אשר נותנים כשי לחג ספרים?

כן, בהחלט. לספרים יש מקום של כבוד והם פופולריים יותר מפורצלנים וקרמיקות. היו ועדים שאפשרו לעובדים לבחור מתוך רשימת מתנות בה היו גם ספרים. רבים מאוד בחרו בספרים — ואני מדבר בעיקר על אלה שנקראים עובדי „הצווארון הכחול".

נשארנו עם הספר?

בלי ספק. בחודש יוני, כשיהיה שבוע הספר, תוכל להיווכח כמו עיניך.

● אלי הכהן

אירוע

בדרך לכנס „שלום עכשיו" בחברון

הדגל גדול עליהם

לפעמים, פכים קטנים בשולי אירוע גדול, מאירים באור עז את טיבו האמיתי. כך אירע גם באותו יום דרמטי ליד המחסום בחלחול, כאשר מתנחלים משולהבים ניסו לעצור את שיירת „שלום עכשיו" בדרכה לכינוס הישראלי־פלשתיני הראשון בחברון.

אחד מרגעי הרתיחה היה, כאשר קצין צה"ל מלווה בקומץ חיילים הגיע אל המחסום והורה למתנחלים לפנות את האבנים. הם סירבו, וכאשר החלו החיילים לפנותן בעצמם, עלה וגליום הצעקות והמתנחלים בלהט, מה שהם קוראים „מסירות נפש", החלו להחזיר את

במחסום המתנחלים ליד חלחול — צילום: רדמים ישראלי

האבנים למקומן. עמדתי ליד מתנחל גדול־גוף, מתנשם ומתנשף מעצמת המאמץ הפיזי והרוחני הכרוכים בסחיבת האבנים אל המחסום. לפתע נשמטה מידיו אבן ופגעה ברגלי. זה כאב כי האבן לא היתה קטנה. המתנחל השתנה בכת־אחת. ההיסטריה נעלמה פתאום מפניו, ובפנים מלאות דאגה ניגש אלי ושאל אם נפצעתי. הוא לא הרפה ממני, עד שהבטחתי לו נאמנה כי מאום לא קרה והודיתי לו על התנצלויותיו. משנרגע, חזר לעיסוקיו. פניו לבשו שוב את הארשת ההיסטרית והוא חזר לקרקר עם חבריו המתרפים בכל עוז...

בין העתונאים שסיקרו את האירוע היה גם כתב קול ישראל בערבית, איברהים רבש והרגלו, ככתב רדיו זריז, תחב את המיקרופון לפיותיהם של השחקנים הראשיים — מתנחלים מצד אחד, באי־הכינוס הישראלי־פלשתיני מצד אחר. לפתע נשתתק וקרא לי. מתברר כי אנשי הביטחון אמנם איחרו מאוד לפזר את המחסום, אבל נציג מקרי שלהם ידע מי מעורר את כל המהומה. שוטר לבוש אזרחית שנקלע לשיירה שהתעכבה במחסום, שם עינו בכתב המתרוצץ עם המיקרופון והתליט: העיתונות אשמה... הוא דרש מרבש להפסיק את עבודתו. לקח קצת זמן לשכנע את הכתב המצוין שהסיבה שמנסים להשתיק אותו אינה בגלל שאינו יהודי... אני מקווה שהשתכנע.

ולבסוף — כאשר הגיעה תגבורת החולצות הצהובות של נערי כהנא, מנופפים בדגלי הלאום, נזכרתי בסרטים שראיתי על בעלי חולצות בצבע אחר המניפים דגלים אחרים... פתאום צדה עיני זאטוט צנום, שהניף דגל ענקי, אולי כפול ממידת גובהו. ניגשתי אליו ושאלתי: האם הדגל לא גדול עליך? הוא הביט אלי במין חיוך אידיוטי... התכייישתי בעלבונו של הדגל.

● פנחס ענברי

מפגש

לשיר ולהישאר בבאר־שבע

אברהם האפט, מאנשי העלייה השנייה, אמר ב־1960, עשרות שנים לאחר עלייתו לארץ, שלכל אורך השנים חבריו האמיתיים היו אלה ששרו איתו אותם שירים; האחרים נשארו מחוץ למעגל האינטימי של החברותא האמיתית.

אני מהרהר בדברים בעת טיול שבת של כמה משפחות מבאר־שבע, המשתתפים לא נבחרו על פי חתך מפלגתי או עדתי, סתם חברים שנקבצו במהלך שנים של היכרות. לא ועדת קבלה, לא סלקציה: שכנות, מקום עבודה, פגישה אקראית. יש כאלה העושים את לילות השבת יחד זה 10 שנים ויותר, יש שהצטרפו לאחרונה, יש שנעלמו.

הטיול נערך מיער להב לכיוון נחושה. לא נערכה תכנית מסודרת מראש, נראה איך יתגלגל בדרך. מדי פעם נעצרים להסבר; מישהו יודע היסטוריה, מישהו יודע ציפורים ופרחים, ממשיכים. הדבר המעניין הוא שמכלי שנדברנו מראש איש אינו מציע לעבור את הקו הירוק שאנחנו מסיירים לאורכו. לא פרינציפ. מעין הסכמה אינטואיטיבית שאין לה הסבר מלא. לאחר כל־כך הרבה שיחות סלון אנחנו עדיין מתווכחים, אף אחד לא ברחה בגלל עמדות פוליטיות, או איך זה שבנו 40 איש אין אף אחד ימינה למפלגת העבודה? איך זה שלכל אחד כמעט יש רקע של קיבוץ? איך זה שאין אפילו אחד שלא אוכל את שיפודי הבשר הלבן שנקנה זה עתה בלהב?

הסבר אפשרי: אחרי הארוחה, כשהילדים התרוצצו בין המחילות ששימשו את מרד בר־כוכבא, ישבנו גב־אל־גב לשיר, כמו כל הימים. אסנת שתמיד מפתיעה, פתחה בשירו של אלתרמן „אל תתנו להם רובים". השיר כידוע, נגנו על־ידי מחברו, אין משמיעים אותו ברדיו, ואפילו בתקליטי שירי תנועות הנוער אין הוא קיים. והנה, בחבורה באר־שבעית מקרית מאוד, הרוב מצטרפים, הם שרו אותו בנעוריהם בקיבוץ, ביחידה הנכונה שבה שירתו בצבא, ואפילו בבאר־שבע — עיירת פיתוח לכל דבר.

למחרת, באוניברסיטה, בכיתה של כ־40 סטודנטים, התברר שאף אחד לא מכיר את השיר. ספק אם השיר הזה יכול להסביר את המיקום האידיאולוגי דרכי הטיול בארץ ומנג שיפודי הבשר המועדף. אבל כל אלה, בצירוף השיר, מסבירים אותנו. זאת יכולתנו לשמור על זהותנו בארץ המסתלקת מאיתנו במהירות.

● זאב צחור

הלו... חומש

מפ"ם עם הדרוזים

שתי הערות למאמרו של אהוד דור על „הדרוזים מתוחרטים" שהתפרסם ב„חותם" האחרון: א) לא כל „חבריהם הערבים, לאחר שסיימו את חוק לימודיהם, יוצאים לבריה"מ על חשבון רק"ח ללימודי רפואה". האמת היא שבמשך השנים האחרונות למדו כמה עשרות ערבים בבריה"מ את מקצוע הרפואה כשביניהם גם אחרים מבני העדה הדרוזית. ב) אין שחר לטענתו של שייח' ג'אבר מועדי ש„מפ"ם התעלמה תמיד מן הדרוזים, בכל תהליך השלום, היא נגשה את הדרוזים וכנתה רק על הערבים".

ניסיונו השקוף של שייח' מועדי להכניס טריז בין „הדרוזים לערבים" לא יועיל. הדרוזים הם ערבים בני העדה הדרוזית, כמו שישנם ערבים בני העדה המוסלמית או הנוצרית. שייח' מועדי רשם דפים „מזוהרים" שמשום־מה לא הוזכרו במאמר, החל מתמיכתו דבר תושנים בקיומו של הממשל הצבאי המאוס והפקעת אדמות ערביות, כולל מבני עדתו הוא.

מפ"ם, מאז ומתמיד, פעלה בקרב אזרחי ישראל הערבים על כל עדותיהם, היא ניהלה מאבקים רבים נגד האפליה ובעד שוויון זכויות אמיתי לכולם. מפ"ם טיפלה בבעיות המיוחדות של בני העדה הדרוזית, כגון שאלת קיפוחם של החיילים משוחררי צה"ל, רמת הלימודים הנמוכה ועוד.

בכנס השנתי של פעילי מפ"ם בני העדה הדרוזית, שהתקיים בחודש שעבר, העלו הפעילים על נס את עמדותיה של המפלגה בענייני השלום והמאבק נגד הנסיגות; הם הוכירו את הצבעתה נגד חוק הגולן, ההפגנה הגדולה שקיימה בת"א, עמידתה לצד אחיהם ברמה בזמן השביתה הגדולה, והתנגדותה למלחמת לבנון. ברצוני לציין שרבים מצעירי העדה הצטרפו בשנה האחרונה למפ"ם, ורק בשבוע שעבר נבחר ג'מאל כנעאן מהכפר הדרוזי ירכא לריכוז המפלגה.

לטיף דורי
רכז הפעילות הערבית במפ"ם

מאת רונית מורגנשטרן

אבטלה במרכז

צילם בועז לניר

מוקדי האבטלה הם בעיירות הפיתוח אבל כל מובטל לגבי עצמו, גם במרכז הארץ, הוא מוקד לוהט. לפעמים החום מאיים לשרוף את הפקידים בלשכה. שעות של חול בלשכת עבודה בחולון

רחוב ביאליק בחולון הוא שכונה שלווה של בתים קטנים ומטופחים; שיכון־ותיקים שהפך לשכונת־וילות יוקרתית; רוב המובטלים מאזור חולון חוצים אותה בדרכם אל לשכת־העבודה האזורית, הממוקמת בבניין ישן ואפרורי בקצה הרחוב. בכניסה ללשכה יושב יעקב ומצפה לפתיחת הלשכה לקהל. היום הוא יום ו', וביום זה מקבלים קהל בין 11 ל־12. יעקב, כבן 50, לא מגולח, מצא פה כבר מן השעה 8 בבוקר. הוא יודע שלא יטפלו בו לפני השעה 11, אבל מה יש לו לעשות בבית? הוא שואל אותי רטורית. הוא פועל־מתכת ומובטל מזה כחודש. נאמר לו שיש סיכוי שיימצא לו מקום־עבודה היום, ולכן הוא פה מהבוקר, חסר־סבלנות, פותח חפיסה שנייה של סיגריות.

בחוץ נעצרת אופל־אסקונה חדשה, ממנה יוצא גבר צעיר ובידו תיק־מנהלים. הוא עולה במהירות לקומה ב'. בקומת־הקרקע מקבלים חסרי־מקצוע־מוגדר (בלתי־מקצועיים) וחיילים משוחררים. בקומה ב' — המקצועיים. בקומה השנייה ממתינים שני גברים ואשה לתחילת קבלת־קהל, לבושים היטב, ביניהם זה מהאסקונה. בהחלט לא אנשים במצוקה כלכלית; שני מנהלי־חשבונות ומזכירה בכירה, שמצאו עצמם לפתע לא־עובדים וחיים על חשבון המדינה. „זה בהחלט מצב לא־נעים", מסכמת המזכירה הבכירה.

על רקע מצוקת התעסוקה בעיירות הפיתוח ובחיפה וקריותיה, נשמע סיפור האבטלה של חולון, ושל גוש־דן, בכלל, כסיפור ילדים. מראשית 85, חלה עלייה תלולה במספר דרושי העבודה. כ־1000־1200 פניות נרשמו בלשכת־התעסוקה האזורית מדי חודש, לעומת 800 בממוצע לחודש לפני 85; במספרים יחסיים, זה לא הרבה לעומת ירוחם, או אופקים, אבל לגבי המובטל מחולון לאחוזים אין משמעות, והסיפור הוא טרגי לגביו, בדיוק כמו לגבי המובטל מאופקים. גם מחולון נפלטו עובדים מסולל־בונה, תדיראן ומפעלי תעשייה אחרים. אם כי בחולון ובגוש־דן בכלל יש יותר מצוקה בתחום השירותים מאשר בעיירות־הפיתוח. אם לקראת החגים מוזמנים מפעלי־התעשייה... יותר פועלים, הרי לשירותים אין [illegible] למובטלים בשטח זה. הנדסאי, פקיד, קופאי, או מנהל [illegible] של כמה שנים, יכול להגיע למשכורת מכובדת, [illegible] מפוטר, עקב קשיי המעסיקים להחזיק מעמד בתוך [illegible] שסוללת להם הכלכלה הישראלית. קשה למצוא עבודה [illegible] דומה בתנאים הטובים אותם השיג לאחר עבודה קשה [illegible] ותק במקום עבודתו הקודם.

„המצב בשירותים עגום", מציין מנהל הלשכה יצחק [illegible] „הרבה פונים ומעט הזמנות של מעסיקים." לדברי יוסף [illegible] פקיד השמה ויועץ בעל ותק של 28 שנה במקצוע, [illegible] מצבם של המבוגרים וחסרי־הניסיון בתחום השירותים [illegible] שיש מעבידים המנצלים את מצב האבטלה ולוקחים [illegible] משוחררים, או צעירות בתחילת דרכן המקצועית, [illegible] דרישות גבוהות, ומעדיפים אותם על פני ותיקים [illegible] דרישות שכר גבוהות. ובינתיים הם עומדים בתור [illegible] הראשונה בחייהם כמובטלים, חפויי־ראש, מסרבים [illegible] המציאות. „נוצר מצב פרדוקסלי, כשמצד אחד [illegible] ממשרות טובות עם דרישות גבוהות, ומצד שני [illegible] המעבידים את התנאים ואת השכר שהם מציעים, כשהם [illegible] את מצב האבטלה הקיים במשק."

דמי־אבטלה של 1500 ש"ח לחודש

האפשרויות העומדות בפני מובטלים כאלה [illegible] בכל מחיר, או לחכות בסבלנות עד שכבל [illegible] משרה בתנאים דומים לקודמת, או לעבור [illegible] למשל מהשירותים לתעשייה. שזה דבר נדיר, [illegible] גולן, פקיד השמה בכיר. מקרה נדיר כזה קורה [illegible] בחדרו יושב צעיר כבן 28, בעל משפחה, פקיד־[illegible] במקצועו, בוגר „תרמור", בי"ס למלונאות. [illegible] הקרובה ובאה. אין לרוברט הצעות שיענו על צרכי [illegible] כחודש וחצי הוא מובטל. הצעיר מבקש לעבור [illegible] לשטח היהלומים, ורוברט ממהר ברצון להסדיר את [illegible] כל יום הוא נתקל במישהו המוכן לעבור מן [illegible] לתעשייה.

אבל יש גם „מפונקים", לדברי גריאני: „יש [illegible] שפוטרו לאחר שנים של עבודה וקיבלו פיצויים [illegible] ממהרים לשומקום, והם מאוד בררנים לגבי המשרה [illegible] להם. או כאשר מדובר בצעיר מפונק הנתמך על־ידי [illegible] לו מוטיבציה לעבוד. גם ככה הוא מקבל כ־60 אחוז [illegible] האחרונה כדמי־אבטלה, ללא שום מאמץ מצדו.

„על־פי חוק שירות־התעסוקה," מסביר גריאני, [illegible] לתת לבעל מקצוע מקום עבודה במקצועו, או במקצוע דומה, שייתן לו שכר בגובה של בין 50 ל־70 אחוז [illegible] השתכר בשלושת החודשים האחרונים במקום עבודתו [illegible] אם היה לו בו ותק של שלוש שנים לפחות. אם בא אליי [illegible] מוסך מ'אל־על', לדוגמא, בעל ותק של 20 שנה, שהשתכר 2000 דולר לחודש. יהיה קשה מאוד למצוא לו עבודה של 1000 דולר מינימום כשכר חודשי. הוא יכול לנצל את החוק ולסרב לעבוד בפחות מזה, ובינתיים ליהנות מדמי־אבטלה בגובה זה (כ־1500 ש"ח) על חשבון המדינה. אני שומע מהרבה מפונקים על שעות עבודה לא נוחות במקום החדש, על רעש, בעל־בית לא סימפטי, וכדומה."

בכל חודש נרשמים כ־6 אחוז „מסרבים". בכל שנת 1985 נרשמו בלשכת־התעסוקה בחולון 820 סירובים מסך כל של 12,697 דורשי־עבודה. אם, לדעת פקיד־ההשמה, סירובו של דורש־התעסוקה לעבוד במקום המוצע לו אינו מוצדק — נרשם לו „סירוב", והוא מנוע מלקבל דמי־אבטלה במשך 30 יום. זכותו של המובטל לערער על ההחלטה בוועדת־ערר מיוחדת.

לעומת „המפונקים" ישנם ה„דפוקים", שהם המוגבלים, נכים ולהבדיל, אלכוהוליסטים ונרקומנים, חסרי־מקצוע, שאינם מחזיקים מעמד במקומות עבודה בגלל מגבלותיהם. מקבלים דמי־אבטלה מינימליים בסך 350 ש"ח (אגב, כמעט כמו שכרו של פועל תעשייה) וזקוקים להשלמת־הכנסה מביטוח לאומי. מנהל הלשכה, יצחק רון, רואה, לדבריו, יותר ויותר אנשים הזקוקים להשלמת־הכנסה, גם אנשים עובדים: „אם בייצור, במזון ובטקסטיל עומד השכר הממוצע על 350 ש"ח, הרי שאי־אפשר לקיים משפחה בסכום כזה, ואז מה שקורה הוא, שהממשלה משלימה את ההכנסה לאותם עובדים, ולמעשה מסבסדת את המעסיקים, שמנצלים את ההקפאה, את האבטלה ואת פועלי־השטחים ומציעים שכר־רעב. זה כואב לראות אדם שעובד ומזיע ומתלכלך ולא מוצא את לחמו בכך. אני צריך לעמוד מול אדם הזקוק לעבודה, יש לי הצעות, אבל אם ההצעות אינן עונות על צרכי־הקיום, הרי אני, במו־ידי, עלול להפוך אותו בתוך סער."

משרות כאלו מאיישים פועלים רבים מהשטחים; בסביבות חולון, המוקפת באזור תעשייה גדול, יש כ־2700 עובדים מן השטחים, מתוך כ־50 אלף עובדים בכלל. לדברי רון, עיקר הסירובים בתעשייה הם למשרות בהם עבדו פועלים מהשטחים, בגלל התנאים הגרועים־יחסית והשכר, בהם הסתפקו הפועלים הערבים, ולעבודה במשמרות.

אל החדר נכנס אדם כבן 60; חולצה לבנה, שעון זהב, עבד 35 שנה כפקיד־בנק, אתמול פוטר. הוא בא לחפש עבודה. מצבו קשה, מסביר לי רוברט, פקיד־ההשמה, אין לו כמעט אלטרנטיבות בגילו, וגם בלתי־סביר להציע לו הסבה מקצועית. [illegible] כוח: מצבה של מנה"ח בת 59 דומה; למזכירה־רפואית בכירה נרשם סירוב לעבוד כפקידה. יש הצעת־עבודה אחרת [illegible], שלא הוצע לה, בגלל סירובה הקודם. הפקיד ימליץ, לדבריו, על המשרה הפנויה למי שבאמת זקוקה לה.

ביציאה אני שוב פוגשת את יעקב. יש בידו מכתב הפניה למקום־עבודה, והוא נרגש.

„קיבלת עבודה?" אני שואלת אותו. „כן", הוא עונה ומחייך מאושר. „לא כל־כך בתחום שלי — שטאנצים — אבל משהו. לא משנה מה יהיה, והעיקר — העבודה." לאחר שלוש שבתות מבוטלות, וכך הרבה ימים של המתנה חסרת־מנוחה בלשכה, תהיה השבת ליעקב שבת של תקווה. בעייתו אולי נפתרה. בעייתם של עוד אלפי מובטלים עדיין לא.

הסיכון המקצועי של פקיד־ההשמה

אל האבטלה ניתן להתייחס באחוזים, וניתן להתייחס אליה מנקודת־מבטו של קרבנה — המובטל. ואמנם, הרבה מאוד נכתב על שני אספקטים אלה. מעט מאוד, הקדישה התקשורת לעבודתם של פקידי־ההשמה (עובדי לשכות־העבודה המפנים את דורשי־התעסוקה למקומות עבודה).

פקידי־ההשמה נתונים לא־פעם בלחצים, עד כדי איום על חייהם, מצד מובטלים נואשים, החרדים לקיומם הכלכלי. פקיד־ההשמה מטפל בקהל דורשי־תעסוקה, יוצר קשרים עם מעסיקים וגם מפקח עליהם, שימלאו אחר חוק שירות־התעסוקה, האוסר עליהם לקבל עובד ללא אישור של לשכת־העבודה. הכישורים הפורמליים הנדרשים ממנו הם השכלה תיכונית, ועדיף גם ניסיון בעבודה בטיפול באנשים, במיוחד באוכלוסיה בעייתית: כל פקיד־השמה מתחיל עובר קורסים וסמינריונים בנושאים כמו — סוציולוגיה, פסיכולוגיה, כלכלה, יחסי אנוש, תורת הראיון — כדי לייעל את עבודתו. לדעת יצחק רון, מנהל לשכת־התעסוקה בחולון, בעל 34 שנות ותק במקצוע, פקיד ההשמה צריך להיות פסיכולוג, כי המובטל נותן בו תמון אמון, וצריך לדעת לשלוח אותו לביתו בתקווה גם אם אין לפקיד שום הצעת־עבודה ממשית עבורו; הוא צריך גם להיות שוטר, כדי לשמור על חוק שירות־התעסוקה על הגבלותיו.

רון רואה את תפקידו כ„אבא" — גם רך וגם תקיף. הלשכה הרכה והאבהית היא גם נשקו והגנה היחיד העומד לרשותו של רון מפני התקפי־זעם, עד כדי סיכון־חיים, מצד דורשי־עבודה. לדעת רון, העבודה ללא־שמירה מסכנת באופן ממשי את חיי העובדים, ולכך אין „היושבים למעלה" ערים דיים. לרון יש הרבה סיפורים מסמרי־שיער על התקלויות לא־נעימות במובטלים זועמים, מהם יצא רק בזכות תחום וסבלנות:

„ישבתי בחדרי ועבדתי בשלווה, שמעתי צעקות. אימה: איפה המנהל? רוצים להרוג אותה [illegible] שלושה צעירים מגודלי־שער, חולצות פתוחות, [illegible] אפשר לעזור לכם? מה קרה? שאלתי אותם. [illegible] [illegible] לא ביחד, [illegible] אחד אחר [illegible] שהעיף את השניים האחרים [illegible] ואמרתי לו: אני רואה שאתה [illegible]"

בפעם אחרת נכנס למזכירות בחור ענק: איפה המנהל? אני הורג אותו עכשיו!

„המזכירה רעדה מפחד. יצאתי אליו — מישהו מחפש אותי? איפה אתה רשום? בהבטחת־הכנסה. הפקיד איננו, אולי תבוא מחר? אני שואל אותו בעדינות. לא מעניין אותי. הוא שואג. אני אגמור פה על כולכם. ירדנו למטה. הוא חטף ממני את המפתחות ונעל את הדלת. פתאום הוא מתפשט ומראה לי שכל גופו מצולק מחתכי סכינים. לתדהמתי הוא התחיל לשלוף מפיו סכיני־גילוח אחד אחרי השני, גם מהגרביים ומהנעליים ואמר לי — עכשיו אני חותך אותך ואת עצמי ושנינו נמות ביחד, או שאתה נותן לי פתק לביטוח־לאומי.

„ראיתי שלפני מטורף אמיתי, אבל לא איבדתי את העשתונות. אמרתי לו — אתה מוצא־חן בעיני. שב רגע, אני לא ממהר. ספר לי מה קורה לך. הוא התחיל לספר לי את כל קורות חייו. לרוב לא הקשבתי, כי הייתי כמעט משותק מפחד. אבל הראיתי התעניינות עצומה. בסוף הוא ממש נשכב עליי, חיבק אותי ונישק אותי והודה לי. ממש לא יכולתי לצאת ממנו. אמרתי לו — קח את הסכינים, ותזרוק אותם. והוא לקח והכניס אותם לכיס. זו הייתה אחת החוויות הקשות בחיי, שבה ראיתי כבר את המוות מול העיניים."

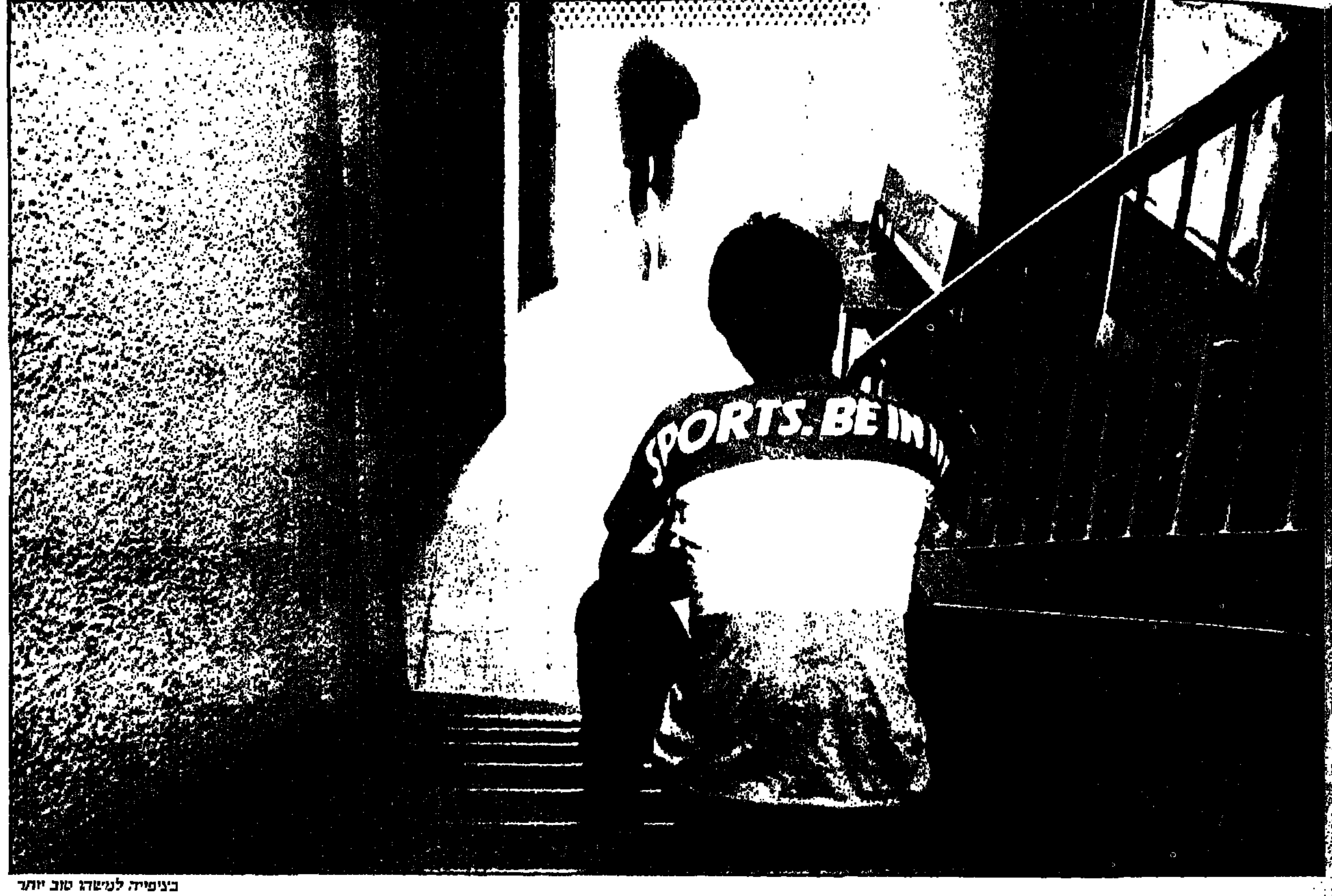

בציפייה למשהו טוב יותר

חובותיו וזכויותיו של מובטל

מסתבר שאזרחים רבים אינם מכירים את זכויותיהם כמובטלים. על־פי חוק שירות התעסוקה כל שכיר שעבד לפחות מאה וחמישים יום בשנה האחרונה זכאי לדמי אבטלה מהיום הראשון שבו הוא מפסיק לעבוד. בפועל, אדם בלתי־מקצועי, שאין לו מקצוע מוגדר, גם אם עבד עשר שנים במפעל — אינו מקבל דמי אבטלה, מכיוון שהוא חייב לקבל כל הצעת עבודה שנותנים לו, רק בלתי־מקצועיים ומוגבלים מבחינה רפואית. לאחר אישור של ועדה רפואית מטעם משרד העבודה, הקובעת שאינם יכולים לעסוק במקצוע המוצע להם — זכאים לדמי אבטלה.

התמונה שונה כשמדובר בבעל־מקצוע, שיש לו סיווג מקצועי משרד העבודה, ואשר עבד במקצוע בשלוש השנים האחרונות. הוא זכאי לדמי אבטלה בגובה 50־70 אחוז מהמשכורת שקיבל בשלושת החודשים האחרונים במקום עבודתו האחרון. (האחוז גדל ככל שהמשכורת היתה קטנה יותר).

מינימום דמי־אבטלה הם 350 ש"ח והמקסימום כ־1500 ש"ח. בלתי מקצועי אינו רשאי, כאמור, לסרב להצעת עבודה כלשהי ועליו להתייצב מדי יום בלשכת התעסוקה שבמקום מגוריו. בעל־מקצוע רשאי לסרב להצעת עבודה שאינה בתחום המקצוע בו עבד בשלוש השנים האחרונות, או שאינה מציעה לו שכר בגובה של 50־70 אחוז ממשכורתו האחרונה.

בעל מקצוע חייב להתייצב בלשכת התעסוקה במקום מגוריו שלוש פעמים בשבוע.

בדואי מסוג חדש

מאת שלי יחימוביץ'

צילם בועז לניר

נורי אל־עוקבי, בדואי, בן של שייח, פוליטיקאי פעיל, בעל מוסך, התחנך בקיבוצי השומר הצעיר. „אני רוצה שבדואי בישראל ירגיש כמו יהודי באמריקה"

נורי, אשתו וכמה מילדיהם, בביתם בלוד

לפני שבועיים, כשנחנך גוף חדש — „הכנסת של הדרום", ובו כל ראשי הרשויות בנגב — שיגר נורי אל־עוקבי, ראש האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדואים, מברק ברכה לראש המועצה האזורית שער הנגב, צבי חזן. „אנו מזדהים עם טענות המארגנים כלפי הממשלה המזניחה ומקפחת את תושבי הנגב", כתב נורי. „כתושבים הוותיקים ביותר בנגב, אנו, הבדואים, רואים עצמנו כחלק אינטגרלי של התארגנות כזאת".

„ועוד כתב נורי במברק ההוא, כי מה שמגיע למושבים, לקיבוצים ולעיירות הפיתוח בנגב — מגיע גם לבדואים. המכתב, ספק מברך ספק קורא תיגר — הוא הביטוי הנאמן ביותר לדרכו של אל־עוקבי. לא במשלחות של שתדלנות, לא במתנות של כבוד, כמו אקדח עם רישיון שניתן לשייח ממושמע, לא בהזמנה לתאפלות יקרות. אצל נורי תמצא רק תביעה בהירה לשוויון זכויות.

שישה חודשים שהתארכו

בן 44, יליד חורבת אל־עקריב, יישוב שפונה ועבר מן העולם, באזור משמר הנגב. אב לשבעה ילדים, ואחד משבעת ילדיו של שייח השבט אל־עוקבי. בעל מוסך בלוד, פעיל־פוליטי שאינו מתעייף לעולם. בבחירות האחרונות היה מספר 6 ב„רשימה המתקדמת לשלום". קודמו להשתייכות הזו פלירטים עם כמה מפלגות — שמאל בישראל.

כשהיה בן 10, פינו את כל הבדואים מאל־עקריב ליישוב חורה, שבין צומת תל־שוקת לבין ערד. אמרו ששטחי אל־עקריב דרושים לאימוני צבא למשך שישה חודשים, ושבתום ששת החודשים יוחזרו לשם. מאז חלפו 35 שנה, ובחורה כבר נולדו הרבה אנשים וילדים שלא ידעו את אל־עקריב, שהשם הזה הוא עבורם רק שמה של עוולה גדולה שנעשתה להוריהם. אברהם שמש, נציג הממשל הצבאי דאז, חתום על מסמך המאשר את הפינוי הזמני ההוא. מאז, אומר נורי, אנחנו ממתינים לגמר ששת החודשים.

השייח אל־עוקבי, אביו של נורי, היה מחשובי השייחים עם קום המדינה. הוא היה חבר במשלחות הנכבדים שנפגשו עם וייצמן, עם דיין. לשייחים הללו הובטח שאם יהיו בסדר — יישמרו כבודם, אדמתם ונשקם. הם, אומר נורי, היו בסדר גמור. אבל לא נשמרו לא כבודם, לא נשקם, לא אדמותיהם. ב־53 הלך שייח אל־עוקבי אל השלטונות ושאל מה קורה, מתי חוזרים לאל־עקריב. נורי מספר שלאביו נאמר אז: „אתה עושה צרות, שב בבית, שייח לא תהיה". המינוי נלקח ממנו, אולם הושב לו כעבור עשר שנים, כשבשבט אל־עוקבי לא נמצא אדם אחר שישווה לו במנהיגותו ובסמכותו.

כשהיה ילד שנא את היהודים ופחד מהם: „היו באים חיילים לפני זריחת השמש ויורים באוויר. הכלבים רצו ליד המכוניות הצבאיות, ואז היו החיילים יורים בכלבים. פחדנו, מאוד פחדנו. אנחנו, הילדים, היינו משכימים קום. עם הזריחה היינו קמים ומשחקים בחולות. כשראינו את השיירה הצבאית מרחוק, היינו בורחים מהר, כל אחד לבית שלו. הם נראו לי חזקים ומפחידים. קשה לי להבין, כבר בתור ילד — את הסתירה: איך אחרי זה הם באים אלינו להתארח, ואצלנו שופכים להם ערמות אורז, שוחטים כבשים".

זיכרונות טובים

„המודעות הפוליטית שלי, תתפלאי, החלה כבר בגיל עשר, עם הגירוש. בגיל 16 כבר כתבתי רשימות בערבית ל„אל־מרסד", על הגירוש, על הפקעת ארמות, על הממשל הצבאי". עם ההתבגרות באה גם הידיעה שיש לא רק חיילים על קומנדקרים ואנשי מימשל שלוקחים מאבא את תואר השייח. בן 16, נשלח במסגרת תנועת הנוער הערבי־החלוצי, לקיבוץ עברון. שם היה שנה וחצי, וקיבל תעודת־סיום של המוסד החינוכי. אחר־כך הגיע לשובל, גם שם היה שנה וחצי במסגרת הכשרה מקצועית, ולמד מכונאות; אחר כך עבר שישה חודשים בקיבוץ גת, בפלחה, ולאחר־מכן כשנה וחצי בקיבוץ להב.

מהקיבוצים יש לנורי זיכרונות טובים. בשובל היו לו המטפלת שושנה והמורה גבו — כמו אב ואם. כולם שמרו עליו שם מכל משמר, והוא חש מוגן. פעם, בבריכה, דחף אותו מישהו וברוך חכים נזף קשות ברוחף. יש עוד שמות שנורי נזכר בהם בחיבה — חיים ואפרים מהמוסך בשובל, ג'ו החצרן, ידידה בשם סמדר. בלהב גר בחדר אחד עם דוד דטנר, חבר הקיבוץ:

„זה איש שהיה חרוץ באופן שלא יאומן. הוא היה מרכז המטע. כשהיה גומר לעבוד, בשעות מאוחרות — ואני כבר ישנתי — היה נכנס על קצות האצבעות, לא מדליק אור. היו שם אנשים יוצאים מהכלל".

„ב־1951 עוד לא היתה לי הבחנה בין אנשים שונים", אומר נורי. „כולם היו רעים בעיני, מגרשים אותי מהבית שלי, מייבשים את הכרם, הורסים את בית־הספר שהתחנכתי בו". הכתיבה ב„אל מרסד" היתה התחלת ההכרות עם הצד האחר, ושם גם נפתח הפתח להכרות עם תנועות השמאל בישראל. אחרי „אל מרסד" הצטרף לגופים שונים שפעלו בקרב הבדואים, כמו הוועד להגנה על זכויות הבדואים. בשנות ה־70 הצטרף לר"ץ. „הדרך שלהם מאוד מאוד נראתה לי, בעיקר לגבי העניין של זכויות האזרח. אבל כשהגענו לעניין „חוק הבדואים", שהוא חוק גזעני — אז אלוני, שהיתה אמורה לייצג אותי בכנסת, לא התנגדה לחוק: היא נמנעה. מיד לאחר ההצבעה ירדתי מהיציע לסיעה, ואמרתי למזכירה שאני עוזב את ר"ץ".

אשה מדהדייה

לנורי, בכלל, אין טענות כלפי האידיאולוגיה של מפלגות השמאל. הבעיה היא, הוא אומר, בצד המעשי. אומרים דבר אחד ועושים את היפוכו. „בלהב יש לי הרבה חברים וידידים. אני מסתכל עליהם ורואה שהם חולשים על משאבים עצומים, כשלשכניהם הבדואים אין כלום. מחצבת אבן וסיד, מסעדה, תחנת דלק, חקלאות, מים, שטחי מרעה. הם [illegible] שלבדואים אסור לעשות: מגדלים עזים. זה רק [illegible] באידיאולוגיה הם בסדר גמור. אבל בעשייה — הקשר [illegible]

מה אתה רוצה, אני שואלת, שיבואו אל הבדואים [illegible] להב, ויגידו — בואו, קחו אדמות?

„הייתי מצפה ממפ"ם, לאו דווקא מקיבוץ זה או אחר, [illegible] את האידיאולוגיה שלהם. וזה אומר — לדאוג לכך שלנו [illegible] חלק בעוגת המים והקרקע. הקיבוצים יודעים שאנחנו [illegible] להיות חקלאים טובים, הרי עבדנו אצלם כשכירים.

„בהמשך ראיתי שיש צורך בהתארגנות עצמאית. [illegible] „תנועת האזרחים הערביים בישראל". זה כבר [illegible] למודעות שרכשתי קודם, שיש קשר בין מה שעושים [illegible] כערבים אזרחי ישראל, לבין מה שעושים לערבים [illegible] בבחירות נכשלנו, לא עברנו את אחוז החסימה [illegible] ואידיאולוגיה לא מספיקים. צריך גם כסף. בשנות [illegible] ניסיון להקים גוף ערבי־יהודי, והעסק הזה התפתח [illegible] „הרשימה המתקדמת". יחד עם חלק מחברי תנועת [illegible] הערביים הצטרפנו למתקדמת. היום אני חבר מרכז [illegible] זו תנועה שיש לה פוטנציאל לתרום הרבה לזכויות [illegible] ולשלום באזור. אני מקווה שהיא תמצא את דרכה. [illegible] רואה עצמי כממשיך במסגרת התנועה. אם אראה [illegible] אעזוב. אבל את חיי אקדיש, בכל מסגרת שהיא, [illegible] האזרח ולשלום".

הנטייה שלך לחבר את גורל הבדואים [illegible] השטחים — היא משהו חדש, בעבר [illegible] מודעות כלל ערבית.

„זה לא נכון. אין בדואי שאין לו קרובי משפחה [illegible] ברצועה, בגדה או בשניהם. הקשר הוא [illegible] אחרי 67. לי עצמי יש קרובי משפחה [illegible] במחנות הפליטים נוסיירת, בריג' ו[illegible] הרווח הפרטי שלי ממלחמת 67. אז [illegible] [illegible]שרז הליכוד, וגם המערך — עושים לנו מה שעושים לערביי השטחים. שלטונות מדינת ישראל נוהגים בכוונה מדיניות של „הפרד ומשול" בין הבדואים לבין שאר הערבים. המדיניות הזו ננקטת אפילו בין בדואים לבדואים. אבל הבדואים הם חלק אינטגרלי מהעם הפלשתיני, והם חלק בלתי נפרד מהאזרחים הערבים במדינת ישראל".

[illegible] ונאמר שהבדואים יקבלו את כל אדמותיהם, יקבלו מכסות מים, ויפתרו כל בעיותיהם — גם אז תמשיך להילחם למען זכויות ערביי הגדה?

„אני אמשיך להיאבק למען השלום. שנשים את הראש בחול? אני לא יכול לחיות בבית בטוב, אם השכן שלי סובל".

„[illegible]לא משתף פעולה"

[illegible]רכו של נורי אינה הדרך הקלסית של הבדואים להישרד. [illegible]שם, בעיקר בקרב המנהיגות הקשישה, מקבלים את „הפרד ומשול", ודואגים לאינטרסים מידיים. באים, מבקשים, [illegible]ניעים על הבן המשרת כגשש בצה"ל, מזמינים את אלוף הפיקוד לחאפלה, משמיעים דברי כיבושין. גם נורי — צעיר [illegible]ה, חצוף — אינו מקובל על חלק מהאוכלוסיה הזו. נורי אומר שאי־ההסכמה הזו היא מחשפה ולחוץ;

„אני יודע בדיוק מה הבדואים חושבים, והם חושבים בדיוק [illegible]וני", הוא אומר. „הם פשוט לא אומרים את זה. כמובן, שיש בקרב הבדואים אנשים שהם אינטרסנטים. זה קיים בכל חברה. [illegible] כולם אידיאולוגים גדולים. יש מי שכדי לזכות ברווח מיידי משתף פעולה. אני לא רוצה לשתף פעולה. אני רוצה להיות אזרח שווה־זכויות. אני רוצה שבדואי בישראל ירגיש כמו יהודי באמריקה. יש פה במדינה דברים חיוביים ושליליים, ואני רוצה [illegible]ות אזרח בה. חיובי זה חופש הביטוי למשל, אני יכול להתבטא [illegible]י המסקה. אבל זה לא מה שייתן לי לחם".

מה אתה חושב על בדואים שהולכים לצבא?

„הם הולכים, שיילכו. אני לא בעד. אני מתנגד לשרת בצבא שהוא כובש. הצבא השייך לשלטונות המתנכרים לזכויותינו. יש לנו, שם, בצד השני, קרובי משפחה. את שואלת מה מניע אותם. ואני יכול להגיד לך דבר אחד - לא טובת מדינת ישראל. יש פה עניין כלכלי, יש פה בחירות. זה עניינם. אלה שהולכים מרצונם - שיבושם להם. לדעתי בשום אופן אין לעשות זאת. בשבט אל־עוקבי יש רק חייל אחד במג"ב. אבל הוא לא נלחם. הוא כלבן של כלבייסמים, גם המתכונת של השירות — משפילה — כל יחידות המיעוטים האלה. עמוס ידקוני (סא"ל בדואי שעיברת את שמו) הוא בדואי מהצפון, אל מהנגב. אל תשאלי אותי עליו. ללמוד? זכותנו ללמוד באוניברסיטה יהודית־ישראלית. אין לזה קשר לצבא. אנחנו אזרחי המדינה".

לנורי, מכונאי במקצועו, מוסך בלוד. שם הוא מתגורר עם אשתו ושבעת ילדיו, חמישה בנים ושתי בנות: סלאח (18), סנא (16), עלי (14), קאיד (12), עמאר (9), ווסא (6), סעד (3). לנורי יש שיטה בחינוך הילדים: בקטנותם הם הולכים לגן ממלכתי רגיל של יהודים, שיכירו, שילמדו את השפה. אחר־כך הם מתחנכים בבתי־ספר ערביים. „אני מחנך אותם להעריך מוחלט של גזענות מכל סוג. הם מקיימים בקלות דיאלוגים עם כל לא־ערבי שמגיע אלינו הביתה. עם שכנים, במשך שנים היו לנו שכנים יהודים. טריפוליטאים, שרק לאחרונה עברו לעיר אחרת. היינו איתם ביחסים טובים מאוד. דיברנו איתם, פעם ערבית פעם עברית. הם השתתפו בשמחות שלנו ואנחנו בשלהם. הם גם באו לחורה, התארחו אצלנו בשבת".

„שייח זה לא פונקציה"

„הילדים דוברים עברית שוטפת. לסלאח יש חברים יהודיים. אם סנא תהיה חברה של יהודי? לא הייתי רוצה, אבל לא ממניעים גזעניים. אני רוצה שסנא תתחתן בתוך החברה הערבית, כדי לקדם אותה".

והם מגדירים עצמם כבדואים?

„מה זה בדואי? המונח הזה הוא בשביל קבלת אורחים. בשביל האפלות, תלוי למה את מתכוונת. אם בדואי זה נורי, אז אין בדואים. אם בדואי זה מסורת ומנהגים — אז יש: הם מוקרים בבית־הספר שלהם כבדואים. מבולם תור ווסא להיות בנן יהודי, הוא מרגישה שם טוב".

מעמד האשה בחברה הערבית, הוא אומר, דווקא בסדר. אז למה האשה עקרת־בית. והוא, נורי, מפרנס וגם פוליטיקאי? נורי אומר שהיה מאוד שמח אם אשתו היתה מתעסקת בפוליטיקה, אבל היא — לא מעוניינת. רק בזמן האחרון התחילה להתעניין. „לאשתי יש תפקיד חשוב מאוד — חינוך הילדים. הבנים שלי, כל אחד יש לו תור — להוריד כלים ולנקות. אין אצלנו הבדלים".

שבט אל עוקבי הגיע לאל־עקריב לפני בערך 400 שנה. הם הגיעו מסעודיה. עכשיו מפוזר השבט במצרים, בסעודיה, במרוקו, בקלנסאווה וליד שכם. על פני השנים, נמשכים הקשרים. עם קלנסאווה תמיד היה קשר. עם השבט השוכן ליד שכם — חודש הקשר אחרי 67. עם הפלגים בסעודיה — מקיימים קשר בכל פעם שמישהו מישראל עולה למכה. שייך אל־עוקבי, בן 72, הוא מנהיג השבט בישראל. כשייאסף אל אבותיו — לא יהיה לו מחליף שיהיה מקובל על הכל. נורי לא מתרגש מהעובדה שלאביו אין יורשים. „לשייח ממילא אין שיניים ואין ציפורניים", הוא אומר. אפילו ברמה המקומית. הוא לא נהנה מסמכויות. המודל הזה צריך להתחלף. היום יש בעיות כלכליות, חברתיות. השייח — כבודו במקומו מונח, אבל הוא לא מסוגל לפתור בעיות שהשלטון והמדיניות יוצרים".

אבא שלך יודע מה אתה חושב על המוסד הזה?

„מה זה יודע? הוא בעצמו אומר את זה. כל השייחים אומרים את זה. שייח זה לא פונקציה. אין לו שום משקל. מה התחליף? ועדה נבחרת למשל".

ומה הוא אומר על הפעילות הפוליטית שלך?

„הוא מרוצה עד גבול מסוים. אבל הוא תמיד חושש שאגזים ואסתבך. הוא פוחד עלי, כמו כל אבא".

מעצבי המדיניות

אחד הנושאים הקבועים ברפרטואר של „האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדואים" היא עניין נטילת היכולת מהבדואים לעסוק בחקלאות. הפקעת האדמות, אי־מתן מכסות מים, הקמת העיירות והלחץ לעבור אליהן — אלה הופכים את הבדואי הרוצה להיות חקלאי — למי שהרבה מכשולים בדרך להגשמת הרצון הזה, עומדים בדרכו. חורה, "היישוב הזמני" של שבט על־עוקבי. הוא יישוב מהסוג הלא־לגיטימי. בעיני שלטונות מדינת ישראל היישוב הזה אינו קיים. תושביו יתחילו להתקיים כשייאותו לעבור לאחד מיישובי הקבע. אבל בחורה מתעקשים להיות חקלאים, גם אם ההתעקשות הזו עולה ביוקר.

„יישובי הקבע החדשים, העיירות הבדואיות — זה רצפט לאלימות בעתיד", אומר נורי. „תהיה שם התפוצצות חברתית. אם לא יקימו מפעלים ויתנהגו כלפי התושבים שם כמו שמתנהגים לשאר אזרחי מדינת ישראל — יהיה רע מאוד. היום יש 18 אלף איש ברהט. עוד שלושים שנה יהיו שם 60 אלף. יש מאות מובטלים, הידרדרות חברתית וסמים. זו המצאה של מדיניות פסולה, וההמצאה הזו עוד תעלה ביוקר. יש היום 90 אחוז מהאוכלוסיה הבדואית שנמצאים מתחת לקו העוני. המצב הזה דוחף את הצעירים ליתר־מודעות פוליטית. מדיניות השלטונות, היא שמאלצת אותם להתנגד לכל מה שקורה".

הפתרון, אומר נורי, הוא להקים כפרים חקלאיים, לתת מכסות מים, ממש כמו לקיבוצים ולמושבים. הבדואים הם חקלאים, זה אורח החיים שלהם. אבל מעצבי המדיניות דואגים להפוך את הבדואים לידיים־עובדות־זולות בבניין ובחקלאות. מתעלמים מפניות של מאות משפחות. גם מי שרואג לאוכלוסיה הזו — מדבר על חשמל, על כביש, על מים. אבל ממה יחיו?"

נורי משתמש הרבה במושג "מעצבי המדיניות": „העם היהודי הוא עם נאור. יש בו דברים חיוביים", הוא אומר. ובהזדמנות אחרת: „העם היהודי הוא עם טוב, אבל יש לו טעויות. הוא אדיש לא עושה די למען השלום".

אפשר להאמין לנורי כשהוא אומר את הדברים הללו. הרבה חברים טובים־מאוד יש לנורי מקרב "העם היהודי". למשל: פרופ' דניאל עמית, גדעון ספירו, אהרן עין־גיל, דוד דטנר מלהב, והרשימה עוד ארוכה. „העם היהודי", הוא כאמור בסדר. אבל "מעצבי המדיניות" מוליכים אותו שולל.

מיהם "מעצבי המדיניות"?

„המערך והליכוד", אומר נורי. „שתי המפלגות הללו לא עושות די למען השלום. וההיסטוריה לא תרחם עליהן. המערך קצת יותר מתוחכם, אבל גם הוא נותן יד לפגיעה בזכויות האזרח".

מדינונת קטנטונת

מה עם מדינות ערב? הן עושות למען השלום?

„מדינות ערב הן לא צד בעניין. הצד הוא העם הערבי־פלשתיני שנפגע. מדינת ישראל היא מעצמה. מה מדינת ישראל, שיכולה היום להילחם נגד כל צבאות ערב — מפחדת ממדינונת קטנטונת פלסטינית מחוץ לגבולות 67?"

לפני סיום, מוציא נורי את שני כרכי „ארץ הנגב — אדם ומדבר" בעריכת אבשלום שמואלי ויהודה גרדוס: „עמוס 420", הוא קורא. „לפי הצעתו של חנקין, הוקצב מחצית השטח להתיישבותן של 10,000 משפחות בדואים, והמחצית השנייה תיוותר להתנחלות יהודית", ועוד הוא קורא, מעמוד 1323: „בפגישות עם נציגי השלטון המנדטורי בארץ בשנות השלושים, הבהירו אישים מרכזיים, כרופין, בן־גוריון ושרתוק, כי אין בכוונת המוסדות היהודיים לנקוט בצעד כלשהו בנגב, בלי לבוא להבנה מלאה עם הבדואים, שהם בעלי זכויות המרעה על הקרקע, וכי במידה שימצאו מים, הם יזולקו באופן שווה בין היהודים לבדואים כך שיישוב האזור רק ישפיע עליהם לטובה".

„לפני קום המדינה", אומר נורי, „רכשו המוסדות היהודיים המיישבים אצל הבדואים — קרקעות בכספי מלא. והקימו עליהן קיבוצים. כך הוקמה רוחמה. אז הכירו ראשי היישוב בבעלות הבדואים על האדמה. „הנה", הוא מצביע על הספר, „תראי איך חנקין, רופין, שרת, בן־גוריון — הכירו את זכויות הבדואים. מה קרה? הקמתם מדינה ואז אין לנו כבר זכויות?"

הם מתרוצצים גם באזור שלנו, אנשי הצלב האדום. כאילו על בהונות רגליהם. רואים הרבה, אינם נראים כמעט. מגיעים לכל „אזורי המתיחות" של העולם. סיפוק אנושי רב וסיכון מקצועי גבוה

חוט אל עולם החופש (ביקור בכלא בדרום...)

המקצוע: שליח הצלב האדום

מאת יוסף אלפרן

צילום: תיארי גסמן

העולם נזקק יותר ויותר לשליחי „הצלב האדום הבינלאומי". ב־1951 היה מספרם 47 בלבד, ואילו היום יש כמעט 600 צעירים וצעירות שווייצים המשרתים בכל קצות כדור־הארץ, ולדאבוננו גם בישראל... הם עושים את „עבודת הנמלים" של הארגון בכל מקום בו הם נדרשים, ומביאים אתם זיק של תקווה לאסירים ולמשפחותיהם, לפצועים או לרעבים.

מיהם השליחים? מהם המניעים שבגללם החליטו להצטרף לארגון? כיצד הם מתקבלים? על שאלות אלה ואחרות השיבו באדיבות, במרכז שבג'נבה, מנהל מחלקת הסגל של הארגון ואחד מקציני העיתונות של „הצלב האדום הבינלאומי".

מועמדים רב־כשרוניים

במודעה שמפרסם הארגון מדי פעם בפעם בעיתונים, נדרש המועמד להיות „בעל אזרחות שווייצית; השכלה אוניברסיטאית, או שווה לאוניברסיטאית; ידיעת צרפתית ואנגלית; גיל 25־40, (העדפה לרווקים); עניין בתרבויות זרות ובעיות בינלאומיות וכשרון ליצירת יחסי אנוש.

(פייר אנדרי סאנצ'י), מנהל מחלקת הגיוס, מבטיח לי שהמועמדים אינם חייבים להיות שווייצים „גזעיים" ושסיכוייו של „מועמד שהתאזרח אתמול" שווים לאלו של ילידי שוויץ. האם כולם שווים, אבל אלה ממין זכר ורווקים שווים יותר?

„הייתי אומר קודם כל שבכלל ב„צלב האדום הבינלאומי" מספר הגברים גדול יותר (שני־שליש מן העובדים), ואותו יחס קיים גם בין השליחים. רק שליש מן השליחים הן נשים, בגלל תנאים אובייקטיביים, ולא מתוך רצוננו להפלות נשים לרעה. אין לשכוח שרובה המכריע של פעילותנו מתבצע בעולם השלישי, במקומות בעלי אקלים ותנאי חיים קשים. כמו־כן, קיים גם אלמנט תרבותי לא־מבוטל: בארצות מסוימות רואים את תפקיד האשה אחרת משאנו רואים אותו...

חלק ממה שאמרתי נכון גם לגבי העדיפות הניתנת לרווקים, כי חבש, ולבנון אינן מקום אידיאלי לגידול משפחה, ואין אנו רוצים לדעת שבגללנו משפחות נאלצו להיפרד לתקופת־מה," מסביר מר סאנצ'י. אשר למגבלות הגיל, ב„צלב האדום" מגלים גמישות מסוימת לגבי תחתית הגיל, ואם המועמד מגלה בגרות מספקת מבחינת אישיותו. אולם, לא חושבים ש„עושים טובה" למועמד בן 40 אם מקבלים אותו לשנתיים, כי בתום השליחות לא יהיה לו קל, מבחינה מקצועית, למצוא מקום עבודה חדש.

„מלבד הצורך במוטיבציה חזקה, אנחנו מחפשים מועמדים רב־כשרוניים", מדגיש סאנצ'י.

בוגר הפקולטה למדעי הרוח והחברה, או בוגר במשפטים, יעשו אותו דבר אם יתקבלו, והכוונה אינה להפוך את האחד ל„מומחה" לביקור שבויים, והשני מומחה להפצת יסודות המשפט הבינלאומי.

מבחינה מסוימת השליח יהיה „כלבויניק" שיצטרך לעסוק בכל: ביקור שבויים, נהיגה, העברת מסרים, חיפוש נעדרים וכו'. ברור גם, שהמועמד יצטרך להוכיח כוח־ביטוי מעולה, בין אם יהיה עליו להסביר לשלטונות המקומיים את עקרונותיו ודרך פעילותו של הארגון, ובין אם יתאמץ לשכנע מפקד כלא לשפר את תזונת האסירים המוחזקים אצלו.

במסננת הקבלה

יחידתו של סאנצ'י מקבלת כל יום בקשות ממועמדים לשליחות. „אנו מקבלים כ־3000 בקשות בשנה, אך מחציתן נפסלות", מבהיר בן־שיחי. כל בקשה מקבלת „טיפול אישי" ובכל אחד משני שלבי המיון מחליטים לפחות שני אנשים „על מנת למנוע דעה שרירותית מדי, ולהבטיח טיפול הוגן". בשלב הראשון — אנשי מחלקת הסגל בודקים אם שולחי הבקשות עונים על „התנאים הסטנדרטיים" הנדרשים, ולאלו שנמצאים „כשרים" נשלחים טפסים רשמיים למילוי ו„תוספת שאלות" המעניינות את הארגון (לגבי פרטים בהם המועמד לא נגע כאשר שלח את „מהלך חייו"). בשלב שני המועמד מחזיר את הטפסים והתשובות, והנבחרים מוזמנים ליום אחד של „ראיון אישי" (פעמיים שעתיים) ובחינה בשפות במרכז „הצלב האדום" בג'נבה. בשלב השלישי, לפני היציאה ל„שדה" עוברים המועמדים שנתקבלו לשליחות קורס תאורטי בן שבועיים, ואחר־כך שוב קורס תאורטי ספציפי, שאורכו תלוי באזור הגיאוגרפי אליו יישלח השליח. החוזה הנחתם בין השליח לארגון הוא לשנתיים, עם אפשרות חידוש, עד גיל 40.

סאנצ'י אינו מוכן לפרט את משכורתו של שליח מתחיל ומסתפק באמרו שהיא „דומה לזאת שהיה מקבל בוגר אוניברסיטה במגזר הפרטי", אך עיתונאי שווייצי שנשאל על כך העריך אותה ב־4000 פרנק.

אמנם, ראש מחלקת הסגל מבטיח שהארגון משתדל להעניק תנאי שכר והטבות סוציאליות אופטימליות, כולל ביטוח סוציאלי, ביטוח חיים, 6 שבועות חופשת־מולדת בשנה, ותשלום כרטיסי הטיסה לשווייץ וממנה לכל שליח ובני משפחתו.

בעיות משמעת עלולות לצוץ, אך אין פרטים על כך. „השליחים הם אנשים צעירים, הרוצים ליהנות מהחיים; כמו בכל מקצוע יש טובים ופחות טובים, מבחינה מקצועית ומשמעתית גם יחד. יחד־עם־זאת, הדיסקרטיות (או הסודיות...) היא תנאי מובן־מאליו בעבודת השליחים, והוא למעשה זהה לניטרליות השווייצית. „אנו מלמדים את אנשינו לכבד את מנהגי המקום, בין אם מדובר באירן, בצ'אד, או בכל מקום אחר בעולם. גם אם השליחים לא אוהבים דבר מסוים, עליהם לכבד את דרך החיים של המקומיים, כמו שאורחים מכבדים את בעל הבית..."

קריירה בארגונים בינלאומיים

בדומה לספורטאים, השליחים אינם יכולים [illegible] במקצועם כל חייהם, בעיקר בגלל מגבלות [illegible] הקשורות בגיל. השליח, שמת לפני שנה בתאונת [illegible] בסודאן, היה בן 40 במותו והחל לכהן בתפקיד [illegible] בבנגלדש, אנגולה, לבנון, ישראל, פקיסטן, צ'אד ו[illegible] 1972, אבל מקרה זה היה יוצא מן הכלל, כי מעטים [illegible] המשרתים באופן רצוף „בשדה" 13 שנה. תקופת [illegible] הממוצעת ב„שדה" היא 5 שנים, והאפשרויות [illegible] הן לעבור במרכז בג'נבה (אם עוד נשארו מקומות [illegible]) בארגונים בינלאומיים המתמחים בעניינים הומניטריים.

סאנצ'י עצמו שירת מספר שנים כשליח [illegible] 1969־1970), עד שטיפס בהירארכיה של הארגון. [illegible] המפורסם ביותר של „קריירה" של שליח הוא ללא [illegible] של ג'אן־פייר הוקה הנציב העליון לענייני פליטים [illegible] 1985). הוקה, בן הי־47 היה שליח בביאפרה, [illegible] (בראיון עם השבועון „הבדו" אף סיפר על פעילותו [illegible] „ספטמבר השחור" וכיצד מלחמת יום הכיפורים [illegible] בתל־אביב) ובוויטנאם ב־1980 מונה לראש מחלקת [illegible] של הארגון, ואשתקד נבחר לאחד מן התפקידים [illegible] הבינלאומית הכי גדולה.

[illegible]

ביקור אסירים בדרום־אמריקה

סיפורו של שליח

ליר 1984. ימה־תואר ושזוף במקצת חזר סרג' קאצה מן „השדה" (בחבש) רק לפני 3 שבועות, ועתה הוא מוצב במחלקת ההסברה של הארגון „לתקופה בלתי־ידועה".

שם משפחתו מצביע על כך שהוא בא מדרום־שווייץ (מן האזור Tessin), שתושביו (כ־8% מכלל האוכלוסיה) מדברים איטלקית. אולם, הצרפתית שלו מושלמת, כנראה מפני שאת לימודיו האוניברסיטאיים (במדעי הרוח והחברה) עשה בעיר נוישאטל, בה שפת המקום היא צרפתית. בתום לימודיו האקדמאיים נשאר סרג' בנוישאטל ועבד במשך 6 שנים כמורה בתיכון, עד שהחליט „לראות את העולם".

„לא רציתי לעשות זאת כמו התייר השווייצי המצוי. למעשה, לא רציתי רק לגלות את העולם בו אנו חיים אלא גם לתרום לו משהו אישית. רציתי לעזור לאנשים לחיות אחד עם השני ולא אחד נגד השני" מסביר בן־שיחי.

ב־1982, בעקבות המאורעות בלבנון, החליט הצלב האדום הבינלאומי להוסיף תוספת רצינית של שליחים, ועשה לשם כך פרסומת גדולה. אחד מן המועמדים שנתקבלו אז היה סרג'. אך הוא לא נשלח ללבנון, אלא לצ'אד. תפקידו הראשון היה של „מבקר שבויים". הוא ביקר את חייליו של גוקוני איידה, שנשבו בידי צבאו של חוסיין האברה, נשיאה החוקי של צ'אד.

גם החוויה המפחידה ביותר במהלך הקריירה שלו ב„צלב האדום" עברה עליו בצ'אד: „עברתי את 200 הקילומטרים הכי מפחידים וארוכים בחיי. נסעתי עם שיירת אספקה מן הצפון אל פיה לארג'ו, דרך של 400 ק"מ, והובטח לנו שהכביש בטוח ונקי ממוקשים... באמצע הדרך ראינו לפתע ג'יפ צבאי מדגם טויוטו מרוסק לחתיכות ומלא כתמי־דם. סיפרו לנו אחר־כך שהוא עלה על מוקש חצי שעה לפני שהגענו למקום, ושהיו הרוגים ופצועים..."

חתונה בביירות

בתחילת 1983 הועבר סרג' לביירות, ושוב התחיל בביקור אסירים, כאשר הפעם היו אלה חברי מיליציות שונות שנכלאו בתור „אסירים ביטחוניים" על־ידי צבא לבנון. סרג' ורעייתו לא ישכחו לעולם את ביירות, כי שם התחתנו, ב־10 בפברואר 1983, „תחת עוד קרבות בעיר", נזכר סרג'. „ערכנו טקס נישואין אזרחי בשגרירות, וכאשר יצאנו משם לרחוב הסתכלו עלי ועל אשתי, שלבשה שמלת־נישואין לבנה, כמו על משוגעים..."

„אבל", הוא מצטחק, „רעייתי לא נפלה מן השמים. גם היא עבדה כפקידה בצלב האדום. הכרנו אחד את השני עוד בצ'אד".

בסתיו 1983 השתתף סרג' בהעברת מזון לתושביה הנוצרים של דיר־אל־קאמר, שהדרוזים של ואליד ג'ונבלאט הטילו עליהם מצור, ובתחילת 1984 נשלח לזמן קצר לטריפולי.

[illegible]

מגנים בביירות

מאת גיורא מנור

פסטיבל ישראל של שנת תשמ"ו יוצא לדרך אחרי שזמן רב לא היה ברור כלל אם יתקיים או לא, ולאחר חילופי מנהלים אמנותיים. פסטיבל מכינים יותר משנה מראש, ולכן יש להניח, שרוב מעשי המיון והבחירה נעשו עוד בימי כהונתו של אביטל מוסינזון ומשעודד קוטלר החליפו, מצא למעשה תבנית מוגמרת. מאז ומעולם לא היה פסטיבל ישראל מוקדש לנושא מסוים, אלא שימש תמיד מעין מאזאר או, אם תרצו, פלבו אמנותי, חלון ראווה לנעשה בתחומי אמנויות הבימה והמוסיקה בעולם.

ובכל זאת, יש מוטיב חוזר מסוים במופעי שנה זו: המופע המעורב בתוכו את כלל האמצעים הבימתיים, במינון שונה של המרכיבים.

אם נבדוק את התפתחות התיאטרון לדורותיו, נוכל להבחין בניגודיות ריאלקטית בין הפרדה להכללה. לאחר תקופה בה השאיפה לסוגי יצירה "טהורים" (מונח שנראה לי "שלא במקומו", משום שלמושג "טוהר" יש קונוטאציות מוסריות, שאינן שייכות במקרה זה לעניין) — אפיינה את התיאוריה והמעשה האמנותי-הבימתי, מגיע תורו של עידן היצירה הכוללת, המערבת את כל סוגי האמנות האפשריים. הדבר מזכיר במקצת את האופנה, שלמעצביה הברירה לקצר את הבגד או לאריך אותו, ובין קטבים אלה נעה מטוטלת הסגנון.

בשני העשורים האחרונים אופייני לתיאטרון החדיש שיתופם של מחול מוסיקה עם עיצוב צורני-חזותי למכלול אחד: הספרות, ז.א. המחזאות, ירדה מכס-מלכותה והיתה לאחר המרכיבים שווי-הזכויות: לעומת זאת, בתחומי המחול למשל, ובמידה מסוימת גם בתחום המוסיקה, שילבו את הדיבור בעולם התנועה והצלילים. המחול היה לתיאטרון-מחול והתיאטרון לתיאטרון מוסיקלי-תנועתי, עד שאי-אפשר כמעט להגדיר את הסוגים השונים. (לי שנחוצות הגדרות כאלה...)

גם היחסים בין האמנויות החזותיות לבימה השתנו: הצייר אינו עוד בבחינת "דקוראטור", משמע מאייר או מעטר, ותפקידי הבימאי והמעצב התאחדו. למעשה הוגשם בתחום זה חלומם של גורדון קרייג האנגלי ושל ארדולף אפיה השווייצי, שיצרו, עוד בראשית המאה, את התיאוריה של התאורה כמרכיב ראשוני ועיקרי בעיצוב הבימתי.

השחקן המרקלם, שעמד במרכז התיאטרון הרומנטי הקלאסי והשחקן הריאליסטי, מבית מדרשו של סטניסלבסקי, פינו את מקומם לשחקן המתנועע, השר והמדבר, שהוא אחד ממרכיבי המופע, אבל לא חזות הכל בו.

ממילא הביא שילוב זה של אמצעים להערפת האסוציאציה, הסמליות הרב-משמעית על פני הריאליזם, והסוריאליזם היה למאפיין הראשי של הבימה המודרנית, העכשווית.

בפסטיבל ישראל 86', העומד להתקיים בירושלים בחודשים מאי-יוני, ניכרת היטב השפעה זו של המודרניזם והתיאטרון הכולל. הטוטאלי, המעורב (במובן "ירושלמי מעורב",

להקתם של ביל טי.

קבוקי מדיאה — דרמה זוונית, גרסה יפאנית

...תחתם יצירות כה שונות כמו "מבעד ..." של ה-MABOU MINES הניו-... והבמאי שיינה, או מרדית מונק.

...מגזר הישראלי של הפסטיבל — ...אינו חלק-הארי שלו — יש נציגים ...של תיאטרון-תנועה. קבוצת "תמר" ...בהנהלת נאווה צוקרמן, מכינה לקראת ...יבל את המופע השלישי שלה, "5 ...", המבוסס על ספרו של הסופר הצ'כי ...קונדרה, "הקלות הבלתי נסבלת של ...": המופע הוא עבודה משותפת של רות ...אליס ואלי דור-כהן, הפסל אברהם אופק ...מאירי והמוסיקאית ציפי פליישר. הם ...את עבודותיהם, השייכות לאמנות ...מחומית.

...מו-נע, ב־31 במאי

...לל-זמן, ב־3 ביוני

...ול ישור... פסטיבל"

...הקת המחול הקיבוצית תשתתף בפס...טיבל בשתי תכניות. האחת לילדים ...ייה "לגדולים", שבהן עבודות חדשות ...רמי באר, כוריאוגראף-הבית שלה. ...ית לילדים תתקיים בכורת "קרנבל ...תי" למוסיקה מאת סן-סנס, ובה עשרות ...יחיים שעיצבה יהודית גרינשפן. בערב ...צירתו החדשה "לוס אטאודוס", שלמרות ...הספררי הולחנה על ידי עודד זהבי. גם ...ל השוורי עם מוטיבים עממיים של ...אק, "למטה בצפון", יבוצע במופע ...קה הקיבוצית, וכן "חלב שחור" של נהרין.

...אנסמבל, ירושלים" ייטול חלק במופעי ...טיבל, והפעם בעבודתו של אוהד נהרין, ...חוברה במיוחד עבור הקבוצה הירושלמית, ...קורי זיקות."

...תנועתרון", הלהקה הייצוגית של ...על" בהדרכת דורית שמרון, הנמצאת על ...ל בין בידור למחול, תופיע בפסטיבל. ...ליה לאו ויוסי בנאי (כקריין) ישתתפו ...פע ה"תיאטרון חיטאנו" (TEATRO GITANO) מספרד, שמנהלו הוא ...ריאוגראף סירו, כך שזו תהיה למעשה ...קה משותפת ספרדית-ישראלית.

...סאלי-אן פרידלנד, רות רפופורט ואניה ...ר יופיעו במחולות מאת תמי בן-עמי, ...ידלנד ולורי פרידמן, במופע בשם "שיחות ...ף ראשון, שני, שלישי".

...למופעי התנועה הישראליים שייך גם ערב ...פנטומימאים, "אף מלה", שהוא הזדמנות ...ות ברוב אמני התיאטרון השקט.

...להקה צעירה בת שלוש רקדניות, ...גמה" תבצע מחולות מוכרים וחדשים. ...ם עבודות של הרקדניות אור בגים, רנה ...ורית תור.

...בתחום המיצג נראה את עדינה בר-און ואת ...ת בן-ישראל.

...בניגוד לשנים קודמות, ניתן הפעם מבחר ...למדי של היצירה הצעירה במחול ...ראלי, אבל נפקד מקומן של רוב הלהקות ...מבוססות, אולי בצדק, כי אותן ניתן לראות ...זדמנויות אחרות.

...אנסמבל, ירושלים" ב־28 ...אי

...להקת המחול הקיבוצית ב־28 ...אי (אחרי הצהריים ובערב)

..."תנועתרון" ב־29 במאי

..."תיאטרון חיטנו" ב־31 במאי, 1 ...י

...וגיגת הפנטומימה ב־1 ביוני

...סאלי-אן פרידלנד ורקדנים ב־2 ...י

...בוצת מאגמה ב־8 ביוני

...דינה בר-און ב־11 ביוני

...רית בן-ישראל ב־3 ביוני

...מים של באלט ...אסי

...גי מופעים רבי חיקה צפויים בתחום הבאלט הקלאסי. שתי יצירות מעמודי ...של הסגנון הרומנטי יוצגו בפסטיבל, ...בביצוע הבאלט העירוני של באזל ...) ו"אגם הברבורים" בביצוע להקת ...לרס וולס" מלונדון.

...אש הלהקה השווייצית עומד היינץ ...ל, בעצמו יליד העיר באזל, שעיצב את ...ט "ג'יזל" בצורה שונה מהמקובל. בדרך ...מתחיל מחול זה מסצינה כפרית ...ימית בה פוגש הגיבור הראשי בנערה

[illegible] של נערות שמתו בטרם הספיקו להינשא, לוכדות בחור שטעה ביער, ומטביעות אותו במי-האגם המואר באור ירח — ממש כשם שיקרה במערכה השנייה לאהובה של ג'יזל עצמה. דרך דרמטורגית זו מבהירה את העלילה, שנתחברה על פי פרק מספרו של המשורר היינריך היינה. הלהקה מבאזל שבה זה עתה ממסע מופעים בסין העממית.

בשנות ה־30 התחיל הבאלט המלכותי הבריטי — שטרם היה "מלכותי" אלא רק שיגעון בראשה של המייסדת שלו, נינט דה ואלוא — בלהקת תיאטרון SADLER'S WELLS ורק מאוחר יותר עבר לבית האופרה. הלהקה שתופיע בישראל היא למעשה "להקת הסיורים" של הבאלט המלכותי, ו"אגם הברבורים" שלה הוא ניסיון להתקרב אל הנוסח המקורי של הבאלט, למוסיקה מאת צ'ייקובסקי, כפי שנוצר בסוף המאה הקודמת ברוסיה, על-ידי איוואנוב ופטיפה.

בארץ מעטות ההזמנויות לראות גירסאות מלאות של הבאלטים הקלאסיים הגדולים, ובפסטיבל אפשר יהיה להתרשם מהמסורת הבאלטית במיטבה.

"ג'יזל" ב־9 ביוני (ומאוחר יותר גם בתל-אביב)

"אגם הברבורים" ב־15 ביוני (וכן באמפיתיאטרון בקיסריה.)

[illegible]

אמרות קביעתו של נציג הממשלה הפולנית, שסיורה של להקת המחול הישראלית בת-דור בפולין והופעתם בארץ של "התיאטרון הגדול" מורשה ותיאטרונו של קנטור אין להם משמעות מדינית, נמשך זרם חילופי-התרבות בין ישראל לפולין גם בפסטיבל ישראל.

הבמאי יוזף שיינה מכין את המופע "רפליקה" הצגה למעשה, ללא-טקסט (כך שאין בעיות תרגום שכולה התרחשות בימתית בלבד) עם שחקני "הבימה". ו"התיאטרון החדש" מפוזנן מביא עמו את "סופה של אירופה".

הבמאי יוזף שיינה שייך לדור אחר שבגר עם מלחמת העולם השנייה. הוא נולד בשנת 1922, החל את דרכו המקצועית כצייר ומעצב תפאורות, היה אסיר במחנות הריכוז אושוויץ ובוכנוואלד. הוא עבד במחיצתו של יירזי גורטובסקי, היוצר שהשפיע ב"תיאטרון העני" שלו על התפתחות התיאטרון החדיש בעולם כולו. בתיאטרונו של שיינה יש מן "התיאטרון הטוטאלי", בו השחקן, התנועה והבימה עצמה מהווים יצירה כוללת. שיינה כבר ביקר בארץ, ובמקביל להצגתו תתקיים אצלנו תערוכה מיצירותיו.

ההצגה "סופה של אירופה" מאת הבימאי וישנייבסקי זכתה בפרסים בפסטיבל ארינבורג ובנאנסי (צרפת). גם במופע זה יש צירוף של אמצעים בימתיים מכל התחומים — קרקס, מחול, תיאטרון-בובות וקאבארט.

"סופה של אירופה" ב־24, 25, 26 במאי

"רפליקה" ב־24, 25, 26, 27 במאי (ובין ה־31 במאי וה־11 ביוני בתל-אביב, בביתן הלנה רובינשטיין).

בתחום המחול תהיה להקת "מזובשה" שהיא להקת ייצוג המתמחה במחול עממי, נציגה נכבדה מפולין. את מזובשה ייסד בשנת 1950 טדאוש סיגטינסקי, ואשתו, מירה, מנהלת את הלהקה שהופיעה בעולם כולו, מאז מותו מייסדה ב־1965: לא רק המחולות, אלא גם העיבודים המוסיקליים ועיצוב התלבושות הם פרי עבודתה של מירה זימינסקה.

"מזובשה" ב־28, 29, 31 במאי ב"בנייני האומה" בירושלים (ואחר כך גם בתל-אביב ובאמפיתיאטרון בקיסריה.)

מחול חדיש
מאר"ה"ב — MONK
JONES ZANE

נציגי המחול החדיש מאמריקה יהיו הפעם הזוג ארני זיין וביל ט. ג'ונס.

ג'ונס, שנולד בשנת 1952 השתתף בקבוצות רמות של יוצרי המחול הפוסט-מודרני, מזה 13 שנה הוא עובד עם שותפו ארני זיין. יצירותיהם בנויות על הניגוד החריף שבין ג'ונס, הכושי האתלטי, ושותפו הלבן, נמוך-הקומה והרזה. המחול שלהם אקרובטי [illegible] המודעות החברתית, שעה שהם עוסקים בבעיות הבוערות של האקטואליה בדרכם המיוחדת.

להקתם, המונה 8 רקדנים, תופיע בשתי תכניות, האחת מורכבת מיצירות שונות, והשנייה המחול "מרעה נסתר", שנושאו מפגש בין תרבות עממית פרימיטיבית ולחברה המודרנית.

יוצרת נוספת ומרכזית מאוד בתחום הפוסט-מודרני היא מרדית מונק, שכבר ביקרה בארץ. מרדית החלה את דרכה כרקדנית בלהקות האוואנגרדיות בשנות ה-60, והיתה ליוצרת עצמאית הן בתחום המחול והן כמוסיקאית, שיצירותיה משמשות אמנים כמרס קאנינגהאם. התנסתה בעבודות המתארות את עולמה הפנימי, כגון ב"חנוכה של ילדה", ויצירות אחרות משלה, המשלבות מוטיבים יהודיים, וכן בניסיונות ליצור תיאטרון-מחול, המבוצע במשכים במקומות התרחשות שונים, כגון "מערכה א'" במוזיאון לאמנות חדישה, "פרק ב'" בביתה הפרטי ולבסוף חלק אחר ברחוב, או בתיאטרון קונוונציונלי.

מרדית מונק גם שרה ומנגנת את יצירותיה בקונצרטים משלה. בארץ תופיע בשתי תכניות, האחת "קונצרט עם סרט קולנוע" והשנייה "מישור", שהיא צירוף של צליל ותנועה.

ג'ונס וזיין ב־27, 28, 29 במאי
מרדית מונק ב־5, 7, 9 ביוני

[illegible]

משורר והמחזאי פדריקו גרסיה לורקה, שנרצח על-ידי קלגסיו של פרנקו במלחמת האזרחים, מוכר לקהל הישראלי ממחזותיו שהוצגו בעברית. בפסטיבל השנה נוכל לראות שתיים מיצירותיו הגדולות, בביצוע שתי להקות ספרדיות, את המחזה "ירמה", שנושאו עקרותה של אשה, ו"חתונת דמים", שבוצע בארץ בתיאטרון "הבימה" בבימויו של הבמאי המנוח ויקטור גרסיה. להקתה של נוריה אספרט ממדריד מביאה את בימויו, המצטיין בעיצוב מקורי, של "ירמה".

את "חתונת הדמים", דרמה של איכרים עקובה מדם, מביא אלינו "תיאטרו דה לה פלאזה".

גם להקת המחול "תיאטרו חיטנו", ("התיאטרון הצועני"), אף היא מספרד, מבססת את המופע שלה במסגרת הפסטיבל על בלדה ידועה של לורקה: "קינה על מותו של לוחם-השוורים איגנסיו סנצס מחיאס".

"ירמה" ב־31 במאי וב־1 ביוני (ואחר כך גם בתל-אביב)

"חתונת הדמים" ב־9, 10, 11, 12 ביוני

"תיאטרו חיטנו" ב־31 במאי, 1 ביוני

[illegible]

מחזאי הגרמני FRANZ XAVER KROETZ, שקשה כלכך לאיית את שמו בעברית, (קרוץ? קרץ?), משמש נושא מרכזי בפסטיבל, והוא מיוצג על-ידי שלוש הפקות. האחת של תיאטרון אמריקני ניסיוני, MABOU MINES שמו, שם חסר משמעות מילולית, שהיה כותרתה של ההפקה הראשונה של הקבוצה, אותה מנהל הבמאי לי ברויר מאז 1970, ושתיים על-ידי להקות ישראליות דווקא, וזה, למעשה, כל הייצוג של התיאטרון העברי בפסטיבל...)

הקבוצה מניו-יורק מביאה את "מבעד לעלים" של קרץ, מחזה לשחקן ושחקנית: "תיאטרון הספרייה" מרמת-גן מציג את "די, בן-אדם" ("MENSCH MEIER"), בתרגומו והשתתפותו של גד קינר, ובבימויו של יורם פאלק, ותיאטרון "הבימה" מציג את "החווה", בבימויה של נולה צ'לטון. משום-מה לא נכלל במכלול מחזותיו של קרץ המחזה לשחקנית אחת, "תכנית כבקשתך", שהוצג בארץ על-ידי תיאטרון באר-שבע בביצועה של נאווה שאן, שהיה משלים את הרפרטואר של קרץ.

מחזותיו של קרץ יש בהם מן האכזריות של תפישת אמת החיים של קשייים. ב"חווה" זו נערה מפגרת בשכלה, המנוצלת נפשית וגופנית על-ידי סביבתה הכפרית. ב"די, בן-אדם" זו משפחתו של פועל, שהאבטלה הורסת את חיי הבית שלו, של אשתו ובנו המתבגר.

"מבעד לעלים" ב־4, 5, 6, 7, 8 ביוני

"החווה" ב־7, 8, 9 ביוני (ואחר-כך בתיאטרון הלאומי בתל-אביב)

"די, בן-אדם!" ב־5 ביוני.

בשנה שעברה ציפו בדריכות לבואו של אחד מגדולי השחקנים של גרמניה המזרחית, EKKEHARO SCHALL, שלא הגיע לבסוף. אולי השתנה באמת מעט האקלים הבינלאומי סביב ישראל, ונראה אותו מופיע בשתי תכניות: "לצחוק על העולם, לחיות בו" ו"שאלות, קינות, תשובות", שתיהן לקט מיצירות ברכט, שבתיאטרונו פועל שאל. מלווה את השחקן הפסנתרן קרל-היינץ נהרינג.

אקהארד שאל ב־10, 11, 12, 14 ביוני.

מרדית מונק — מלחינה, כוריאוגרפית, רקדנית וזמרת

ג'אז

מאת עמית רוט

צ'יק קוריאה ולהקתו

פסטיבל ישראל תופס השנה טרמפ על גבי פסטיבל הג'ז שנערך כבר 6 שנים, מדי שנה בבריכת השולטן בירושלים ובמקומות שונים ברחבי הארץ. ההרכב החדש של צ'יק קוריאה — "אלקטריק בנד" יעמוד במרכז פסטיבל הג'ז השנה. ונוסף לקוריאה — שהוא אחד הבכירים בנגני המקלדת היום והמלחין היותר־פופולרי של הג'ז בימינו — תופיע בפסטיבל שלישייתו של הגיטריסט האמריקני המצוין לארי קוריאל.

צ'יק, אמריקני ממוצא לטיני בן 45, עשיר ומפורסם, (יש לו אפילו סטודיו משלו) היה, יחד עם חבריו הרבי הנקוק וקית' גארט, ארכיטיפ של קלידן הג'ז בדימינו, המושפע בהשפעות אתניות (צ'יק), מוסיקליות (ג'ראת וצ'יק) ואופנתיות (הנקוק) ונוטה לקהל הרחב ולדולר.

אחרי שקוריאה פעל כפסנתרן ג'ז הוא משך את תשומת לבו של המתופף טוני ויליאמס, נבחן בשנת 67 ללהקתו של החצוצרן הגדול מיילס דיוויס, והתקבל ללהקה יחד עם קולגות צעירים אחרים, כשדייוויס היה על סף של עוד פריצת דרך מוסיקלית. שנים אלה הביאו לשילוב המאסיבי של כלים חשמליים בג'ז המודרני. כשעזב קוריאה את להקתו של דייויס בשנת 70, עולם הג'ז נראה אחרת. קוריאה פעל בפרופיל נמוך יותר, עד שגיבש את גישתו לאילתור והלחנה והקים ב־72 את ההרכב שהיקנה לו את הפרסום הגדול ב"חזרה לנצח", עם נגנים צעירים ומוכשרים כמו הבאסיסט סטנלי קלרק, הגיטריסט אלדימיולה, ונגנים ותיקים יותר, כמו הסקסופוניסט המנוח ג'ו פארל, יצרה הלהקה בשנים הבאות את אחד ההישגים הפופולריים ביותר, שזכה הן להשמעה רבה והן להערכה, בגלל השילוב של מוסיקה לטינית עם ג'ז קלאסי ורוק חשמלי.

קוריאה הוביל את הלהקה עד שנת 78, ואז יצא לקריירה סולו, שהצמיחה המון תקליטים המתחלקים בעיקר לשתי קטגוריות: א. קוריאה הפסנתרן, לבד ועם נגני ג'ז ונגנים קלסיים כמו הרבי הנקוק ופרידריך גולדה, וב. קוריאה המלחין והקלידן האלקטרוני, ביצירות שכתב עם הרבה השפעות קלאסיות ואתניות בולטות ("לבי הספרדי", למשל) — קליט מאוד, למרות המורכבות והוירטואוזיות.

בריכת השולטן יוני 2

[illegible]

קוריאה — סינתולוג ידוע, יופיע בארץ עם הלהקה החשמלית: המתופף דייב ווקל, הבאסיסט ג'ון פאטיטוצי והגיטריסט סקוט הנדרסון. סוף־סוף זהו הרכב קבוע ולצ'יק קוריאה שנהג בשנים האחרונות לערוך ולהשתתף בהמון אירועים "מיוחדים". הלהקה מנגנת הרבה פיוז'נס כי צ'יק חושב שדרך כלים חשמליים יכול הג'ז להגיע היום לקהל הרחב. ולפי חשבון הבנק שלו נראה שהוא יודע מה הוא אומר. האורחים האחרים בפסטיבל, שלישייתו של לארי קוריאל ינגנו גם הם פיוז'ן ג'זרוק. קוריאל היה הגיטריסט האמריקני המוביל בתחילת שנות ה־70, ויצר ג'ז ורוק מלהיבים בתקופה הפסיכודלית והפוסטפסיכודלית של הג'ז האמריקני, תחת השפעות שונות של נגני ג'ז וגיטריסטים חשמליים מהרוק הכבד של שנות ה־60, כמו ג'ימי הנדריקס.

המהירות והמוסיקליות המרותקת יצרו קומבינציה של להקה שזכתה לתהודה אצל כל גיטריסט ג'ז מודרני. קוריאל, שהתפרסם כמחליפו של גאבור סואבו ולהקתו של צ'יקו המילטון, זכה במהרה למוניטין עצום, שהוביל לתקליטי סולו בהם שיתף פעולה עם מוסיקאי ג'ז כגארי ברטון ושלישיות רוק. בשנות ה־70 עזר להתפתחות הפיוז'ן בהרכבים רבים עם מוסיקאים כמו המתופף בילי קובהאם והבאסיסט מירוסלב ויטוס, צ'יק קוריאה והגיטריסט הבריטי המצוין ג'ון מקלפלין. הטעם הטוב שלו, ויכולתו בגיטרה, מנצחים תמיד, בין אם הוא מנגן את הבולרו של רוול או איזה בלוז חשמלי.

בשנים האחרונות הוא התרכז בגיטרה האקוסטית ואיבד מעט מן המתח והריכוז ההכרחיים ליצירת יצירה בעלת השפעה, אך עם שלישיית הפיוז'ן שיופיע בארץ יש סיכוי שימצא את עצמו שוב מרוכז יותר, כמו שגם הוא יכול להישמע אנכרוניסטי. בכל אופן, מאחר שהוא גיטריסט כל כך טוב, אני מצפה מהופעותיו ליותר מאשר מהופעתו של קוריאה.

פסטיבל ישראל יכלול בסך הכל הופעה אחת מתוך פסטיבל הג'ז, ולא יביא או יפיק שום מופע ג'ז ישראלי חדש, או תוצרת־חוץ ולכן אין בו חשיבות לעולם הג'ז, במיוחד לאור העובדה שגם קוריאל וגם קוריאה ביקרו בפסטיבלי הג'ז הקודמים שנערכו בארץ.

חליל ונבל – ז'אן פייר ראמפל ומריאל נורדמן

תמו־נע: 5 צעקות

24.5—15.6

	תיאטרון ירושלים ע"ש שרובר	במה־על־במה תיאטרון ירושלים	אולם הקונצרטים ע"ש הנרי קראון	התיאטרון הקטן	מגדל דוד המצודה	בנייני האומה	אמפי. הסנובלד, בריכת השולטן	כנסיית דורמיציון	אמפיתיאטרון הר הצופים	התיאטרון הרומי, קיסריה
ש' 24.5	21 סופה של אירופה 21.00		1 גוארנרי א' 21.15	[illegible]		4 תרנגולים 21.30		16 יוהאנס פסיון א' 20.30		33 מזובשה 21.00
א' 25.5	21 סופה של אירופה 19.00, 21.00									33 מזובשה 21.00
ב' 26.5	21 סופה של אירופה 19.00		2 גוארנרי ב' 20.30					16 יוהאנס פסיון ב' 20.00		
ג' 27.5	31 ערב רפרטוארי 21.00		3 גוארנרי ג' 20.30					16 יוהאנס פסיון א' 20.00		
ד' 28.5	31 ערב רפרטוארי 18.00, 22.00	34 האנסמבל ירושלים 20.00				33 מזובשה 21.00		16 יוהאנס פסיון ב' 20.00		
ה' 29.5	32 שדות נסתרים 21.00		6 שלישיית יובל והרמן באומן 20.30		5 דניאל בגוב האריות 20.30	33 מזובשה 21.00		17 הלהט והחן 20.30		
ו' 30.5			7 ראמפל ונורדמן 14.30							
ש' 31.5	23 ירמה 21.00		38 בלדה לנחש שוורים 21.15		5 דניאל בגוב האריות 20.30	33 מזובשה 21.30				
א' 1.6	23 ירמה 18.00, 22.00		38 בלדה לנחש שוורים 20.30		5 דניאל בגוב האריות 20.30					
ב' 2.6	25 קבוקי מדיאה 21.00				5 דניאל בגוב האריות 20.30		8 פסטיבל הג'ז הישראלי 20.30			
ג' 3.6	25 קבוקי מדיאה 21.00	49 חלל־זמן 17.00		30 פרית בר־ישראל 20.00	5 דניאל בגוב האריות 20.30			18 מזמורי מריה 20.00		
ד' 4.6	25 קבוקי מדיאה 19.00				5 דניאל בגוב האריות 20.30	9 התזמורת הפילהרמונית 20.30		18 מזמורי מריה 20.00		
ה' 5.6	25 קבוקי מדיאה 19.00	28 די, בראדם 21.00						18 מזמורי מריה 20.00		46 מרדית מונק—מישור 21.00
ו' 6.6	25 קבוקי מדיאה 14.30									
ש' 7.6	45 מרדית מונק־קונצרט מוסיקלי 21.00		10 נואובו קוארטטו א' 21.15	37 החווה 20.30						
א' 8.6	45 מרדית מונק־קונצרט מוסיקלי 22.00	42 מאמנה 20.00		37 החווה 20.00				19 אנסמבל ונאנס פורטונאט 20.30		
ב' 9.6	24 חתונת דמים 21.00		10 נואובו קוארטטו א' 20.30	37 החווה 19.00		43 ג'יול 21.00		20 ליטורגיקה מארגנטינה 20.30	46 מרדית מונק—מישור 18.00	44 אום הברבורים 20.30
ג' 10.6	24 חתונת דמים 16.00							20 ליטורגיקה מארגנטינה 20.30		44 אום הברבורים 20.30
ד' 11.6	24 חתונת דמים 21.00	48 עליזה בראון 19.00	11 נואובו קוארטטו ב' 20.30	47 עוחות 22.30				19 אנסמבל ונאנס פורטונאט 20.30		
ה' 12.6	24 חתונת דמים 14.30		14A [illegible] 15.00							
ו' 13.6										
ש' 14.6	13 נישואי פיגארו 21.30		[illegible] התזמורת הקאמרית הפולנית 21.00	47 עוחות 22.30				20 ליטורגיקה מארגנטינה 20.30		
א' 15.6	13 נישואי פיגארו 21.00					15 קונצרט סיום 20.30	44 אום הברבורים 20.30	20 ליטורגיקה מארגנטינה 20.30		

מוסיקה

מאת דוד אור

קבוצות מוסיקה נובה – אוונגרד ישראלי

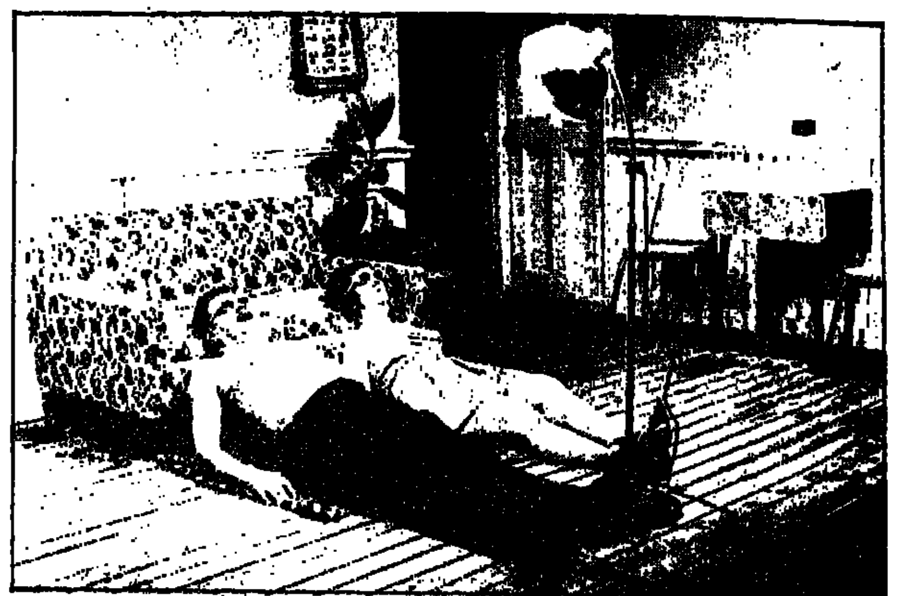
מאבו מיינס: מבעד לעלים

מופעי המוסיקה בפסטיבל מגוונים ורבים והדגש הוא בשני נושאים: מוסיקה קולית עתיקה, ומוסיקה קאמרית. בשטח המוסיקה העתיקה המופע העיקרי והמעניין ביותר הוא דניאל בגוב האריות בביצוע האנסמבל למוסיקה עתיקה מארה"ב. זוהי קבוצה של 22 מוסיקאים סולנים, מקהלת ילדים ובוגרים, וליווי מוסיקלי בכלים עתיקים בבימויו ובניצוחו של פרדריק רנץ.

ההפקה היא פרי של מחקר מוסיקלי וטקסטואלי מקיף, המשחזר חזיון שעשועים מרהיב של מחזמר מימי־הביניים. יש כאן מיזוג של מרכיבים פגניים דתיים, עם שפע של תלבושות מפוארות, עושר נוסח תהלוכות החצר של ימי־הביניים ושימוש בכלים אותנטיים. החיזיון מבוסס על אפיזודות מהסיפור התנכי הידוע והוא יועלה במצודת דוד.

מגדל דוד, מאי 29, 31, יוני 1, 2, 3, 4.

אנסמבל נוסף הוא אנסמבל ונאנס פורטונאט מצרפת שהוא הרכב של 7 זמרים וזמרות המשחזר את המוסיקה הליטורגית המוקדמת מן המאות ה־6 עד ה־13, שהיא המקור למוסיקה האירופית כולה. הלהקה נקראת על שמו של הבישוף האיטלקי בן המאה ה־6 שכתב שירה כנסייתית המבוצעת עד עצם היום הזה.— המופע יערך בכנסיית הדורמציון וגם מחוץ לירושלים.

יוני 8, 11 (וגם במקומות נוספים).

המקהלה הקאמרית של שטוטגרט ואנסמבל מוסיקת פיאטה מנקן מגישים את מזמורי מריה של מונטוורדי — המלחין בן המאה ה־17, שזכה לעדנה בשנים האחרונות. 30 זמרי מקהלה ו־21 נגני אנסמבל בכלים עתיקים, עם זמר הטנור הנודע מלונדון ג'ול אלכס.

המופע בכנסיית הדורמציון יוני 3, 4, 5.

מוסיקה ליטורגית של צפון־מערב ארגנטינה — מגיש אנסמבל שהתגבש סביב חיימה טורס, נגן הצ'רנגו הארגנטיני. זוהי תוכנית של שירי־הלל דתיים, עם כלי־פריטה, חלילים ותהלוכה קצרה, שתוביל את הקהל לכנסיית הדורמציון.

יוני 9, 10, 14, 15.

היוהאנס פסיון של באך יבוצע על־ידי האנסמבל הקולי של דרום גרמניה, בניצוחו של רולף בק. היצירה תבוצע בשתי גירסאות: האחת המוכרת והשנייה כוללת אריות וקטעי מקהלה מן המתיאוס פסיון — בשני ערבים שונים בכנסיית הדורמציון.

מופע ישראלי נוסף בקטגוריה זאת הוא הלהט והחן בהשתתפות קבוצה של זמרי "קאמרן" ונגנים בכלים אותנטיים בניהולם האמנותי של גליה ומיכאל מלצר. התכנית כוללת קטעי בארוק איטלקי מול בארוק צרפתי, וגם היא בכנסיית הדורמציון.

גרסה ראשונה: מאי 24, 27.

גרסה שנייה: מאי 26, 28.

הרכבים מוכרים וחדשים

בשנת המוסיקה הקאמרית מארח הפסטיבל שתי רביעיות חשובות: רביעיית גוארנרי מארה"ב, שהיא מההרכבים

"התרנגולים" שלט

הקאמריים החשובים שנוסדו ב־1965. תגיש 3 קונצרטים מתוך מחזור של שש תכניות, הכוללות את כל הרביעיות שכתב בטהובן.

1. מאי 24; 2. מאי 26; 3. מאי 27.

איל נואובו קוארטטו מאיטליה, "הרביעייה החדשה", שנוסדה ב־1983 ביזמתו של הוויולן הנודע פיירו פארולי וזכתה לברכתו של לוצ'ינו בריו. הרביעייה תגיש שתי תכניות, שלאחת מהן יצטרף הקלרניטן הישראלי המחונן אלי הפץ.

1. יוני 7, 9; 2. יוני 11.

שלישיית יובל הישראלית מארחת את נגן הקרן הרמן באומן ואת הישראלים לילי טונה, אברהם לבנטל ותדי יקלונג, בתכנית מגוונת של בראהמס ושוברט.

מאי 29

החלילן הנודע ז'אן פייר ראמפל יחזור אלינו שוב, עם נגנית הנבל מריאל נורדמן.

גוף ישראלי חדש ומסקרן מוסיקה נובה בניצוחו של ליאור שמבדל, יופיע בתכנית של יצירות מקוריות בביצוע בכורה פרי עטם של המלחינים יגאל ליל, תום פרמונט, וליאור שמבדל. כל הקונצרטים הקאמריים יתקיימו באולמות החדשים ע"ש רבקה קראון והנרי קראון שנחנכו לא מכבר.

מאי 30.

האופרה הישראלית החדשה — שהיא שיתוף בין התיאטרון הקאמרי לתזמורת הקאמרית, תעלה ביצוע בימתי מלא של "נישואי פיגרו" של מוצרט על־פי מחזהו של בומרשה. זוהי הפקה גדולה ויוקרתית, שעליה ינצח יואב תלמי ויביים אותה צ'רלס המילטון מבריטניה. בתפקיד פיגרו יופיע רודני גילפרי מאנגליה. עם צוות ישראלי ומקהלת "רינת".

האופרה תועלה בתיאטרון ירושלים יוני 14, 15; וגם בתיאטרון הקאמרי בת"א.

התזמורת הפילהרמונית תתרום קונצרט בניצוחו של קלאוס טנשטדט הגרמני הנודע, והכנר צ'ו ליאנג לין מארה"ב. וקונצרט הסיום של הפסטיבל יבוצע על־ידי תזמורת ירושלים, בניצוחו של גארי בארתיני, עם הסימפוניה ה־9 של בטהובן.

בנייני האומה, יוני 4.

מופע חשוב נוסף הוא הקונצרט של התזמורת הקאמרית הפולנית הנחשבת לאחת הטובות מסוגה בעולם. (לא נמסר תאריך).

זה המבחר של המוסיקה הקלאסית בפסטיבל, ואליו יש לצרף את המופע של מרדית מונק ולהקתה. המלחינה, הזמרת והכמאית יוצאת הדופן מארה"ב, שהצליחה לשבור את המחיצות בין שטחי האמנות השונים, ולכן יש לשייך אותה גם לתחום המחול והתיאטרון.

היא תופיע בשתי תכניות "קונצרט מוסיקלי" עם סרט, ירושלים יוני 7, 8, ו"מישור", קיסריה יוני 5; הר הצופים יוני 9.

רביעיית גוארנרי – רביעיה אמריקאית

השירים הם כמו אנשים

יעקב בסר

ש ם המדור הוא „חותם אישי", אישי בניגוד ללא־אישי. והרי כל מה שמעסיק אותי הוא אישי. ודברים רבים מעסיקים אותי היום. אני מחויב להביא לידיעת הציבור למשל, את עובדת כניסתו של „עתון 77", שאני משמש כעורכו (ומייסדו) לשנתו העשירית. עניין שהוא גם אישי וגם ציבורי. אני נגוע בחרדה למצב החברה הישראלית, ליחסים בין ערבים לבין יהודים, בין דתיים לבין חופשיים. מטרידים אותי היחסים הבינעדתיים. ומה לא? אלא שהפעם אני רוצה לכתוב על משהו אישי־אישי. מאיאקובסקי פותח את האוטוביוגרפיה שלו באומרו: אני משורר – ורק בכך יש עניין. אמירה טוטאלית מדי. חולמת את בעליה. תוך הסתייגות מסוימת. מבוטות אמירה זו אני רוצה להקדיש את החותם הזה לכתיבתי השירית בלבד.

אני נזכר בעצמי, בן שבע או שמונה, תלמיד כתה א' בכפר רוסי נידח, על־יד העיר ורונייז', ניצב על שרפרף ומדקלם בקול את שירו המפורסם של פושקין "הסוס". הפרש שואל שם את הסוס מדוע הוא צוהל בעצב. האם הרתמה, העשויה מעור וממשי ומשובצת כסף, אינה נאה לו. האם שיבולת השועל אינה לטעמו. האם הוא, הפרש, אינו מטפל בו יפה? הסוס עונה בצער לא. לא זאת הסיבה, אלא הוא שומע קול פרסות קרב, צליל חצי המוות. הוא יודע שקרוב היום בו האויב יעקור מעל רגליו המהירות את פרסות הכסף הקלות.

איני חושב שירדתי לסוף דעתו של השיר. איני חושב שילד בן שמונה מסוגל לרדת לסוף דעתו של שיר מעין זה, שאינו שיר לילדים. אבל מקצבו של השיר. נגינתו. המסר הבלתי ניתן במלים כי אם במה שבין המלים. באליטרציות. בהדגשים מוסיקליים, כל זה חי ומפעם בי עד היום הזה. השיר אותו הטילה המורה על כיתה א' בכפר נידח, על־ידי וורונייז' שבברית־המועצות, בעיצומה של מלחמת העולם – המלחמה הראשונה שלי, כפי שכיניתי אותה באחד משירי הספר שאזכיר מאוחר יותר.

מאז עברתי ארצות, אימצתי לי מולדת חדשה, כבשתי תרבות שלא ידעתיה. ידעתי מלחמות נוספות נוסיתי בשכול ובאבדן. הולדתי בן ובת – וסוסו של פושקין עדיין צוהל בתוכי ומתוכי בעצב, כי הוא שומע את המולת הקרב נושא המוות באה וקרבה.

צודק, אפוא, המבקר, באומרו ש„היער והשלג, הסוס וחעז, ועץ הלבנה, חוזרים בכתיבתו מכנית כמעט..." ובכן, לבי וראשי וכל מהותי – כאן. אבל מראות השתייה, כפי שמכנים זאת – העיניים הבוראות לראשונה את המראות הקיימות. תמיד. האזן השומעת את הצליל הנקלט על נגינתו – הצליל המלווה תמיד – זה המצבור ממנו שואף האדם הבוגר את הצבעים בהם הוא מצייר את מפתו הנפשית בשיריו.

„מישהו כבר מכסח בחצר"

ב ימים אלה הופיע ספר שירי החדש, האחד־עשר במספר, בעל שם מוזר משהו, על־כל־פנים, מאוד לא קליט: **„מישהו כבר מכסח בחצר"**. אולי לא יכולתי לקבל את עצתו של חבר, משורר, שהציע לי להסתפק בשתי המלים הראשונות של השם „מישהו כבר", והיתר מובן מאליו.

וכי במה עוסקת השירה – אם לא במוות, באסון, בבחינה חוזרת ונשנית של כל חוויות הקיום, בעיקר הקשות שבהן. מישהו כבר אמר ש„האושר מתחיל להיות נושא לאמנות רק בדעיכתו". שכן למי יש זמן נפשי לשאול את עצמו את השאלה הנוקבת: מדוע אני מאושר? הוא הרי עוסק למעלה ראש בעצם האושר... ובדרך־כלל מבזבז אותו בצורה פזרנית על ימין ועל שמאל. אבל, כאשר זה דועך. כאשר אסון בא וקרב, כאשר אתה עסוק בניווט היום־יום שלך במקום כלשהו מאחורי גבך אתה שומע באוזן נסתרת את צעדי הרע. אז אתה אומר לעצמך – מישהו כבר... כדבר ידידי המשורר, או כשם הספר – „מישהו כבר מכסח בחצר".

לו אני המראיין של עצמי הייתי שואל: הספר, בעיקר במדור הראשון שלו, אבל גם במדורים האחרים, עוסק במוות, האם ניתן בכלל לעסוק בנושא זה? מי מאתנו יודע מהותו מהי.

נשאלתי לא פעם שאלה זאת. גם את עצמי שאלתי. ותשובתי היתה שלילית. איך אפשר למצות חוויה שלא חווית. לכן מעודי לא כתבתי על המוות עצמו. כתבתי על האבדן. על הנשאר בחיים ומציץ אל תוך תהום המוות באמצעות מי שנפרד ממנו.

באחד השירים שבספרי: „אל מחוץ לחלון" (עמ' 15־16) נעשה ניסיון להתקרב אל רגע הניתוק ולבחון אותו. לא במישרין נעשה. באמצעות לשון שנוצרה ספציפית, חד־פעמית. כל לשון אחרת לא תצלח, לטעמי, במקרה זה, כי כל מערכת מלים שכבר קיימת, נוצרה למטרה שונה שלא יכול להיות לה שום מגע עם ניסיון זה. מלבד שורה אחת לא מלאה, אין בשיר כולו אף לא תמונה ריאלית אחת. אעתיק כאן את שני בתיו הראשונים של השיר, ואומר עליו מלים אחדות, ואולי, באמצעותן, גם משהו על כתיבת שירה בכלל.

בותור, שאין שלוה גדולה ממנו
הניחה לחי ימין על הכר, כמו לצאת
מיסורי המטה, הסירה עינים, קצת
באמור לדעת והעבירה אותן
אל מחוץ לחלון

היתה זו תנועה שופעת מלים כאלו אמרה
אל תחכה, לך. חשבתי
על כך לא פעם. אחר כך תעצום את העצים בשבילי,
אל תפגע בעלים הקטנים. תן להם
שיפנו לגוון החשוך החמישי של
שושנת הרוחות.

האדם, לפי תפישתי, לא פורש מן החיים עם מותו. הנותרים בחיים מבצעים את פרישתו. עוצמים את עיניו, כפי שנהוג. ובקרב כתות מסוימות, אף מניחים עליהן שתי מטבעות נחושת, כדי להקשות עליו לפוקחן לאחר מותו, גם אם ירצה בכך... גם אם יוכל...

אנחנו, הנותרים, מורידים את מסך הפרידה, למעננו כמובן, לא למענו. שלב הורדת המסך הוא השלב הקשה של הניתוק, הוא, המת שלנו, מדבר בקרבנו ומצווה עלינו: „תעצום את העצים בשבילי..." במלים אחרות – אתה הנשאר, תעלים בשבילי וממני את הסובב אותי...

שולמית הראבן, אם זכרוני לא בוגד בי, השתמשה פעם בהשוואת שירים לבני־אדם. כלומר, כמו שיש אנשים ישרים, דוברי אמת, שקרנים, רכלנים ושתקנים, פתוחים, עצורים עד מחמירים עם עצמם; כך גם השיר. כאשר הוא בורא לעצמו לשון משלו, מותאמת ואף הכרחית לסיטואציה חווייתית קונקרטית, שקשה לו לרמות, קשה לו להעמיד פנים – כי לשונו מוגבלת לפרץ נפשי אחד.

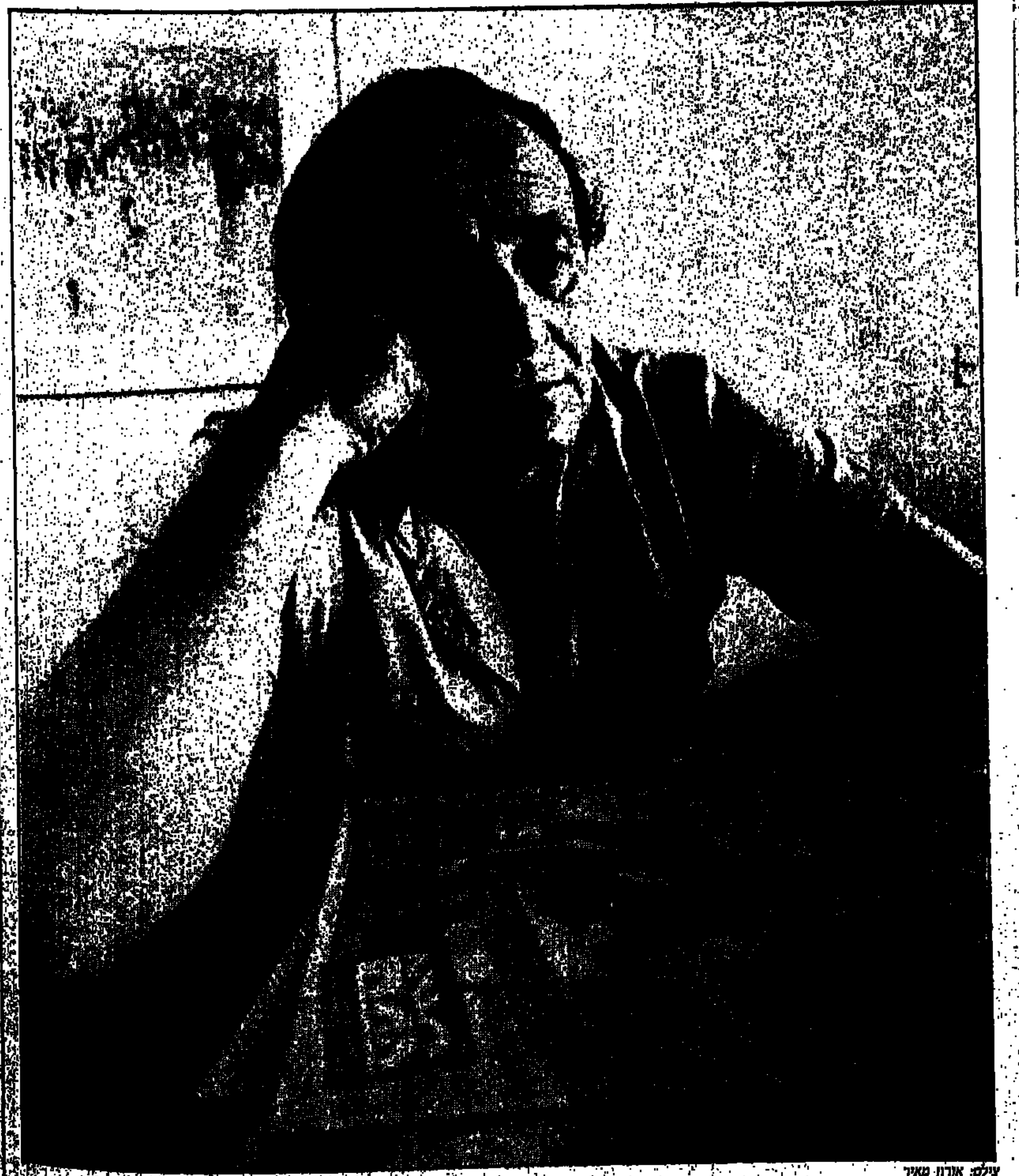

צילום: אורון מאיר

יעקב בסר, נולד סמוך למלחמת העולם השנייה, בפולין. כשנה היה עם משפחתו תחת הכיבוש הנאצי ושש שנים בברית־המועצות.

הגיע ארצה בשנות החמישים מפולין.

עסק בעבודות שונות לפרנסתו. החל מבניין ומסגרות, וכלה בעבודה קהילתית וביבליוגרפיה.

היה עורכו הספרותי של „קול העם" השבועי. פרסם אחד־עשר ספרי שירה. ספרו החדש „מישהו כבר מכסח בחצר" הופיע בימים אלה בהוצאת ספרית פועלים. תרגם מרוסית, פולנית ויידיש. ב־1977 יסד את הירחון לספרות חברה ואמנות „עתון 77" אותו הוא עורך עד היום הזה. אב לבן ולבת.

שמואל בונים

התפשטות

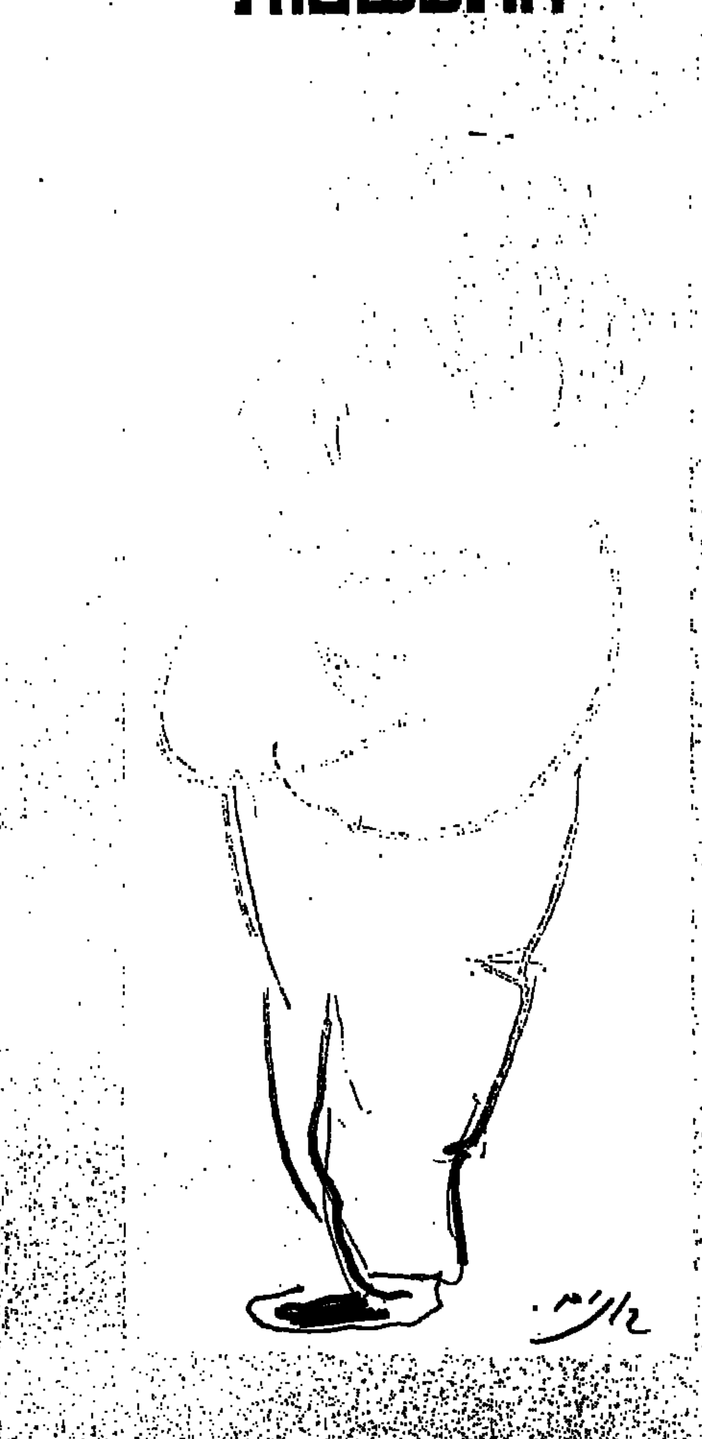

בחוגה נאמר – ערב עם תוצרת פנחס שדה, דרך חשנים, שעבר חמשים, שאהב, שעזב, שאבדו, שהתאבדו...
מסקרן, נכון, הלכתי לראות ולשמוע. המון היפה היה רב בקהל. בכניסה חולק דף, ובו מסביר פנחס את סיבת השתתפותו בערב: „[illegible] חזיון של קבוצת אנשים העוברים יחד בשמחה לשם מטרה נהדרת אשר שמה – מוסיקה, אמנות, רק אמנות..." [illegible] לכך שנעניתי, אף כי מאז [illegible] הקפדתי בחומרה להתרחק מבמה ציבורית כלשהי, להשתתף מעט בחזיון אמנותי נהדר (!) זה".
תחילה שרו שתי נערות [illegible] והשנייה בלבן, משירי פנחס. [illegible] אחרי השירה עלה אל הבמה [illegible] שממבט ראשון היה המראה מאכזב במקצת. [illegible]

בנו ומשמעות אותו בוקר וערב.
פנחס מעיד על עצמו: „אני רק חוטב עצים ושואב מים" וכל רצונו לשרת נאמנה את היפה והנעלה מכל – את האמנות. בעולם בו שולטים חלצים, הוא מוצא נחמה בידידיו שלא בגדו בהם מעולם. ידידיו הם – מוצרט, [illegible], ון־גוך, [illegible] ועוד רבים וטובים אשר כמותו הם „אנשי דת האמנות". [illegible]
והנה, [illegible] הוא שב בביתו בפריז, מן החלון פנה [illegible] [illegible]

לעזים אפשריים

המחלוקת בעניין „יש לי את ה־" לא תמה ולא נשלמה... אשוב ואסכם את חילופי הדברים בין פרופ' חיים רבין וביני (על קצה הלשון, 14 במארס). פרופ' רבין טען, שאם הביטוי „יש לי את ה־" הוא שגוי, משום שלא בא זכרו במקורות, הרי בה־במידה שגיאה היא לומר „יש לי ה־" (שם־עצם מיודע אחרי „יש לי", בלי מיצועה של מילית־המושא־הישיר „את"), משום שגם ביטוי זה אינו מצוי בלשון המיקרא. מכאן, שמי שמתריע על השימוש ב„יש לי את ה־" חייב לשלול גם את השימוש ב„יש לי ה־" ואל לו להשלים עם „יש לי הכסף", „יש לי הזכות" וכיו"ב. אולם פרופ' רבין מעדיף לראות בדיעבד בביטוי „יש לי את ה־" התפתחות טבעית, לגיטימית, של העברית המודרנית, החותרת לאמץ לה פועל־קניין, כנהוג בלשונות ההודו־אירופיות (have באנגלית).

ואילו אני חיוויתי דעתי שאינו דומה „יש לי הכבוד" (או „יש לי הזכות", או „היה לי הכסף", או „יהיה לך האומץ") ל„יש לו את הכסף" וכיו"ב. טעמי ומיטב הרגשתי אומרים לי ש„יש לי הכבוד" הוא עברית מתוקנת. מה שגורם שהביטוי „יש לי את ה־" יהיה שגוי הוא אכן שירבוב מילית־המושא־הישיר „את" אחרי „יש לי" ולפני שם־עצם מיודע, לפי שהימצאות המילית הזאת היא שיוצרת את הרושם המוטעה כי „יש לי", „אין לי", „היה לי" הם פעלים, פעלים יוצאים.

עתה כותב לי פרופ' רבין: „מתשובתך אני יכול רק להסיק, שהשגיאה „יש לי הדבר" נכנסה ללשון בזמן שלא היתה נורמאטיביות, ושבשתא כיוון דעל על, ואין אדם מעז לקרוא תגר עליה, ועל כן שותקים. (משמע, פרופ' רבין עומד על דעתו שגם „יש לי הדבר" שגיאה היא. — י"ר). הטענה לטובת „יש לי את ה־" היא כדיוק אותה הטענה כמו לטובת „יש לי ה־", כלומר: אין ללמוד מן העובדה שהמיבנה אינו מופיע במיקרא."

„אבל לא כדאי להמשיך בוויכוח. ממילא אין היום שום סיכוי לעצור את התהליך שהביא לתוספת „את" אחרי „יש", ובעוד דור אחד יכתבו הכול כך, ולא יהיה כדאי להתרות נגד שימוש זה. רק אילו היה היום למישהו האומץ להציע תרגום אחר בשביל have, ולאסור שימוש בשמות־עצם מיודעים אחרי „יש" (שבא כמעט תמיד רק בצירוף „יש לי"), היה אפשר להציל את הכלל המיקראי".

עד כאן מקצת תגובתו של פרופ' רבין. אכן מיבנה כמו „יש לי הכבוד", „יש לי הרצון", הוא כשר ויפה לשימוש גם אם אין לו סימוכין בלשון המיקרא, משום שהוא חדר לעברית ונשתרש בה „בזמן שלא היתה נורמאטיביות", כדברי פרופ' ר'., כלומר בטרם נשתררה בלשון מערכת פסקי־הלכה, איסורים והיתרים ו„טעמי מצוות" (מדוע מותר לומר כך ומדוע אסור לומר כך). ואילו השימוש ב„יש לי את ה־" החל להתפשט רק בשפת־הדיבור של הדור האחרון, לאחר שקמה לנו נורמאטיביות ולא רק חכמי־לשון מופקדים על מישמר תקנת העברית אלא כל משכיל עברי יש לו איזו תודעה של לשון מתוקנת ולשון משובשת, אפילו לא תמיד מבורר לו מה מתוקן ומדוע ומה פגום ומדוע, על כל פנים, רבים רוחשים כבוד לשפה ולמקורות, ובראש וראשונה התנ"ך. „יש רצון לקיים ככל האפשר את הרציפות הלשונית, שכן התנ"ך וספרות חז"ל הם גם היום ספרות חיה ודרוש שנהיה מסוגלים לקרוא ולהתמצא בהם בלי [illegible], ודאי שהעברית של ימינו, ששבה להיות שפת־עם חיה, מוסיפה להתפתח, פושטת קצת צורות ולובשת קצת צורות וביחוד מעשירה את אוצר המלים והניבים שלה. אולם חוט־השני של העברית, תורת־הצורות שלה, נשארת בעיקרה כמו שהיתה דור אחרי דור. תורת־הצורות הזאת אינה מכירה פועל־קניין מעין have ולא את המיבנה „יש לי את ה־", וזה מחייב אותנו. אין זאת ברכה לבטלה להתרות נגד אלה הנזקקים במיבנה השגוי — שכן קמעא קמעא יטו אוזן ויתקנו את לשונם ולא יוסיפו להניף את „דגל המושא" (כדברי דוד בן־נחום — ראה מקצת מכתבו להלן), היינו את המילית „את" בין „יש" ובין שם־עצם מיודע. אפשר שגם מיבנה כמו „יש לי הכבוד" או „יש לי הכסף". הוא חסר אסמכתא במיקרא, אך כיוון שהוסר ממנו „דגל המושא" (המילית „את") — מסולקת התדמית המטעה של פועל יוצא. העברית חיתה אלפי שנים והניבה פרי־הילולים בספרות ובהגות ובחוק ומישפט בלי שעמד לרשותה פועל־קניין, והיא תוסיף לעלות כפורחת בלי פועל כזה, בלי מקבילה ל־have. אפשר בהחלט לעצור את התהליך המשובש המסתמן היום, את השימוש ב„יש לי את ה־".

כותב לי מירושלים דוד בן־נחום: „לא ברור לי לחלוטין מה פסול מצא פרופ' רבין בצורה זו, „יש לי הספר". אם המלה „יש" במישפט „יש לי הספר" מתפקדת כפועל שהנושא שלו הוא „הספר", הרי שמישפט זה דומה לחלוטין למישפטים מסוג „כואב לי הראש". „נרדמה לי הרגל", שהם קבילים בהחלט בעברית. מדוברת ולא „כואב לי את הראש"...).

„הנימוק המיקראי בפיו של אנטי־פוסקן כפרופ' רבין נשמע מוזר במיוחד. נימוק זה היה עשוי לתפוס, אולי, אילו התנגדותו ל„יש לי את ה־" היא תיפקודית ולא היסטורית. אולם אפילו היה הנימוק רלבאנטי, אינני מקבל את דעתו של פרופ' רבין, שאין במיקרא אסמכתא ל„יש לי הספר". יש ויש, ואפילו „מפי הגבורה". „לי הכסף ולי הזהב", אומר ה' בפי הנביא חגי (ב', 8). אני טוען שזוהי צורה מקוצרת של המישפט יש לי הכסף ויש לי הזהב. השמטת פועל־הקיום או האוגד היא תופעה שכיחה מאוד בעברית. בפסוק זה הנביא ממריץ את העם לבנות את בית המקדש, ומבטיח לו שלה' „יש די כסף וזהב בשביל לבנות בית חדש שכבודו יהיה גדול אף מזה של הבית הראשון.

„ננסה „לתרגם" את הדיאלוג בין ה' והעם לעברית מדוברת מודרנית, וזה יישמע בערך כך:

— שמע, ה', בית־מקדש זה רעיון לא רע, אבל אתה יודע שזה עולה הרבה כסף!

— אל תדאגו. לי יש את הכסף לי יש את הזהב לבנות בית חדש יותר מפואר מהקודם..."

עד כאן — מקצת השגותיו של דוד בן־נחום על „יש לי את ה־", כנגד הצורה „יש לי ה־" („יש לי הספר"), שהיא קבילה. גם משום שניתן למעשה למצוא לה אסמכתא במיקרא. דב"נ מביא אסמכתא נוספת, מדברי דוד המלך בדברי הימים א', כ"ט, 11, בפסוק שאומרים אותו כשמרוממים את ספר התורה לפני קריאתו: „לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד". „לך ה'" משמעו „יש לך", וזה „יש לך הגדולה ויש לך הגבורה והתפארת וכו'".

נץ חייכן

מחויך ו„טורף", עלה בלי גיבוי של מחנה, אבל שייך למחנה שמיר, אין לו מרפקים ושוועט למעלה. יריב נעים אבל מסוכן

מאת דוד ארליך

„מילדות לא היה לי ספק בצדקת דרכה של 'חרות'", סיפר דן מרידור בראיון ל„מוניטין" כאשר מונה למזכיר ממשלה. „זיהיתי את הטוב עם 'חירות' ואת הרע, או מוטב לומר את הלא־טוב, עם הצד השני. היה לי מוזר לשמוע שחרותניק גנב. חשבתי, שאם בן־אדם חרותניק, סימן שהוא ישר".

ההזדהות הטוטלית הזו היא החלק המפלגתי בכרטיס הביקור של ח"כ דן מרידור, 39, ילד־פלא מתבגר. אבא שלו, עו"ד אליהו מרידור, היה מזכירו של ז'בוטינסקי; מפקד אצ"ל בירושלים, עד שנאסר על־ידי הבריטים; חבר־כנסת בשלוש קדנציות מטעם „חרות"; ידיד אישי של מנחם בגין.

הייחוס הזה מעמיד אותו בשורה הראשונה של ה„נסיכים"; בני האצולה של „חרות". אבל לדן (על שם אחד מכינויי המחתרת של אביו) יש גם עבר עשיר במפלגה (למרות גילו הצעיר) ושפע כשרונות משל עצמו. לא היתה לו מעולם סיבה להתנצל: הכל יודעים שהוא שם בזכות עצמו, לא בגלל הדם הכחול.

„זה נשמע נאיבי אולי", אמר באותו ראיון, „אבל שלושה חלומות היו לי מגיל צעיר. חלמתי על שחרור הארץ. כל תשעה באב היינו עולים להר ציון וקוראים שם את מגילת איכה. אבא דיבר על מה שיקרה כאשר נחזור לעיר העתיקה. החלום השני היה שכל יהודי רוסיה יבואו לארץ. החלום השלישי — שחרות תגיע לשלטון. אבא היה אומר: כשבגין יהיה ראש ממשלה. לא אם בגין יהיה. אלא כשבגין יהיה.

„אבא לא זכה. הוא נפטר ב־1966. אני ראיתי את החלומות מתגשמים. כמו בהרבה חלומות, החלום הרבה יותר יפה ממה שקורה בפועל: יהודי רוסיה לא באו לארץ אלא בחלקם. שחרור ארץ־ישראל שאני מאוד מאושר בו, יצר בעיות לא קלות, ועליית 'חרות' לשלטון לא הפכה את כולם לישרים ולא פתרה את כל הבעיות".

הקדנציה שלו כמזכיר ממשלה הציבה את מרידור הצעיר בעמדת זינוק אידיאלית. הוא התוודע אל המערכת המדינית מצומת אינפורמציה יחידה מסוגה. הוא קשר יחסים מצוינים עם עיתונאים ישראלים וזרים ששיחרו לפתחו, וזכה לחשיפה שהציגה את צדדיו המוצלחים: קורקטי, נסחן מעולה ורהוט דיבור, נעים־שיחה, נאה ואלגנטי. בשום סיטואציה אחרת לא היה מתפרסם כך, ואולי לא היה מתפרסם כלל. הוא נולד לתקשורת.

„אין פה עיתונאי אחד שיגיד, שביקשתי ממנו לפרסם משהו", הוא אומר השבוע בגאווה לא מוסתרת במזנון הח"כים בכנסת, מודע לעובדה שסביבו שולט קוד התנהגותי שונה לגמרי, הוא מודע פחות לעובדה, שהאיסטניסיות הזו תעלה לו ביוקר.

„מעולם הוא לא נתן לי הרגשה שזה לא בסדר, כשצלצלתי אליו באמצע הלילה", סיפר אחד הכתבים המדיניים שהיה אתו בקשר רצוף כשהיה מזכיר ממשלה. „לא היו הדלפות, אבל הוא היה הגון. מה שלא אמר — הוא אמר שלא יגיד".

„הוא בחור כריזמטי. יש בו משהו שובה לב. הוא מקסים מקצועי. הוא יודע זאת. נעים לשבת עם מישהו חתיך, שמתלבש יפה".

מבקר בביתו של בגין מדי שבוע

„הקסם הזה דיבר גם אל בגין. פעם הפסיק ישיבה ואמר: „תסתכלו על דן, תראו כמה שהוא יפה, ממש תענוג להסתכל עליו".

לקשר המתמשך עם המנהיג המסתגר יש משמעות רבה ב„חרות". בגין לא עשה צעד אחד בלי להתייעץ במרידור, אומר עיתונאי שעקב אחרי ממשלת בגין האחרונה. הקשר הזה היה משמעותי אף יותר מקרבתו של קדישאי. בכל הכרוך בהחלטות מדיניות. מרידור נתפש כיועץ מדיני ועורך־דין מוכשר: הוא תמיד היה שם, לנסח סעיף מתוחכם באנגלית — סגולה יקרה בצמרת חרות.

מרידור היה לצדו של בגין בניסוח ההגנה בפני ועדת כהן, אחרי סאברה ושאתילה. הימים הללו, מן הסתם, הפכו את היחסים האישיים ביניהם לידידות אמיצה. בדירה שברחוב צמח 1 הוא מבקר מדי שבוע, ביום שישי. על מה שקורה שם הוא לא יספר דבר, ורק יאמר בחיוך: „נפגשים, מדברים. יש שיחות ארוכות ומעניינות".

חשבת פעם לכתוב על כך ספר?

מרידור מחייך, משתעשע ברעיון, ופוסק: „לא. בשביל לכתוב צריך גם כשרון. אדם צריך שתהיה לו ביקורת עצמית, לדעת מה הוא לא יכול לעשות. אין לי תכנית כזאת".

כבר ב־77' ניסה להגיע לכנסת, אך לא ניהל שום מסע שכנוע במפלגה, ונכשל. ב־84' הסתפק במכתב בן 5 שורות לחברי המרכז. חשיפתו כמזכיר ממשלה עשתה את השאר. יש אומרים שנפגע מאוד כשלא נכנס לשתי השביעיות הראשונות של מועמדי המפלגה לכנסת, אך הוא דוחה זאת בתחושת עלבון.

חבריו למפלגה רואים אותו כבחור מוכשר ומבטיח, ומודעים לתדמיתו הציבורית. אבל רבים מהם יודעים גם שהוא אינו מוכן להזדהות ולהילחם. השיטה שלו, לעבור בין הטיפות. זה עובד. ב־82' קיבל 672 קולות בבחירות למועצת הסניף בירושלים, יותר מכל מועמד אחר, ובכך גבר על ח"כים ופעילים ותיקים. צעירי הסניף זוכרים לו שסירב להזדהות עמם מול קורפו ומצא. עוד ב־74'. הסניף נשלט אז ללא־מצרים על־ידי השניים, שחסמו כל גישה, ואף סירבו להרשות לסטודנטים להירשם כחברים בסניף. מרידור הביע תמיכה בשיחות אישיות, אך סירב לנקוף אצבע במאבק.

„הוא לא אדם שייאבק על דבר כלשהו", אומר פעיל ירושלמי ב'חרות'. „הוא לא יודע לנאום ולא יודע להילחם. הוא תמיד פעל כאילו שאחרים יילחמו בשבילו".

בפעם הראשונה נקט עמדה כשהלך עם שמיר. „לא היתה לו ברירה", אומר בכיר ב'חרות'. „או שהוא אתם, או שהוא הולך לאיבוד. אין לו מה לחפש אצל דוד לוי. הוא שייך למחנה השבע בליכוד, לבני ההנהגה".

אין ספק שאם מישהו ב'חרות' היה חייב להתרשם ממצוותו של מנחם בגין לתמוך בשמיר — דן מרידור הוא האיש. הוא מזוהה עם ההנהגה הוותיקה, אף יותר משותפים לדרך של אביו, כמוהו כבנימין זאב בגין. חבר קרוב ושותף פוליטי, חלה עליו מצוות נאמנות ברורה. רשימת האישים שהכינה ועדה בראשותו, הכניסה לוועידת 'חרות' בדלת הצדדית, מספר גדול של אנשי מחנה שמיר. המחנה שמנגד התנפל על מרידור בחמת זעם.

„דן מרידור, שכולנו התייחסנו אליו בחיבה רבה, לא הצליח במפגש הראשון עם עבודת השטח", אמר ח"כ מיכה רייסר, ממחנה לוי. „לדעתו, האיש שנהנה מהילת הפוליטיקאי ההגון שמעל לתככים, התנהג כעסקן מהליגה התחתונה".

איך זה שהמזכירה של מילוא במנים, ברשימת האישים, וראשי מועצות כמו רון נחמן ועמרם טרשמן בחוץ?

מרידור: „אני לא מגיב על מחלוקות פנים־תנועתיות. אני צעיר מהדור הישן. לא שאין לי תשובות, אבל אני לא רוצה להגיב. בטח שלא על התקפות אישיות. זה חלק מהפוליטיקה, ואני לא מתרגש".

הוא יודע שעלה על מוקש. ב„חרות" רואים בכך כישלון ראשון. בעוד שבועיים ישתכח, פוליטיקאי יכול להרשות לעצמו כישלונות גרועים מאלה. מה שקרה בכל זאת: חומת ההגינות נסדקה.

כפי שהבטיח בבחירות, עיקר פעילותו בכנסת — בענייני חוץ וביטחון. הוא חבר בוועדת חוץ וביטחון, וגם בוועדת חוקה חוק ומשפט. בתוך הוועדות הוא פעיל מאוד. במליאה — חיוור. מתחילת המושב, לפני חצי שנה, הגיש שאילתה אחת (ממוצע לח"כ: 7־8). נאם במליאה פעמיים (ממוצע לח"כ: 15־20), לא הגיש שום הצעת חוק פרטית ושום הצעה לסדר היום.

דן מרידור: „אני צעיר מהדור הישן"

„זו הסטטיסטיקה? אני לא יודע. אני רואה בעבודת הכנסת עיסוק עיקרי. אני עוסק רק בו. עיקר העבודה הוא בוועדות, שם, בלי תקשורת, העבודה יותר עניינית. ח"כים לא מדברים כדי שישמעו אותם בתקשורת, ולא מפחדים לדבר מפני שישמעו אותם בתקשורת".

בוועדה אפילו ראו אותו נלחם. בשבוע שעבר התווכח בעוז עם שר הביטחון והרמטכ"ל, בעניין הקשור להכפפת חוק השיפוט הצבאי לחוק האזרחי. הוא אהוד על חברים בבית משמאל ומימין, ומה שמפתיע במיוחד בליכוד — גם על חברים מסיעתו. כשחולקו הח"כים לזוגות כדי להופיע ביום ההולדת של הכנסת לפני חיילי צה"ל, הסכים יוסי שריד להודיע עד בית־הספר לקצינים, רק כשהובטח לו שהשותף יהיה דן מרידור.

הרקורד שלו כולל תמיכה עקבית ורמה בהסכמי קמפ־דייוויד, שנחתמו עוד לפני שהיה מזכיר הממשלה. המאמר היחיד שפרסם אי־פעם בעיתון („מעריב", 1.3.85) מסתיים בפסקה: „ישראל תדבק בהסכם קמפ־דייוויד, לא רק מפני שהוא היסוד לקיומה של ממשלת האחדות הלאומית, אלא מפני שהוא הבסיס הריאלי היחיד והמוסכם לשלום בינינו לבין הערבים, ומפני שהוא המכשיר המדיני החשוב והמועיל ביותר שבידינו".

אי־נעימות מול אי־צדק

מחלון מזנון הח"כים הוא מצביע על גילה ואומר: „תאר לך שמהגבעות האלה יורים קטיושות. ביטחון הפנים והחוץ של הערבים הגרים ביהודה ושומרון צריך להישאר בידינו. אבל נגיע אתם להסדר פרקטי, שהם ינהלו את חייהם במנהל עצמי. נתערב בחייהם כמה שפחות, וניתן להם אוטונומיה רחבה. בכל הקשור ליחסי חוץ, הם לא יהיו מדינה.

„אני נותן לך, הערבי להישאר עם חלומותיך. אני לא מכריח אותך לוותר לי ויתור סופי כלשהו על איזשהו חלק, אבל אתה לא תכריח אותי לוותר על איזשהו חלק מחלומותי. אם נגיע לזה, תיווצר אפשרות של־מציאות שונה: של חיים בלי טרור. לצערנו הרב גם את המינימום הזה הם לא מוכנים לקבל".

למרות שבעניין קמפ דייוויד הוא יוצא מתון יותר משמיר, נחשב מרידור לנץ טורף. כמעט סמן ימני בליכוד. אישיות סימפטית ובהגשה אינטליגנטית הוא משמיע בוועדת חוץ וביטחון דעות קיצוניות ביותר.

התייחסת פעם אל השליטה במיליון וחצי ערבים כ„אי נעימות"...

„לא נכון. זה הוצא מההקשר, וזה לקוח מכתבי ז'בוטינסקי. אם נגיד שלכל ערבי ולכל קבוצת ערבים יש זכות להגדרה עצמית, גם במשולש ובגליל וביפו — נישאר בלי מדינה יהודית. אם נתמוך, חס וחלילה, בגירוש ערבים — פירוש הדבר הפרדה בין העמים — אז אין יהודים בשטח ערבי ולהיפך. ואם נאמר (וכך גם אני אומר), לא לגירוש ערבים, ונאמר שהעם היהודי זכאי למדינה, והרי יש בה ערבים — בכך אומרים ששוללים את זכותו של הערבי להגדרה עצמית.

„כשהערבים מהווים רוב ביותר מעשרים מדינות, זוהי אי־נעימות לאותו מיעוט הנמצא במדינה יהודית; אבל אם האי־נעימות עומדת מול אי־צדק שבביטול המדינה היהודית האחת, הרי ההכרעה המוסרית ברורה".

דן מרידור, נשוי (לליאורה, כלכלנית בבנק ישראל) ואב לארבע, קצין שריון במיל', צועד בדרך סלולה. אומרים עליו שיש לו אמביציה להגיע לראשות הממשלה, הוא מגיב בביטול. המלה אמביציה נשמעת לו כמו קללה. הוא צנוע אמיתי. זו לא תחפושת.

כשכתבו עליו לפני 15 שנה במדור צעירים מבטיחים, בן 24 וכבר בצמרת המפלגה, הגיב באותו אופן. האם אתה רואה עצמך בכנסת, שאלו אותו. „היום בגיל 24, לדבר על חברות בכנסת זה מוקדם מדי".

אבל לעולם אי־אפשר לדעת.

חיה יוסף

מה ללבוש בליל הסדר

אופנה

מה ללבוש בליל הסדר? אנא, לא לצחוק, כי זאת בעיה. לא כל בגד, אפילו היפה ביותר, מתאים לישיבה סביב שולחן הסדר שעות אחרי שעות. חשוב מאוד להלביש את הילדים שיהיה להם נוח; אבי לבש בליל הסדר נעלי בית (היום אפשר נעלי התעמלות) גלימה לבנה במקום מכנסיים, והיה לו נוח ובעינינו, הילדים, נראה היה כמו דמות מן ההגדה. עקרת הבית רוצה וצריכה להיראות יפה ומטופחת, אבל היא מתרוצצת בין המטבח לשולחן האוכל, ואז חשוב לה הלבוש. הלכתי איפה למגי, בעלת מפעל לסריגים מג. מגי היא בעלת המפעל, מעצבת, ובנוסף לכך בעלת שיפוט טוב והיגיון פשוט... לפחות בכל מה שקשור באופנת נשים. לדעתה, הלבוש הנוח ביותר הוא — בגד סרוג.

לפני זמן קצר ידעו שסריגים שמורים ללבוש חורפי. אך חדירת סריגי כותנה, שזורים בחוטי לורקס, וויסקווה, מאפשרים ביגוד יפה ונוח אפילו ביום שרבי ביותר. ישיבה סביב שולחן, נוחה דווקא בלבוש סריג. הוא לא מתקמט, והאופנה היום מאוד נוחה. הגיזרה רחבה, מסתירה את מה שרוצים להסתיר. לא לוחץ ולא מפריע בתנועה.

מגי אוהבת את החוטים המצריים, בהם אורכם של הסיבים מאפשר סריגה מיוחדת. היא ממליצה על מערכת דו־חלקית, אשר מאפשרת לערבב ולהתאים, ולשנות את מראה הבגד ללא הוצאות גדולות. חצאיות צרות, חצאיות מקובצות, או גזורות בצורת פעמון, ואליהן חולצות רחבות־ארוכות, אשר נצמדות בצורה רכה אל החצאית. וכמובן, לצעירות והתמירות מאוד, שמלות צמודות בעלות מחשוף עמוק מאחור, קל לכבס, ואין צורך בגהוץ.

הסריג יתפוס בוודאי מקום נכבד במלתחה שלנו.

לוקה וקס ופסליה. ליד השולחן שסביבו תכננו את פעולות המחתרת

במטבח של המחתרת

לא להחמיץ

מחר ה־19 באפריל, תיפתח במוזיאון העירוני ברמת־גן תערוכת פסלי קרמיקה ותמונות שמן של לוקה וקס.

ובכן, לוקה וקס, אשה מטופחת ונאה מאוד. על סף שנות ה־70 שלה, עלתה ארצה מפולניה עם בעלה ישראל וקס, בשנת 1934. מאז הם גרים בדירה קטנה ברחוב שינקין בתל־אביב. לזוג בן אחד, רופא בן 46, אשר הספיק לטפל בבן־גוריון ובמנחם בגין, והיום מכהן כפרופ' באחד מבתי־החולים הגדולים בארצות־הברית. ישראל, בעלה של לוקה, שהיה עיתונאי, פרנס את המשפחה, ולוקה גידלה את הבן וניהלה את משק הבית.

לפני קום המדינה היה ביתם מקום המפגש הסודי של אנשי המחתרת, ובשנת 1946 ארגן עורך עיתון „מעריב" אריה דיסנצ'יק, פגישה בין משה סנה, אז מפקד ההגנה למנחם בגין. מהר מאוד נהפכה דירתם של משפחת וקס ל„מפקדת הסתר" של לוחמי שחרור הארץ משלטון הזר ולהקמת מדינת ישראל. אנשי האו"ם, פבריגט וברנדוט, יאיר שטרן, אליהו לנקין (מפקד אלטלנה) אנשי הגנה, אצ"ל ולח"י, כולם מצאו את הדרך באישון לילה לביתם, ולוקה וישראל, שאף פעם לא השתתפו בפגישות אלה, ישבו וחיכו במטבחם הקטן עד תום השיחות, ורק נכנסו להדר כדי להגיש כוס משקה לאנשי המחתרות.

לפני כ־5 שנים, אחרי שהבן עזב את הארץ, והבעל יצא לגמלאות, הרגישה לוקה שהגיע הזמן „לעשות משהו לעצמה". היא נרשמה לקורס לציור, וכאן פרץ מעיין ששנים רבות היה סתום — כישרונה הגדול. לאמנות פלסטית, ציורית, לרבות ציורי שמן, פרחים ונופים, מלאי תנועה וצבעוניות, אך לוקה חיפשה דרך לאמנות פיגורטיבית: היא התחילה לפסל. אחרי כל־כך הרבה שנים של התנתקות מחיי העיירה הפולנית. היא נזכרה בדמויות של חיי יום־יום ברחובות העיר לודז'. בה נולדה וגדלה. בביתה, בו היא עובדת (במרפסת המטבח) התרבו הפסלים והציורים. ולוקה לא ניסתה אפילו להציג או למכור את יצירותיה. זאת התערוכה הראשונה, והקהל הרחב יוכל ליהנות מ„עיירה יהודית". ומעניין שכבר קשה להבדיל בין דמויות של גלות פולניה לבין דמויות ממאה שערים שבירושלים. הסנדלר, מתקן־סירים, שואב המים, מחזיק ספר התורה ולומד תורה, הילד עם הפאות, האשה והאם, כל הדמויות היקרות לנו, השייכות לילדות הרחוקה יוצגו בתערוכה; ובאמת, כדאי לגשת למוזיאון ברמת־גן, ולא רק ליהנות מתערוכה מקסימה, אלא ללמוד שאין גבול לאפשרויות להתבטא, אפילו כשעוברים את גיל הנעורים.

להתראות בפסטיבל

עצות מן השרוול

איך אמרו חכמינו: מרוב עצים לא רואים את היער... כך הרגשתי כשראיתי את החוברת בעלת 35 עמודים וכה מידע על 50 מופעים שונים, סה"כ כ־102 הצגות, במסגרת התכנית הרשמית... בצד אירועים נוספים. נו, באמת!! איך אפשר למצוא את הדרך בתוך הג'ונגל הנהדר הזה, לדעת איפה ומתי לרכוש כרטיסי כניסה? איזה הצגות, קונצרטים, מחולות, מופעים ועוד ועוד לראות? לאיזה מופע לקחת את כל המשפחה? או אולי רק את הילדים? מה לעשות כשמדברים במופע בשפה לא שגורה לי? איך נוסעים לירושלים ואיפה אפשר לנוח או לאכול?

ישי עמרמי חבר קיבוץ עין שמר, הוא המנכ"ל בפסטיבל ישראל, ירושלים 1986 וגם מנהל תיאטרון ירושלים. פגשתי את ישי במשרד של בן־ציון שידה בתל־אביב, רחוב דיזנגוף 190 והוא מסר לי בפחות מחצי שעה הר של מידע.

קודם כל צריך לקחת את החוברת. מזמינים אותה בטלפון, או מקבלים באחד המרכזים. מספר הטלפון והכתובות:

ירושלים תיאטרון ירושלים, רחוב מרכוס 20 ירושלים, 92233 טלפון: 02־690011, 690293, ימים א'־ה' 9.00־18.00, יום ו' 9.00־14.00.

תל־אביב רחוב אבן גבירול 90, תל־אביב 64046, טלפון: 221792, 220622, 03־248844.

חיפה קופת חיפה, רחוב ברוולד 11, טלפון: 668296, 04־662244 או משרד גרבה שדרות הנשיא 129 טלפון: 04־384777. את החוברות מחלקים חינם אין כסף.

● בוחרים היטב מה רוצים לראות! חשוב לדעת שיש סידרות של מופעים, כגון שלושה מופעים, 2 הצגות וערב מחול של לורקה וחשוב לראות את הסידרה בשלימותה. או, המיני־פסטיבל של המחזאי הגרמני פרנץ קרויץ, שיביא לירושלים 3 הצגות. למספר מחזות שיועלו השנה על הבמה במסגרת הפסטיבל בשפות זרות, אפשר יהיה לרכוש את הגירסה העברית בבריכה רכה ובמחיר זול. שלוש מתוך ההצגות האורחות מחוץ־לארץ יועלו בפסטיבל בליווי תרגום סימולטני לעברית באמצעות אוזניות, בתשלום סמלי, יחד עם הכרטיס.

● בחוברת צוין איזה מופע מתאים לכל המשפחה, כלומר גם לילדים. ואם חושבים על מופע כזה, כדאי לתכנן יום כיף בירושלים בכלל, בקריית הפסטיבל אפשר למצוא קפטריות, מסעדות, בתי־שימוש ומקומות למנוחה, בו בזמן יתקיימו בקריית קבוצות ויחידים ויציגו לפני העוברים ושבים את מיטב משחקי הרחוב שלהם.

● בחוברת, דף 34, נמסר מידע מגוון על אתרים (סיורים), ואפשר לקבל אינפורמציה מפורטת על סיורים בלשכת המודיעין העירונית, רחוב יפו 17 טלפון: 02־222884.

● כרטיסי כניסה: מכירת הכרטיסים התחילה ב־6.4.86 ועד ערב פסח ניתן לרכוש רק חבילה של 1+3, כלומר 4 כרטיסים במחיר של שלושה. בתקופה זאת המחיר יהיה זול ב־33 אחוז. מערב פסח עד ערב הפסטיבל אפשר יהיה לרכוש כרטיסים בודדים בצד „חבילות" בהנחה של 15 אחוז. בתקופת הפסטיבל ניתן לרכוש רק כרטיסים בודדים. אפשר להזמין כרטיסים באמצעות הדואר, עד לתאריך 14.5.86 צריך למלא טופס הזמנה אותו מקבלים במשרד יחד עם החוברת, ולצרף מהמחאה לאחת הכתובות האלה. משרד קלעים, רחוב שמאי 8 ירושלים 94631, משרד הדרך, ת.ד. 16367 תל־אביב 61163.

● כדאי לבוא באופן מאורגן עם בני המשפחה או חברים.

● לא להיות סנוב גם מופעים ישראליים נהדרים.

ישי עמרמי ובן ציון שידה סיפרו לי שמנסים לשכנע את חברות האוטובוסים לעשות „תחנת ביניים" ליד קריית הפסטיבל, ולאפשר לבאים להגיע למקום ישר מחיפה, תל־אביב, או כל מקום אחר, וכמובן למצוא אוטובוס בלילה שיאפשר לחזור הביתה. יש גם תכנית על שיתוף בתי המלון בירושלים, אשר אולי יתנו כרטיסים חינם למופע בפסטיבל, עבור לינה לילה במלון, והחשוב מכל... המחירים: יש הבדלי מחירים של מבצע המכירות והמחירים נעים בין 15 ל־37 ש"ח, במכירה המוקדמת, (המחירים בתקופת הפסטיבל 23־49 ש"ח). הכרטיסים עולים כסף רב, אך זה הרבה יותר זול מאשר לנסוע לפסטיבל בחוץ־לארץ. והשנה מביאים לירושלים מן הטוב המעניין והיפה ביותר. להתראות בירושלים.

„זר חוזמן הכלא אל המשפחה"

מאת
אהוד
דור

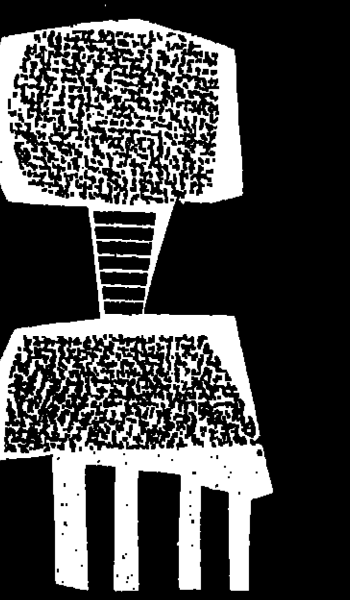

עם הלל בוטמן
אסיר ציון לשעבר

„האשה שחיכתה שנים לבעלה הכלוא, מצפה שהגיבור ששב יתפקד מיד כבעל לכל דבר, אך מקבלת „מזוודה ללא ידית": קשה לסחוב חבל לזרוק"

ה האיש שניצב בעין הסערה העולמית של משפט לנינגרד, בעקבות הניסיון הדרמטי של חטיפת מטוס נוסעים רוסי, חולט כוס תה עבורי, מקומקום חשמלי המוצב על הרצפה, בחדר משרדו של משרד מבקר המדינה בירושלים.

הברנש היהודי הזה, הלל בוטמן שנולד בלנינגרד בשנת 1932, ואשר עצר את נשימת העולם השפוי, מגולל בפני את קורות חייו, תוך שהוא מנסה מענה לתהפוכות הפוקדות את מנהיגי העלייה בברה"מ עם עלותם לארץ: את ההשפעה של הניתוק הממושך על חיי בני המשפחה; את הנטייה לימין הקיצוני וחכמת החיים שנצטברה אצלו.

במשך שנתיים מאז סיים את לימודיו במכון למשפטים בלנינגרד וקיבל את התואר, לא נמצאה לו עבודה בתחום זה. כך, הוא מסביר, נוהגים כלפי היהודים. אלא שאז, בדרך מקרה, נחלץ לעזרת המשטרה בלכידת פושע פלילי מסוכן, ומעשה זה סייע בידו להתקבל לעבודה במשטרה הפלילית בתור חוקר. תואר המשפטן שלו עזר לו בכך. בתקופה ההיא, היה פטריוט במידה מספקת בכדי שירצה לתרום לארצו במאבק נגד הפשיעה שפשתה בה, וגם לרוחו ההרפתקנית נמצא שם אפיק מתאים. שלוש וחצי שנים שירת במשטרה, כשהוא מתקדם מתפקיד לתפקיד. החל מתחילה נגד פשיעה.

באותם ימים החלו לעלות בו היסוסים שעמקו והתעצמו, כלפי הסכסוך הישראלי־ערבי במזרח התיכון. מבצע סיני והפלישה להונגריה הזו, מן הנראה, את נקודת התפנית של השקפותיו אלה. לבו היה עם ההונגרים, ואת פלישת בני ארצו לשם הוא פירש כתקלה, או כפירוש מוטעה של התפיסה המדינית הסוציאליסטית של מולדתו. הוא נטהלכאר לעצמו שמעשים אלה הם תוצאה הכרחית של התרכבות המשטר, כתוצאה מן הליברליזציה היחסית, שהנהיג חרושצ'וב. כלומר, תופעות הזעם וההתקוממות נגד רוסיה הן תגובה למשטרו הנוקשה והרודני של סטלין, המגיעות לידי ביטוי רק לאחריו.

אלא שאותם היסוסים רופפו את מערכת הנוגדנים הפטריוטיים שלו, והיידק הציונות הסתנן ודבק בו, ושוב לא הניח לו. הוא החל תר ומחפש אחר מקורות מידע וקשרים אישיים אשר יעשירו את הדחף הרגשי הזה שגאה בו. ותוך כדי כך פגש את לאה לוריא, אשר השפעתה עליו, על פי עדותו, היתה מכרעת לגביו. עד היום עיניו ניצתות כשהוא מעלה את שמה על שפתיו. „היא היתה המדריכה הציונית־המעשית שלי" הוא מודה. האישה יוצאת הדופן הזו, בעלת אישיות פנימית מרשימה, משותקת בשני אברי גופה. היא ישבה שלוש שנים במאסר על פעילותה הציונית, ולאחר מכן חזרה וריכזה סביבה חוג של אוהדים ותיקים של הרעיון הציוני. הלל בוטמן היה הצעיר היחיד ביניהם. הודות לה הוא הבין לראשונה שיש להפוך את הציונות האמוציונלית שלו לציונות מעשית. משמע, לעלות לארץ ישראל. לראשונה תפש שזו אפשרות ריאלית. גם היא חלמה על עלייה לארץ, אך היא חלתה ונפטרה על שולחן הניתוחים. עד היום לא העז החשש שיד הק.ג.ב. היתה בדבר.

מיד לאחר מותה, עצרה המשטרה החשאית את אחד מחברי החוג, בחשד לקשירת קשרים עם השגרירות הישראלית והוצאת עיתון, ובפנקסו נמצא שמו של הלל בוטמן וחברו שלמה דרזנר. בוטמן פוטר, בו במקום, מן המשטרה, ונלקח לשלושה ימי חקירה במשטרה.

תשע שנים לאחר מכן עבד כפועל בבית־מלאכה לתיקון מכשירים ביתיים. בפרק זמן זה, נשא את אווה לאישה, והחל בלימודי מהנדס, מתוך ההנחה שבעבודה כזו יהיה מנותק מהמערכת החברתית (שלא כמשפטן) וכך השלטונות יניחו לו. ב־1969 גמר את המכון הפוליטכני, קיבל תואר מהנדס, והחל לעבוד במפעל גדול בלנינגרד. שלוש שנים קודם לכן, הקים יחד עם עוד שישה אנשים (שניים מהם מתלמידיה של לאה לוריא), ארגון מחתרת ציוני. מטרות הארגון נקבעו בקצרה ובעל פה.

● מאבק על יציאה חופשית של יהודים, החפצים בכך, מברה"מ ועלייה לישראל.

● מאבק נגד התבוללות תרבותית ולאומית של הנוער היהודי.

הם הקימו רשת של אולפני מחתרת, בהם לימדו עברית, גאוגרפיה והיסטוריה של ישראל והמזרח התיכון, למדו ושרו שירים יהודיים וישראליים וחגגו את החגים, הציגו שקופיות, הפיצו ספרים ציוניים שקיבלו מן המערב, והפיצו עיתון מחתרת.

הק.ג.ב. בעקבות „מבצע חתונה"

ב־1969 הוקם ברוסיה ועד תיאום בין אותם תאי מחתרת ציונית שצמחו בחמש הערים הגדולות (לנינגרד, מוסקבה, קייב, ריגה וטביליסה), בכוונה לתת תנופה למאבק למען העלייה לארץ ונגד התבוללות. אך בעוד שהמאבק בהתבוללות החל להניב פירות, המאמץ למען העלייה לא קידם דבר. קולם לא נשמע, לא בברה"מ ולא בישראל. כל הפניות הגלויות לשלטונות לאפשר עלייה — נדחו. לא נותר להם, אלא לבצע מעשה של ייאוש אשר יסב את תשומת לב העולם (וכלל ישראל) למצב היהודים ברוסיה; „קראנו לו „מבצע חתונה". המטרה היתה לחטוף מטוס נוסעים סובייטי ולהבריח בו 64 יהודים דרך שבדיה לישראל. יותר מן המטרה להבריח את היהודים, היתה המטרה להפנות את תשומת לבה של המדינה העולמית אל חוסר־האונים של המחתרת היהודית הציונית. מכאן שהיינו־חד היה אם המבצע יעלה יפה או ייכשל. „לא חשוב היה לנו אם נצליח או ניכשל, העיקר עבורנו היה האפקט שיצטבר."

הארגון בלנינגרד עמד בפני פילוג. רוב החברים התנגדו למבצע, ובהם בוטמן. טענו שזו דרך לאינקויזיה, אשר תסכן ותרע את מצב היהודים, שישוב להיות כבימי סטלין. אך התכנית החלה לקרום עור וגידים. הק.ג.ב. בדרכיו שלו, או על־פי מידע מוקדם, עקב אחר המתכננים ואנשיו המתינו להם בשדה התעופה סמולנה ליד לנינגרד ב־15.6.1970, רגע לפני ביצוע החטיפה. כל חברי הארגון נעצרו, תומכיו ומתנגדיו. בוטמן ועוד חבר נשפטו לעשר שנים, במשפטי לנינגרד השניים, על חלקו בתכנון. השאר יצאו בעונשים קלים או שוחררו. תשע שנים ישב הלל בוטמן בכלא הרוסי: הוא שוחרר בעסקת־חבילה עם האמריקנים, ונורש אל מחוץ לגבולות בריה"מ — לישראל.

מה קורה למנהיגות היהודית הרוסית, מדוע נעלמים מן הנוף הפוליטי והחברתי אותם פעילי עלייה שידעו למשוך רבים אחריהם, ואשר רכשו שם ומעמד?

„המטרה שהצבנו לנו הושגה. הרי כל מאמצינו כוונו לפריצת השערים, כדי שנוכל לעלות לארץ, להתיישב ולהתחיל באורח חיים נורמלי. רבים הגיעו בגיל ובכוחות שהספיקו בקושי למה שנדרש עבור ראשיתם של חיים חדשים. נוסף לכך, ובניגוד למנהיגות של יוצאי גלויות אחרות בעבר, אנחנו באנו ארצה, לארץ ממוסדת לחלוטין: לטוב ולרע. ואף־על־פי־כן עדיין קיימים פעילים, אך אלה לא די בולטים. אני עצמי כתבתי שני ספרים שהם המשכם של מאבקי שם (שני הספרים זכו בפרסים), שעליהם, לדעתי, צריך להתחנך הנוער שלנו.

אך אם מישהו מעוניין להפוך לעסקן פוליטי, צריכים להתקיים בו כמה תנאים: ראשית, אתה צריך להיות מאוד אמביציוזי; שנית, צריכים גם האחרים לרצות בך; שלישית, המאבק על מקום בצמרת דורש קווי אופי שונים לחלוטין מאלה שנדרשו במאבק למען העלייה ברוסיה. שם נלחמתי נגד אויבים של ממש, וכאן עלי להיאבק ביהודים, ובדרכים שלא ניתן להגדירן כנקיות במיוחד. שם חייבים היינו להיות בלתי־מתפשרים, וכאן אתה חייב להתפשר עם מצפונך בלי סוף, ולשאוף לתמיכת קבוצות שאינן סימפטיות עבורך. בקיצור, זאת פעילות בעלת אופי אחר לגמרי.

„והעיקר, בשבילי, כמי שהיה פעיל־עלייה ברוסיה, ואני גאה על כך, חשובה לי (ולמעשה לרובנו) אחדות העם. אנחנו לא היינו רוצים ללכת בדרך של תמ"י. כלומר, להשתמש באלקטוראט הרוסי רק כדי שרוסי ייכנס לכנסת, ואחר־כך לקבל עבור עולי רוסיה נתח לא פרופורציונלי מן העוגה הלאומית. הדרך הזו אינה מקובלת עלי. הנה קוזניצ'וב ניסה להופיע כנציג העדה הרוסית בארץ, בבחירות של 81, וקיבל חצי מנדט. אני עצמי ניבאתי כנגדו. הרוסים מעדיפים להצביע עבור המפלגות הלאומיות הגדולות, בעלות מטרות כלל־לאומיות."

„שם היינו בלתי־מתפשרים, כאן המנהיג חייב להתפשר עם מצפונו בלי סוף. פעילות בעלת אופי שונה לגמרי"

לחזור ולמצוא אשה „אחרת"

מה עושה תקופת המאסר והניתוק הממושך לבני־הזוג?

„פרידה לפרק־זמן כה ממושך (אצלי תשע שנים), טבעי שלאחריה יתעוררו בעיות אצל בני־הזוג. במשך כל אותה תקופה חי והתפתח לו כל אחד בדרכים שונות, בסביבה שונה, באווירה ותרבות־חיים שונות. הפגישה, לאחר כל זאת, היא למעשה פגישה בין שני אנשים די זרים זה לזה. אמנם בעלי עבר משותף, ולפעמים ילדים „משותפים", אך בפועל על האשה לשוב לחיות עם גבר „אחר" ועליו לחיות עם אשה „אחרת". הסיטואציה הזו שנקלעו אליה דורשת הרבה סבלנות והרבה טולרנטיות, וזה בדיוק מה שחסר לבני־הזוג ברגע הזה — שניהם נמצאים במצב הפחות מתאים למפגש המיוחל: על פי רוב חוזר הבעל בדיכאון, מפני שמערכת העצבים מגיבה כך. כאופן טבעי, לשינוי המצב: מבדידות — למפגש עם גורמים רבים ושונים בתכלית מאלה שהיה רגיל אליהם (ולמעשה אפילו לפני המעצר). ואילו האשה, שחיכתה כל אותן שנים כשנטל המשפחה וגידול הילדים על כתפיה, מחכה שאותו „גיבור" השב הביתה, יחזור ויתפקד מיד כבעל לכל דבר. במקום זה היא מקבלת „מזוודה בלי ידית". — קשה לסחוב אותה וחבל לזרוק אותה. יש שמצליחים לעמוד בכך ויש שנפרדים.

„גם הילדים סובלים ולא פחות: האב עטור התהילה השב מן הכלא הרוסי, זה שהופיע בכל כלי־התקשורת, אינו מתאים, על־פי־רוב, לדמות שציפו לה. לי, אישית היו בעיות לא קלות עם בתי הגדולה, שזכרתיה מאז היתה בת שלוש, ופגשתיה בת שתים־עשרה וחצי. היא חשוותה אותי כל הזמן לזיכרונותיה ולתיאורים ולסיפורים בעיתונים ובטלוויזיה, והיה לשנינו קשה מאוד. עם בתי הקטנה שנולדה כאן לא היו כל הבעיות האלה".

מהו יחסך ליורדים מן הארץ ולנושרים בדרך ארצה?

„אמוציונלית — יחסי אליהם שלילי ביותר. קיימות שתי גישות של התייחסות ליציאת היהודים מרוסיה: האחת, שהיא, לכאורה, הומניתי־ליברלית, טוענת שהעיקר הוא שהיהודים ייצאו מבריה"מ, וזכותם שלהם לבחור את הדרך שאליה יפנו. זה עולה בקנה אחד עם זכויות האדם. והגישה השנייה, היא הגישה הלאומית־ממלכתית. אני תומך בגישה השנייה.

„אם אנחנו ניאבק עכשיו, רק על יציאה חופשית, תשוב הפרופורציה שהיתה קיימת בין היהודים שנשרו (70%) לאלה שעלו לארץ (30%) על עצמה. עבורי, היהודים היוצאים שאינם באים לישראל — הם אבודים לארץ־ישראל ולעם ישראל. הם יתבוללו בארה"ב מהר יותר מאשר עשויים היו להתבולל ברוסיה. ההתבוללות ברוסיה היא מלאכותית, בזמן שזו שבארה"ב היא טבעית, ולכן אף מסוכנת ביותר. לכן אני מתנגד לכך שנשוב למצב בו אנו מאבדים את היהודים היוצאים."

„מה עושים לשם כך?

„יש לפעול באופן שקט וחסוי לבניית מערכת תנאים חדשים ליציאת היהודים, כך שכולם יגיעו לכאן. קודם כל שיבואו לכאן. הגשר האווירי הישיר, נראה לי כמתאים ביותר. אלה שיגיעו לכאן ויראו במו עיניהם את המציאות בארץ, ולא על־פי התעמולה הסובייטית, וכל זאת יחליטו שאין זה מקומם — שיואילו ויקומו ויסעו מכאן על חשבונם, בלא סיועו של העם היהודי".

מה הסיבה לחשש מהשמאל הישראלי?

„דווקא הקבוצה שלי היתה בעלת השקפות שמאליות, אך כיום כולם מצביעים ליכוד או תחיה. הסיבה לכך היא, שאפילו אם קיימת אי־העמקה מספיקה בבחינת האפשרות של קיום משטר סוציאליסטי אחר מזה שבבריה"מ, הרי עובדה היא שעד היום אין משטר סוציאליסטי בעל פנים הומניות ודמוקרטיות. נראה לי, כיום, שאפשרות כזו מצויה רק במלים. ההשוואה היחידה שאנו עושים היא בין המשטר בבריה"מ לכל משטר סוציאליסטי ריאלי אחר."

בשהותך בקיבוץ נען יכולת לבחון סוציאליזם מסוג אחר ואולי גם לבחור בדרך הקיבוצית?

אורח החיים בקיבוץ מצא חן בעיני מאוד. וזכיתי בו ליחס יוצא מן הכלל. עבדתי חצי שנה בפלחה. אלא שהיו לי שתי דיפלומות ביד. אחת של מהנדס והשנייה של עורך־דין. מובן שלא יכולתי לבחור בחיים בקיבוץ, גם בהתחשב בגילי.

ביחס להשקפותי. אני סוציאליסט. אך בשאלות חוץ וביטחון אני מוצא את מקומי בימין, או ליתר דיוק ב„תחיה".

אבל מדוע, אפוא, לרוץ עד ל„תחיה"?

„על פי תכניתה הכלכלית־חברתית, התחיה אינה מפלגה אנטי־סוציאליסטית. במצעה נאמר שבתחומים אלה היא בוחרת בדרך השלישית, כלומר, בדרך הסוציאל־דמוקרטית. בתחיה התלכדו אנשים שיותר מכל חשובה להם העמדה, הבלתי־מתפשרת, בעד ארץ־ישראל השלמה. לכן מי שרואה עצמו סוציאל־דמוקרט, והוא נגד פשרה טריטוריאלית, מוצא עצמו בתחיה. לחרות מצע חברתי־כלכלי ימני מדי. אנחנו, שבאנו מארץ בה סבלנו, יותר מכל, מכך שלא היתה לנו ארץ שהיתה מוכנה להגן עלינו, עבורנו הערך הגבוה ביותר, המהותי ביותר, הוא קיום עצמאותה של הארץ שלנו. וממילא יש לנו פחות עניין בסוג המשטר הפנימי שבה. אצל מייקובסקי קיים הביטוי שיש לשמור על הארץ „כמו נכה השומר על רגלו היחידה". לכן אנו מפחדים מכל ניסיון הלוקח בחשבון סיכון כלשהו. צרף את החשש הזה שלנו אל החשיבות המכרעת שאנו רואים באחדות העם, ותבין מדוע מפ"ם, עם הרעיונות של מאבק מעמדי, דוחה את עולי רוסיה בתזיסים שלה." וכשהוא מדבר על מלחמת מעמדות, כבר עולות ומהדהדות באוזניך שעטות ההמון המסתער על „ארמון הקרח".

בינינו לבין ערפאת (והוא גולש אל מצע התחיה) לא תיתכן פשרה. לא ייתכן עבורם עתיד פוליטי בארץ ועליהם להישאר באזרחות ירדנית. לא נסכים למדינה פלסטינית מערבה לירדן. מי שירצה להישאר איתנו, או בבקשה — בלי אמביציות פוליטיות. הם רשאים לעזוב כפי שאנו עשינו.

„מפ"ם עם הרעיונות של מאבק מעמדי דוחה את עולי רוסיה. אורח החיים בקיבוץ נען, בו שהיתי חצי שנה, מצא חן בעיני. אני סוציאליסט, אך בשאלות חוץ וביטחון אני מוצא את מקומי ב„תחיה""

בתקופת המאסר — „לחזור לתא, לעוד

„בציבור לא תופשים, ששצ'רנסקי, מעבר לכבוד שחולקים לו, שרוי במצב בריאותי ונפשי לא קל"

האם שצ'רנסקי נתפש אצלך כאחד ממנהיגי העדה הרוסית בארץ?

„שצ'רנסקי מקובל היום על רבים כעסקן יוצא־דופן, שפעל רבות ברוסיה למען עליית היהודים. לגבי העתיד עדיין לא ברורות שאיפותיו. הכל תלוי בו ובהכרעותיו: אם ירצה להיכנס לפעילות פוליטית, ומה תהיה תפישת עולמו כלפני בעיותיה של ישראל. אם יהפוך לדתי ־ ייפרדו ממנו הבלתי־דתיים, אם יילך עם מפלגת העבודה — יעזבו אותו אנשי הליכוד, וכך הלאה. העדה הרוסית בארץ אינה נוהגת כעדר לכל דבר. הם לא הולכים, בהכרח, כאיש אחד לאותו כיוון."

האם היתה הפריזה ביחס שניתן לו עם הגיעו לארץ?

„ראשית, מעט כבוד מגיע לו. אחרי הכל הוא סבל לא מעט, וסבל לא רק למען עצמו. למעשה, בחר בדרך והוליכה לכלא למען יציאתם של האחרים. ושנית, בציבור לא תופשים שמלבד הכבוד שחולקים לו, הוא שרוי במצב בריאותי ונפשי לא קל. ביקרתי אצלו, ובקושי עלה בידנו להחליף כמה מלים, בגלל מצבו האישי. אני עצמי זוכר שזמן קצר לאחר שעליתי לארץ, רציתי מאוד לחזור לכמה ימים לתא שלי בכלא — לנוח קצת. אחרי הכל, כשבאתי לארץ באפריל 1979, הקימו כאן את אותו רעש. קיבלו את פני: ראש הממשלה, שרים, חברי כנסת ועוד. אנשים כאלה ואחרים, והיו מסיבות, עיתונאים, ואלפים הריעו בשדה התעופה. ואילו היום מרבית האנשים בישראל אינם זוכרים אפילו את השמות שלנו. הזמן, מסתבר, מרפא את כל הרגישויות האלה."

כל יום

24.4—18.4.86
מוסף רדיו וטלוויזיה

שישי טלוויזיה

18.4.86

09.00 נילס הולגרסון — פרק 42
09.25 מלחמת הכוכבים — מטורף חדש שולט בספקטרה — מטרתו של וול־טאר הרשע להטעין סוסים אלקטרו־ניים בפצצות ולשלחם לכדור הארץ לפוצץ את המכון לאנרגיה אטומית. כוח G יוצא למנוע את הפלישה
09.50 המזל הטוב של סס — פרק ד' — סס, האח הבכור, נתקל בעתון במודעה המחפשת דוגמנים צעירים לפרסום גלידה.
10.15 האסיר הקטן — סרט המספר בשיר ואגדה באמצעות טרובדור על חבורת פושעים המוגלת לאוסטרליה לרצות עונש
11.30 הכל למען הריקוד — תיאור הנעשה מאחורי הקלעים ועל הבימה
13.30 סוני טרי ובראוני מקגי — סוני טרי ובראוני מקגי בהופעה פומבית עם להקת ג'או
14.30 האוניברסיטה הפתוחה: ילדות — נצא לשחק נקודת מבט — פראגונאר
15.00 כלכלון — שוק העבודה

גולדי הון – בסרט הקולנוע "נערה במרקך" (22.05)

15.05 שגעון הריקוד — תולדות הריקוד הסאלוני בשנות השישים
15.25 צ'וקי — פרק ו' מתיו נעדר. דרוקא אחרי שהוריו חשבו שהכל ייגמר וצ'וקי תעזוב. כשחוזר צ'וקי מסבירה מדוע היא נאלצת לעזוב
16.00 ערב חדש — מוסף לשבת.
16.30 קיצור החדשות (ערבית)
16.32 צוות לעניין
17.20 לקט שירים (ערבית)
17.30 סרט ערבי
19.20 על המרקע (ערבית)
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 שירים לשבת
20.05 ערב שבת — סדרת שיחות של הרב שמואל אבידור הכהן על נושאים מתוך פרשת השבוע הערב פרשת מצורע
20.15 מבט ליל שבת
21.05 סיבה למסיבה — תכנית בידור מנחה: דודו טופז
22.05 נערה במרקך — סרט קולנוע
23.30 פסוקים לשבת
חדשות.

סרט קולנוע: "נערה במרקך" פיטר סלרס וגולדי הון בקומדיה בריטית על אליל תקשורת נערץ. האליל פוגש נערה בלונדינית צעירה ומנסה להפעיל עליה את שיטות הפיתוי המקובלות עליו. אך מתברר לו שלבלונדינית הקטנה "התמימה" [illegible], בבוכל, יש תחבולות מתוחכמות משלה. הבמאי: רוי בולטינג, מותיקי ההומור הבריטי. מבוסס על מחזה של טרנס פריסבי. בעיבודו; שנת ההפקה: 1970. שעה 22.05.

שבת טלוויזיה

19.4.86

16.00 ידיד לעת צרה — סדרה שם הפרק: דלת נסגרת, דלת נפתחת
16.30 סרט קולנוע: כספים של אחרים
18.30 מגוון לאמנות (ערבית)
19.00 בידור חו"ל תכנית בידור עם הזמרת סילבי ורטאן (ערבית)
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 צירופים — תכנית אירוח דו שבועית. חיים ויסוביץ מארח אישים ואמנים בנושאים הקשורים במורשת ישראל
20.30 קרובים קרובים — סדרה משעשעת
21.00 מבט חדשות
21.20 ספורט—משחק השבת
22.20 קוז'אק
23.10 בידור של חצות
23.40 פסוקו של מקום — מבט אל יתיר המוזכרת בספר יהושע
חדשות.

סרט קולנוע: "כספים של אחרים". מורשה־החתימה בבנק מכובד נופל קרבן לקנוניה. ההנהלה עשתה יד אחת עם חבריו הטובים כדי להטיל עליו את האחריות להיעלמו של סכום עתק מכספי המשקיעים הקטנים. יחד עם חבריו הטובים כדי להטיל עליו את האחריות להיעלמו של

תיקי דיין, בסידרה המשעשעת "קרובים קרובים" (20.30)

סכום עתק מכספי המשקיעים הקטנים. יחד עם אשתו הוא יוצא לטהר את שמו ולשקם את כבודו. בעיות האחריות האישית, המצפון והנאמנות מועלות במלוא חריפותן, בסרט הממשיך את דרכם של סארטר, קאמי וסימון דה־בבואר. הסרט זכה ב"סזאר" — האוסקר הצרפתי, על הבימוי והסרט הטוב ביותר. שחקנים: ז'אן לואיס טרינטיניאן, קתרין דנב, קלוד בראסר, מישל סרו. שעה 16.30.

"מגוון לאמנות" — בתכנית הפעם: 1. כתבה על הקולנוע הפוליטי במצרים. 2. שמואל בן־עמי: טבח ופסל. 3. ראיון עם אן־טרגרט על הסרט "טעמים בחיים". 4. בגלריות - תערוכת ארנון מוגילנר. 5. בקולנוע - הסרט הישראלי — "נימנע בסיבובי". שעה 18.30.

"קרובים קרובים" — שם הפרק, "החטא ועונשו". יורם ואילן נבחרים לוועד הדיירים בבית הסבר של מולי וגלית. באחד הימים יורם מבקש כסף למען פעולות בלשהי בוועד והוא נוכח לדעת, שאילן "עבד" עם הכסף... המשפחה נחלקת בתגובותיה. שחקנים: אילן דר, תיקי דיין, יהודה גאון, ליאורה ריבלין, משה גרנשי, נתלי מאירוביץ, מולי שגב, גליה קדם. שחקן אורח: יוסי טגל. שעה 20.30.

ראשון טלוויזיה

20.4.86

09.00 פרפר נחמד — ירקות
09.25 מלחמת הכוכבים — פרק 5: סכנת החגב הטורף — כח G יוצא להלחם בפולשים מספקטרה ומצליח להחזיר את הצופן הסודי
09.45 המזל הטוב של סס — פרק 5: סס ממשיך לחפש דרכים להרוויח כסף
10.10 אי המטמון — סרט מצויר. עיבוד ספרו הנודע של רוברט לואיס סטיבנסון
10.55 הרפתקת האמנות המודרנית — אקספרסיוניזם
14.00 מושגי יסוד ביהדות
14.20 סלם ותעלם — אלערס
14.45 האמנות של לוטה רייניגר — לוטה רייניגר, מראשוני היוצרים של סרטי אנימציה, מספרת על עבודתה ומדגימה
15.00 האוניברסיטה הפתוחה: עידן המהפכות — נפוליאון, נפילתו של דיקטטור אמנות בעידן הטכנולוגי — ריכטר, סרטיו המופשטים, דמוקרטיות ודיקטטורות — פרנקו, הקאודילין של ספרד
16.00 רחוב סומסום נעלים חדשות
16.30 שרון קטן וטוב — סדרה עלילתית בת 5 פרקים. שארל לאנס הקטן מתגורר בבית דודניתו, מאז מות הוריו. הדודנית המאמינה שהשד נכנס בנער כולאת אותו
17.00 ערב חדש — מנחה: דן מרגלית
17.30 תבל ומלואה — הפרק האחרון: עולמות חדשים, האדם שינה את פני כדור הארץ בדרכים שונות
18.30 קיצור החדשות (ערבית)
18.32 הענק המדהים שם הפרק: ברוס באנר הוא הענק

יחיאל קדישאי, אורח התכנית "חיים שכאלה" (21.45)

19.00 יומן השבוע (ערבית)
20.02 כותרות מבט: להיט בראש — מצעד להיטים עבריים וגם פזמונים מלהיטי חו"ל מנחים: שרי צוריאל ומשה מורד
21.00 מבט לחדשות ומוסף שער ראשון
21.45 חיים שכאלה — עם יחיאל קדישאי, ראש לשכתו של ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין
23.00 כופר כלב — סדרת מתח אנגלית בהמשכים הפרק השישי והאחרון: חקירות הבולשת אינן מעלות דבר שיפליל את השוטר הצעיר, והוא משוחרר. אבל אל דירתו מגיע מישהו שעקב אחריו
23.30 פסוקו של יום
חדשות.

"חיים שכאלה" — עם יחיאל קדישאי, ראש לשכתו של ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין. (התכנית משודרת בשני חלקים). בתכנית הראשונה יובאו פרקי ילדותו של יחיאל קדישאי על חולות חיים בתל־אביב הקטנה, פעילותו בבית"ר ובאצ"ל. גיוסו לבריגדה היהודית במלחמת העולם השניה ועבודתו בהצלת פליטי השואה באירופה, שובו ארצה באניה "אלטלנה". עיסוקו אחרי מלחמת השחרור בשיקום נפגעי ונכי אצ"ל. שליחותו מטעם בית"ר לדרום־אפריקה, ועבודתו באחד ממנהלי "מועדון התאטרון". עם המשתתפים בתכנית: לובה אליאב, העיתונאי שלמה נקדימון, "החזן" דב שילנסקי והזמר אריק לביא. מנחה: עמוס אטינגר. שעה 21.45.

שני טלוויזיה

21.4.86

09.00 רכבת ההפתעות
09.20 מלחמת הכוכבים — פרק 6: הענק מכוכב זיר — כח G יוצא בעקבות רובוט ענק שנשלח מכוכב ספקטרה
09.45 המזל הטוב של סס — פרק 6 — החיים העצמאיים אינם קלים, ביחוד לגבי דניאל הצעיר המתגעגע מאד לאמו
10.10 סוס הנדנדה — עבוד לספורו של ד.ה. לורנס על ילד המצליח לנחש בעזרת סוס הנדנדה שלו את שמות הסוסים המנצחים במרוצי הסוסים
10.40 פאול רובסון — סרט תעודה
14.00 בבית של פיסטוק — תולים תמונה
14.20 הרי אמריקה הצפונית — הסרט עוסק בשתי שרשראות ההרים העיקריות באמריקה הצפונית: האפליצ'ים והקורדילרה
14.45 FOLLOW ME — קורס באנגלית מדוברת למבוגרים
15.00 קסים קסם — לבנים
15.25 בלי סודות — ביניים חולם — מה קורה בחנות המילים של בלי סודות כשזוג מוזר בא לבקר
15.45 מאה ציורים מפורסמים — חמש תמונות בנושא מלחמה. הפעם: הקרב באיסוס אלטדורפר
15.55 הכו בתוף לאט — ברוס, אחד השחקנים מקבוצת כדור־בסיס חולה ועומד למות. ידידו הטוב עומד לצדו
16.30 שניים אוחזין — פשיטא א'
17.00 ערב חדש — מנחה: רפי רשף
17.30 עליזה בארץ הפלאות — סדרה בהנפשה שם הפרק: עצתו של הזחל הכחול. עליזה מצטמקת עד לגודל

"בבית של פיסטוק" (שעה 14.00)

החיפושית. היא נקלעת לחברתם של החרקים ולומדת להכיר אותם
18.00 באותו עניין — סדרה שבועית המעלה בעיות של תלמידי תיכון בדרך של פסיכודרמה ומשחקי תפקידים מנחה: אלירן אלירז
18.30 קיצור החדשות (ערבית)
17.32 סקירת תכניות (ערבית)
18.35 ספורט (ערבית)
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 כותרות מבט
20.02 תהילה: שם הפרק — אנא קח את אשתי.
20.50 נקודת חן
21.00 מבט לחדשות
21.30 אין כמו בבית — סדרה אנגלית משעשעת
22.00 זה הזמן — תכנית אירוח
22.50 דמפסי ומייקפיס — סדרת סרטי מתח אנגלית שם הפרק: עיניים להם ולא יראו. עקב מעשה חטיפה של ילד, בנו של אסיר, מתגלית שחיתות נוראה בפיקוד הגבוה של יחידת המודיעין המיוחדת בסקוטלנד יארד. בתוך כך גם חייו של המפקד ספיקינגס בסכנה
23.40 פסוקו של יום
חדשות.

סרט תעודה: "האיש הגבוה ביותר בעיר" עם פאול רובסון, זמר באס, אישיות לוחמת למען שוויון הכושים. הסרט מעלה את השאלה מדוע קשה להשיג סרטים מתקיימים אודות האיש, מדוע לא מצויין שמו בספרי ההיסטוריה של ארצות הברית. אנו לומדים שלמלחמותיו היה לעיתים מחיר כבד. שעה 10.40.

שלישי טלוויזיה

22.4.86

09.00 בבית של פיסטוק — פיסטוק לומד לעוף.
09.20 פרוטות של זהב — סדרה עלילתית.
09.45 ביתו של אף אחד — סדרה עלילתית.
10.10 דיוקנו של סבא — תיאור של פגישה אנושית מרגשת בין צעיר למבוגר, סב ונכד
10.40 עד פופ
14.00 כלבי הים — תיאור סביבת המחיה בה חיים כלבי הים.
14.25 לורל והרדי
14.45 Science and Music / Hello Israel
15.00 רחוב סומסום.
15.30 קשת וענן — והגדת לבנך תיאור מהלך ליל הסדר והתמקדות על משמעות ההגדה של פסח
15.50 פרפר נחמד — פסח בא.
16.20 דיק טרפין — פרק 14: המעיל (חלק א'). — לורד מאנדרופל הצייד אוסר את דיק טרפין, ומציע לו עיסקה. הוא לא יסגיר את דיק טרפין לשלטונות, אך טרפין יהפוך לפושע אנושי במסע הציד של הלורד.
17.00 ערב חדש — מנחה: גדעון רייכר
17.30 זבב לחדשות — תכנית מיוחדת לקראת חג הפסח
18.00 התלת רגליים — סדרת הרפתקות בדיונית לנוער. הפרק הרביעי: וויל, הנרי ובאן פול שבויה מן הכלא הצרפתי, ממשיכים במסעם להר הלבן ומגיעים לפריס. הבירה חרבה; התלת־רגליים הם אותה
18.30 קיצור החדשות (ערבית)

איבו פוגורליץ, הפסנתרן היוגוסלבי הנודע (22.50)

18.32 טלוויזיה — סדרה תיעודית הסוקרת את תולדות הטלוויזיה, התפתחותה והשפעתה כיום. הסדרה בוחנת את תפקיד הטלוויזיה בחברה המודרנית. הסדרה משלבת קטעים משידורי חדשות, ספורט, סרטי תעודה וסרטי עלילה וכן ראיונות עם אנשי תקשורת וקולנוע, פסיכולוגים ואחרים. פרק א — חזון של כוח
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 כותרות מבט
20.02 דרך ארץ — שעשועון טלוויזיה תחרותי ונושא פרסים. העוסק בתחבורה ובזהירות בדרכים. [illegible] המתמודדים: ח"כ פנחס גולדשטיין והשחקנים [illegible] וציפי מור, מנחה: סמי ריכלין
20.30 כולבוטק — מגזין לצרכנות ולאיכות חיים
21.00 מבט לחדשות
21.40 מבט שני
22.20 משפחה דרמה, בהפקת הטלוויזיה הסקוטית
22.50 קונצרט: עם הפסנתרן היוגוסלבי הנודע, איבו פוגורליץ'
23.50 פסוקו של מקום — מבט אל אשתמוע. חדשות.

דראמה בהפקת הטלוויזיה הסקוטית: "משפחה". אשה וגבר, שונים במזגם ובמעמדם, נמשכים זה לזה [illegible] שלכל אחד מהם למצוא מעט חום בחייו. האשה, אלמנה, קרובה לגיל [illegible]. הגבר, בשנות [illegible] שלו, אינו [illegible] מבוסס בעבודה, מצא מקום [illegible] ובחיים. השחקנים: גורדון [illegible] ואלכסנדר מורטון. שעה 22.50.

רביעי טלוויזיה

23.4.86

09.00 רחוב סומסום — אביב הגיע פסח בא.
09.30 פרוטות של זהב — פרק ב' לוק נדהם לדעת שרשיון כרייה עולה 30 שילינג לחודש
09.55 ביתו של אף אחד — פרק 2: אף אחד אינו מושלם.
11.20 העמק נעלם — סרט אנימציה.
10.45 הרפתקת האמנות המודרנית — אקספרסיוניזם (המשך)
14.00 על אחד שרצה לראות את אליהו הנביא — סיפור עם לפסח
14.05 שלישית אדלר — מפוחיות פה.
14.20 סוף טוב — סיפור אהבה משעשע בין שני שכנים — סופר מתחיל ונערה זמרת ומלחינה
17.00 מה נשתנה? — תכנית מיוחדת לקראת חג הפסח.
17.30 עושה הנפלאות — על פי סיפור של יל פרץ. שידור חוזר של תכנית מן הסדרה שלוש, ארבע, חמש וחצי
17.50 יש לי סיפור — אורח לחג, מאת שלמה שבא. איורים: רוני לוי מספר: מוטי ברכאן, בהשתתפות פבלו אריאל
18.00 קיצור החדשות (ערבית)
18.02 תכנית בידור, תכנית מיוחדת עם טובי' הקוסמים במופע באולימפיה בפאריס — חלק א'
18.30 על ספרות ותרבות: 1. הגדות לפסח שתורגמו לערבית — שיחה עם ד"ר י. אבישר, 2. ג'ובראן ח'ליל ג'ובראן — שיחה עם מארוק מאסי, 3. פגישה עם מחמד ע'נאים על כתב העת מפגש, 4. סקירה קצרה על יצירתו של ט' ס' אליוט (ערבית)
19.00 בקו הבריאות. בתכנית: קיבוע

שרה מיילס ורוברט שאו, בסרט הקולנוע "אי הבנה" (22.15)

שברים — במגזר הערבי, במיוחד, רבים נוהגים לפנות למקבעי שברים, שאינם רופאים. שיטות הטיפול שלהם פרימיטיביות מסורתיות, ולא רק שאינן מרפאות אלא אף גורמות נזקים. כמו כן התכנית עוסקת בעצמות, במיקומן בגופנו ובדרכים לשמירה על שלמותן ותפקודן התקין (ערבית).
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 קונצרט לחג: קונצ'רטו לכינור מאת בטהובן הסולן: פנחס צוקרמן זובין מהטה מנצח על התזמורת הפילהרמונית של ניו־יורק
20.40 נקודת חן — סדרת טיולים עם אורי דביר — דרך אלון
21.00 חדשות
21.15 סדר פסח — בראש הסדר אברהם בורג, ועמו אלעזר שטורם מספר סיפורים מסורתיים הקשורים בחג. עוד מסובים אל שולחן הסדר להקת קיבוץ העוגן, להקת פיקוד הדרום וזמרים
22.15 אי הבנה — סרט קולנוע
23.45 פסוקים לחג
חדשות.

סרט קולנוע "אי הבנה" דרמה בריטית המבוססת על רומן שכתב הסופר האנגלי הנודע ל"פ הארטלי. סיפור אהבה בלתי־אפשרית באנגליה של תחילת המאה, בין המעמדות של בני הזוג, מכשיל את אהבתם. האשה אלמנתו של לורד שהחלימה מהתמוטטות עצבים. הגבר, נהג המשפחה שהופך לאיש [illegible] המסור לה ומבין את בעיותיה. בתפקידים הראשיים: שרה מיילס ורוברט שאו. במאי: אלן ברידג'ס, שנת ההפקה: 1973. שעה 22.15.

חמישי טלוויזיה

24.4.86

17.00 קיצור החדשות
17.02 הודיני — סרט קולנוע
18.45 חידושים והמצאות
19.30 חדשות (ערבית)
20.00 מכל מקום — תכנית מיוחדת לחג המוקלטת בחיפה. משתתפים: צמד רעים, חבורת בית רוטשילד, מקהלת בית־הכנסת הגדול בחיפה והחזן דוד אולמן. מנחה: פנחס הר־זהב
21.00 חדשות
21.15 החלקה על קרח — מתוך אליפות העולם, 1985, שהייתה באוטווה
22.00 מרדכי זעירא — סיפור חייו
23.00 אנה קרנינה — סדרה בת 3 פרקים
23.45 פסוקו של יום
חדשות.

סרט קולנוע: "הודיני". עלילות חייו של הודיני, הקוסם הנודע ביותר בתבל. עם טוני קרטיס וג'נט לי. שעה 17.02.

מרדכי זעירא — תכנית המספרת את סיפור חייו של המלחין מרדכי זעירא. מגדולי היוצרים של הזמר העברי. מחבריו המשתתפים בסרט מספרים על עבודתו. השחקן יוסי ידין, שהמשורר יעקב אורלנד, חבריו בבריגדה שלמה דרורי ואהרון אהרון, ורעייתו שרה זעירא. דודו זכאי, נדב ולהקת

יעקב אורלנד, בין המספרים על מרדכי זעירא (22.00)

הבתורים מאסיקים מוסיעים בשיריו. שעה 22.00.

"אנה קרנינה" — פרק שני: אנה הרה לוורונסקי. קרנין מסרב שאשתו תמשיך להיפגש עם אהובה. אבל לעולם לא יסכים להתיר את נישואיהם. לאחר הלידה אנה בסכנת מוות. שעה 23.00.

תכניות טלוויזיה
ביום שישי 25.4.86

בשעה 20.35 — "ערב הוקרה לג'ין קלי" — לרגל הפרס שהוענק לו מטעם המכון האמריקני לקולנוע, על מפעל חייו. בערב משולבים קטעים מפורסמים מתופעותיו, ובהם המחזמר הנודע "שיר אשירי בגשם".

בשעה 21.35 — "האגם המוזהב" — סרט קולנוע. סיפור על זוג מבוגר, ועל היחסים המעורערים בין הבת (המגיעה לביקור) ואביה. ניסיון הסבתי של שניהם לגשר על העבר. הנרי פונדה (ובתו ג'יין פונדה) בתפקידי האב הזקן ובתו. שגם בחייהם הפרטיים היו עוינים ביחסיהם שנים רבות. [illegible] בתפקיד האם. זכה בפרסי אוסקר רבים.

תחנות זרות טלוויזיה

המזרח־התיכון טלוויזיה

יום שישי 18.4.86
13.00 וורי וורפקר. 13.30 חיים אחרים. 14.00 מועדון 700. 14.30 התעמלות. 15.00 סרט. 16.30 ספיידרמן. 17.00 ספר הספרים. 17.30 החבובות. 18.00 מרק ומינדי. 18.30 וובסטר. 21.00 חיים אחרים. 21.30 סרט ערבי — שעיר לעזאזל.

שבת 19.4.86
13.00 פלאש גורדון. 13.30 הקטנים. 14.00 פליפר. 14.30 ספר ההרפתקאות. 15.30 ימי העמק האבודים. 16.00 כדורסל נ.ב.א. 17.00 ספורט מהעולם. 18.00 כדורגל. 20.00 היאבקות. 21.00 סרט. חדשות.

יום ראשון 20.4.86
13.00 חיות, חיות, חיות. 13.30 בית־חולים (סדרה). 14.00 מועדון 700. 14.30 חדשות. 15.00 סרט. 16.30 תוכנית לילדים. 17.00 הבית המעופף. 17.30 החבובות. 18.00 מטיילים. 19.00 חרבות. 21.00 שעת משפחה. 21.30 סרט.

יום שני 21.4.86
13.00 וורי וורפקר. 13.30 חיים אחרים. 14.00 מועדון 700. 14.30 התעמלות. 15.00 סרט. 16.30 ספיידרמן. 17.00 ספר הספרים. 17.30 החבובות. 18.00 ימים מאושרים. 18.30 לברן ושירלי (סדרה). 19.00 חדשות. 20.00 מאגנום. 21.00 חיים אחרים. 21.30 כדורסל. מועדון 700. חדשות.

יום שלישי 22.4.86
13.00 חיות, חיות, חיות. 13.30 חיים אחרים. 14.00 מועדון 700. 14.30 התעמלות. 15.00 סרט. 16.30 הענק המדהים. 17.00 הבית המעופף. 17.30 החבובות. 18.00 מלחמת הכוכבים. 19.00 חדשות. 20.00 רפטייר. 21.00 חיים אחרים. 21.30 סימון וסימון. 22.30 זאב אוויר. חדשות.

יום רביעי 23.4.86
13.00 וורי וורפקר. 13.30 חיים אחרים. 14.00 מועדון 700. 14.30 התעמלות. 15.00 סרט. 16.30 ספיידרמן. 17.00 ספר הספרים. 17.30 החבובות. 18.00 באק רוג'רס. 19.00 חדשות. 20.00 צוות לעניין. 21.00 חיים אחרים. 21.30 רמינגטון סטיל. 22.30 קגני ולוסי. חדשות.

יום חמישי 24.4.86
13.00 חיות, חיות, חיות. 13.30 חיים אחרים. 14.00 מועדון 700. 14.30 התעמלות. 15.00 סרט. 16.30 הולק הענק המדהים. 17.00 הבית המעופף. 18.00 לוסי. 18.30 ספורט. 19.00 חדשות. 20.00 הרקסל ומקורמיק. 21.00 חיים אחרים. 21.30 שישים דקות. 22.30 המירוץ אחרי הגלימה. מועדון 700. חדשות.

הטלוויזיה הירדנית

לתשומת־ליבכם: בירדן שעון־קיץ. שעות השידורים עודכנו בהתאם

יום שישי 18.4.86
12.10 כדורגל בינלאומי וספורט כללי (רק בערוץ 3). 14.20 אביר בדרכים (סידרה לנוער, רק בערוץ 3). 16.30 סרט עלילתי בצרפתית. 18.00 חדשות בצרפתית. 18.15 שירים בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 מר בלוודיר (קומדיה). 20.10 אחי יונתן (דראמה אנגלית). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 האנטר (סידרה אמריקאית).

שבת 19.4.86
15.20 ביל וסבסטיאן (רק בערוץ 3). 15.50 סרטים מצויירים (רק בערוץ 3). 16.10 סרטים מצויירים. 17.00 בית ספר לילדים (בצרפתית). 17.20 על טעם וריח (ערוץ 3). 18.00 חדשות בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 פטור ממכס (קומדיה אנגלית). 20.00 כוכב מציג את עצמו. 20.30 בידור חו"ל. 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 סרט עלילתי.

יום ראשון 20.4.86
16.20 סרטים מצויירים. 16.30 סידרה מצויירת לילדים (בצרפתית). 16.45 היקורות (רק בערוץ 3) 17.00 תכנית בצרפתית. 18.00 חדשות בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 אני ונערתי (קומדיה אנגלית). 20.10 אדם ומוסיקה (סידרה דוקומנטרית על התפתחות המוסיקה). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 מונלייטינג (סידרת מתח אמריקנית).

יום שני 21.4.86
15.20 סרטים מצויירים (גם בערוץ 3). 15.50 מועדון מיקי מאוס (גם בערוץ 3). 17.00 תכנית בצרפתית. 17.10 ילדת הפלא (רק בערוץ 3). 18.00 חדשות בצרפתית. 18.15 מגזין ספורט בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 קרול בורנט מציגה את ידידיה. 20.10 לב הזהב [illegible] (בניו־זילנד). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 ראלאש.

יום שלישי 22.4.86
15.20 בראבא (רק בערוץ 3). 16.30 סרטים מצויירים (גם בערוץ 3). 16.40 אל תאיץ בי (לילדים). 17.00 תכנית בצרפתית. 18.00 חדשות בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 כל המתחזים במספר 20 (קומדיה אנגלית). 20.10 הבריח — התיק (סידרה חדשה). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 אקולייזר (סידרה חדשה).

יום רביעי 23.4.86
16.20 תיאטרון האגדות. 17.00 תכנית בצרפתית. 18.00 חדשות בצרפתית. 18.15 תיאטרון הבלוז הצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 שלושה בדירה. 20.00 סידרה דוקומנטרית בנושאים שונים (מדע, רפואה, חקלאות). 21.00 [illegible] (רק בערוץ 3). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 הטאים — סידרה חדשה עם ג'ון קולינס.

יום חמישי 24.4.86
15.20 סרטים מצויירים (גם בערוץ 3). 16.30 בידור לעכברים (לילדים). 17.00 תכנית בצרפתית. 17.20 סרטי הקלאסיים של [illegible] (רק בערוץ 3). 18.00 חדשות בצרפתית. 18.30 חדשות בעברית. 19.30 אל תבגדי בי (קומדיה אנגלית). 20.00 בחזרה לעדן (המשך הסידרה). 21.00 חדשות באנגלית. 21.10 סרט עלילתי באורך מלא.

שישי רדיו

18.4.1986

קול־המוסיקה

06.02 "צלילי בוקר"
07.07 "בוקר טוב": פיוטים וזמירות של עדות שונות לכבוד האביב, חג הפסח ושיר השירים
07.30 "שחרית מוסיקלית": ברטוק: "מיקרוקוסמוס" — כרך ג"ב, היידן: סימפוניית הצעצועים. סתוי: 10 שירי ילדים. מנדלסון: סימפונית נעורים מס. 8 בסול מג'ור. אנדרה היידן: "שביל החלב". כרך שלישי
09.30 "קונצרט בוקר" מיצירות בטהובן: סונטה לפסנתר אופ. 2, בלה מג'ור, רביעיית מיתרים אופ. 18 מס. 2, קונצ'רטו מס. 4 בסול מג'ור, לפסנתר ותזמורת. סימפוניה מס. 9
11.57 "מגישים שיר"
12.05 במחיצתו של "..." — הצ'לן אנדרה נבארה
13.00 "מוסיקה קלסית קלה"
14.00 "בואי אתי אל ארמוני": פרק 3. האביר בעל דורבן הזהב (ש.ח)
15.00 "מאולמי הקונצרטים שלנו": התזמורת הפילהרמונית הישראלית /ג. קון/א. ורדי — 5.85, ברהמס: סימפוניה מס. 2 (ש.ח)
17.00 "דור הזהב" — אמנים גדולים בהקלטות הסטוריות, תכניתו של רם עברון מיירה הס — תכנית ראשונה ברהמס: סונטה מס. 2 בלה מג'ור, אופ. 100 לכנור ופסנתר (עם אייזיק שטרן) ברהמס: רביעיית פסנתר ברה מינור אופ. 60 (עם פ. טורטלייה י. סיגטי)
18.00 "לבקשתכם": ויואלדי: קונצרטו ברה מג'ור לחלילית סופרן וכלייקשת. מנדלסון: שלישיה ברה מינור לפסנתר, כנור וצ'לו. מוצרט: קונצ'רטו כנר 22 במי במול מג'ור, ק. 482. דבוז'ק: סימפוניה מס. 9 ("מן העולם החדש")

שומאן (קונצרט ליל השבת, קול המוסיקה. 21.00)

20.05 "זוטות מוסיקליות"
21.00 "קונצרט ליל השבת": שומאן: פתיחה "מנפרד", מוצרט: סימפוניה מס. 40 בסול מינור, ק. 550, שופן: "אנדנטה ספיאנטו ופולונז מבריקה", ראבל: רביעיה בפה מג'ור, פאייה: "האהבה בכבלי קסמים"
23.00 "קולות": ברליוז: "לילות קיץ", אופ. 7, "למילים של תאופיל גוטייה", צ'ייקובסקי: 4 שירים, מוסורגסקי: 5 נעימות ובחוזר איגור מרקביץ'

רשת א'

07.30 "פעמי המוזה" — בצער פזמונים בסגנון מזרחי עם רם תדמור
09.30 "מפגש" — מגזין לבעיות משפחה וחברה בשידור חי
10.30 "רדיו קל" — תכנית יומית בעברית קלה
11.05 רגע של עברית
11.10 שירים עבריים
11.30 "השכלה ודעת לכל": היי, בואו נדבר אנגלית"
12.05 "האר עיניך" — שירים וניגונים
14.00 "לבת ולבן ולכל המתעניין" — תכנית לילדים: א) "הג, העתיק" — תסכית מאת שולמית ארגוב. ב) "לקראת שבת" — אגדות ומדרשים לפרשת "מצורע" 3) "מלכה בכרכה" — שירים וברכות — עם רעיה אדמוני
16.00 "קבלת שבת" — פרשת "מצורע"
16.05 "פרופיל" — דיוקן ישראלי: משרטט אמנון אחי־נעמי: עם שמעון ורבנקן (ש.ח)
17.10 "ליל־שבת" — שירים עבריים
18.05 "קולי השולמית" — קטעי זמר ושירה לשבת
22.05 "בין הגברות"
23.05 "במחשבה שניה" — נושאים נבחרים בכתבי־עת במערב משולבים בקטעי מוסיקה עורך ומגיש: יצחק נוי

רשת ב'

06.10 סקירת מאמרי המערכת של עתוני הבוקר
06.53 "אור ירוק" — פינה יומית לנהג ולנוסע בעריכת גדעון הור
06.57 רגע של עברית
07.00 "הבוקר הזה"
08.05 "חתול בסנדלים" — תכנית לתלמידים בחופשה
09.05 "כל צבעי הרשת" — מגזין יומי — עם יוסי גרבר
12.10 "בדיקת פתיחה" — לקראת משחקי הכדורגל בשבת
13.00 "בחצי היום" — חדשות ופזמונים
14.06 "הכל זהב" — סימני דרך בזמר העברי — עורך ומגיש: אהוד מנור
15.06 "תן חיוך" — מערכונים וקטעי הומור
16.10 "עוד מעט שבת" — יעל בן־יהודה מדפדפת
17.05 "מאחורי הכותרות" — מגזין לרדיו, לטלוויזיה ולעתונות עורך ומנחה: אברהם פרון
18.06 "השבוע שלי" — עם יוסף לפיד
19.05 "הטור השבועי"
20.05 "ואני תפילתי"
21.05 "השושנה פורחת" — לקט רומנסות ושירי־עם ספרדיים
22.05 "עוד לא רקדתי די" — ריקודי עם
23.05 "בין שישי לשבת" — שיחה בשניים — עם יצחק לבני
00.10 "שיר אינו רק מנגינה" — שירים עבריים בנושא אחד

גלי צה"ל

05.55 באופן גילולי — פינתו של אבשלום קור
06.05 פזמונים לכולם
06.30 "פוקחים עין" — מידע ומוסיקה לתחילתו של יום עם לאה עוז
07.07 תוספת בוקר — צביקה שפירא ועיתוני סוף השבוע
08.05 בוקר טוב ישראל — שעת אקטואליה יומית עם ראודור בנזימן, יצחק בדנר ואילנה דיין
09.05 בילוי נעים — עם מולי שפירא
11.05 קילה של אמא — עם אלכס אנסקי
12.05 "גדלים" — שעתיים נעולות עם דורי בן זאב
14.05 "עוד לא שבת" — עם שלמה ארצי
15.05 "תאמרדיו" פטריית הרעל — קברט מוסיקלי מתקופת עליית הנאצים לשלטון בגרמניה. (ש.ח)
16.05 "קיד בשקט בשקט" — עם מיכה אופיר
17.05 רבעים דקומנטריים — [illegible] — עורך: ספיר רבלבסקי. יהדות הונגריה — עורך: [illegible] הורביץ. יהדות רוסיה — עורך: רן שפירא.
18.05 "חיילים, אנשים צעירים" — עם פנינה בת־צבי
19.05 "בגירות הלב" — עדנה עברון משוחחת עם המלחין רפי קדישזון
20.05 "לא על הלוף לבדו" — שעתיים של מוסיקה ומשחקי רדיו נושאי פרסים עם לאה עוז
22.05 עכשיו בעיניך — שעתיים של שירים עם גדי לבנה
00.05 מופע הרדיו והנרגונסטור של יואב קוטנר
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה
05.05 "צלילי בוקר" — שירים עבריים

רשת ג'

06.11 "יום שישי חוף" — שירים עבריים
08.05 "להיות שם" — שעה אחת, שפה אחת
09.05 "אגן הים־התיכון"
11.05 "כשר משהו" — עם מנחם פרי
13.05 "צפחית בדבש" — עם דן כנר
15.05 "לגעת עלב" — שירים עבריים
17.05 "כאן, שם ובכל מקום"
19.05 "ועד שבוע" — שירים עבריים
20.05 "צליל שבת" — עם לאה לאור
22.05 "מדוע לילה" — שירים עבריים
23.05 [illegible] — [illegible]

שבת רדיו

19.4.1986

קול המוסיקה

07.11 „שחרית לשבת" באך: קונצ'רטו מס. 6 לצ'מבלו, 2 חליליות ותזמורת. מיכאל היידן: דיברטימנטו בסול מג'ור. מנדלסון: קונצ'רטו בלה מינור לפסנתר וכלי קשת. פרוקופייב: „לויטננט קיז'ה", סוויטה
08.30 דומינוער — לילדים
09.00 למי — סידורה — טיול מוסיקלי מודרך בשידור חי
09.55 „מגישים שיר"
10.00 „קונצרטו השבת" מהקלטות התזמורת הסימפ. ים רשה"ש מנצח: ג. ברתיני/סולן: א. ורדי מרדכי סתר: „אגדת יהודית", שאקונה סימפונית. ראבל: קונצ'רטו בסול, לפסנתר ותזמורת. שוברט: סימפוניה מס. 9 בדו מג'ור, דביסי „פינת הילדים", סוויטה (א. ורדי)
12.00 „רדיו דרמה" — „מצבי רוח" מאת גי לנן משתתפים: תחיה דנון, מוני מושונוב ורמי ברוך
13.00 „אמנים שהקלטנו": רלף קוהן בריטון/יונתן זק־פסנתר בטהובן: אל האהובה הרחוקה אופ. 98, שוברט: 6 שירים, ראבל: שירי דון קישוט לדולצינאה, אלן סטרנפילד־פסנתר בלוך: סונטה לפסנתר
14.05 „מירקם" — רצף מוסיקלי.
15.00 „קונצרט לצהרי שבת": שוברט: סונטה בלה מינור, יוהאן שטראוס: „ברון הצוענים", רוסיני: — רספיגי: „חנות הקסמים", מוסיקה לבאלט
17.00 „בואי אתי אל ארמוני". חיי מוצרט: פרק 4. קרימה לפאריס!

אריק סיני („חבל זהב", רשת ב' 11.05)

18.00 „מוסיקה מן העבר הרחוק" (ש.ח)
19.00 „קונצרט הערבית של מוצאי השבת": בטהובן: הפתיחה „קוריולאן", יוהנן בוהם: סרנדה לכלי נשיפה, שוסטקוביץ': שלישיה לכנור, צ'לו ופסנתר דיקא: „שולית הקוסם"
20.05 „פרקי נגינה" עם ארתור רובינשטיין.
20.30 התחרות החמישית לפסנתרנים ע"ש ארתור רובינשטיין קונצרט הסיום וחלוקת פרסים שידור חי מבנייני האומה
23.00 „מוסיקה קאמרית": ברטוק: „קונטרסטים" לקלרנית, כנור ופסנתר, סטרוינסקי" „החתונה"

רשת א'

09.05 „עולם המרע" —
09.30 „סיפורדיו" — „כלב צלע כשרה" — מאת נתן שחם מגיש: אלכס אנסקי
10.05 „מגישים שיר"
10.09 „מוסיקה לבוקר שבת" — מגיש: רם תדמור בלפה: גלופ מנדלסון: מרש החתונה מוצארט: אריה מהאופרה „חתונת פיגרו" רוסיני: הפתיחה ל„וילהלם טל" הולנדר: „שלה אותי" וובר־ברליוז: הזמנה למחול נרדבל: קוקוביאק
11.05 „עה הנה" — ורדה ישכר משוחחת עם ד"ר אבנר כהן על „האנושות בצל האטום"
12.05 „מישדר תעודה" — „הנס כריסטיאן אנדרסן" — כפל פנים של האמן
14.06 „לאם ולבן ולכל המתעניין" — תכניות לילדים: א) „שירים הם חברים של ספורים" — פינה עם רעיה אדמוני קוראת: נוגה צדר: „האריה המפחד" — ספור מאת רבקה יחוראי (ש.ח). ב) „מעשה במלך שחיפש יורש־עצר" — מאת ש. יורעאלי (ש.ח). ג) „ספור לשבת": „מעשה בראי שנשבר" — מאת ל. פאפיק קורא: דויד גרוסמן (ש.ח). ד) „לקראת שידור"
15.05 „דרכי ארם" עם רחל חלפי
16.05 „מילים שמנסות לגעת"
17.10 „כימות ובדים"
18.00 „רדיו־דרמה" — „יוסוף הנמר" — מאת גינטר אייך משתתפים: אילן דר, דינה דורון, שמעון לב־ארי, יוסי פולק, יצחק חזקיה, אלישבע מיכאלי גליה ישי, יוסי גרבר ושמעון לוי (ש.ח)
19.05 „אנתולוגיה קטנה לשירה"
22.05 „שיחת חולין" — דיון בעניני היום מנחה: שמואל אלמוג
23.05 „עכשיו ספרות" — שידור שני של המוסף לספרות

רשת ב'

07.11 „זמר זמר לך"
08.05 „מי ישנו" מגיש: דויד גרוסמן א) „אור ואלכסנדרה" — ספור בהמשכים מאת יצחק נוי ובכצועו . ב) „נדיה" — ספורה של נערה ערבייה מאת גלילה רון־פדר. ג) „סופה בין הדקלים" — מאת סמי מיכאל פרק שישה־עשר
09.05 „שאלה של טעם" — עם חיים קינן
09.55 עזריה אלון מספר על נוף הארץ
10 .05 יומן השבוע
11.05 „הכל זהב— סימני דרך בזמר העברי עורך ומגיש : אהוד מנור" עם אריק סיני ואלבום הסולו הראשון שלו
12.05 „חמישה בעקבות אחד" — עורך ומנחה: שמואל שי
13.10 „בגוף ראשון" עם השחקן שמעון פינקל
14.11 „ארץ חמדת"
15.05 „רגעי קסם"
15.30 „שירים ושערים"
18.06 „מפיק ודי"
18.30 „ממגרש הספורט"
19.05 „הקול קולנוע"
20.05 יומן השבוע (ש.ח)
21.08 „ניגונים"
22.05 „פרקי היום בתנ"ך
22.10 „מלווה הלכה"
23.05 „עד כאן" — מופע ראיונות שבועי של „קול־ישראל" מנחה: עודד בן־עמי

גלי צה"ל

06.10 צלילי בוקר
07.05 „מעל ומתחת לשמיכה"
08.05 יופי של שירים — שירים עבריים
09.05 מקהלה עליזה — שירים וסיפורים לילדים עם שרה דורון
10.05 „טוב לשמוע" — מאגזין לבידור וזמר עברי מכל התקופות
11.05 „במצב הנוכחי" — תמונת אקטואליה שבועית עם יוסי עבאדי ודני וסלי
12.05 „מילים ומנגינות" — חוה אלברשטיין משוחחת עם התכלילן יעקב גלעד
13.05 שאלות אישיות — יעקב אגמון משוחח עם הפרופ' רינה שפירא
14.05 הכל זורם — עם דובי לנץ
16.05 סינמה שבת — תכנית בענייני קולנוע, מגיש: גידי אורשר
17.05 קריאת כיוון — תוכנית דו שבועית על ספרים וקוראים
18.05 „משלנו" — מצעד הפזמונים העבריים
19.05 מצעד הפזמונים הלועזיים
20.05 „מסינגנג'"
21.05 „מסורות מסורת" — במוצאי יום מנוחה
22.05 „כל הג'ז הזה" — עם דני קרפל
00.05 ציפורי לילה מארח־קובי מירן מארח את יאיר ניצני המגיש את השירים האהובים עליו
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה
05.05 צלילי בוקר

רשת ג'

07.11 „צלילים למוכרת"
08 .05 „גונים" — שירים עבריים
10.05 „על בטוח" — להיטי כל הזמנים
12.05 להיטים לוהטים"
14.00 „כוכבים"
15.05 „עונג שבת" — שירים עבריים
17.05 „שיר בין־ערביים"
19.05 „זמר שבוה" — שירים עבריים
20.05 „פזמת המון" — מחרוזות פזמונים
22.05 „פרח בגני" — תכנית כבקשתך
23.05 „הצעקה האחרונה" — עם יגאל רביד

ראשון רדיו

20.4.1986

קול המוסיקה

06.02 „צלילי בוקר"
07.07 „בוקר טוב": רספיגי: הצפרים
07.30 „שחרית מוסיקלית"
09.30 „קונצרט בוקר"
11.57 „מגישים שיר"
12.05 „אמנים באולפן"
13.00 „קונצרט צהריים"
15.00 „מילון מוסיקלי"
15.05 למי־סידורה — טיול מוסיקלי מודרך (ש.ח)
16.00 „קונצרט מנחה"
18.30 „מוסיקה ליום ראשון": באך: קנטטה מס. 134. מרצ'לו: תהילים נ', מנדלסון: מוטט מס. 3 מתוך אופ. 39
20.05 „ערב טוב": קורלי: קונצ'רטו גרוסו ברה מגור, קורט" קונצ'רטו במי מינור לחליל ותזמורת כלי־ קשת
20.27 „מגישים שיר"
20.30 „הקונצרט הקאמרי השבועי": „מוסיקאים אוסטרליים בישראל" — רסיטל לחליל ופסנתר ורנון הילז־חליל/ג'ון לקסטון־פסנתר: דוניצטי: סונטינה. הנדל: סונטה בפה מג'ור, פרוקופייב: סונטה אופ. 94. פולנק: סונטה לחליל, פאוינג: (מלחין אוסטרלי) סוויטת ירקות. שריף: ערבסק ביזה בעיבור פ. בורן: פנטסיה על נושאים מתוך האופרה „כרמן"
22.25 „מילון מוסיקלי"
22.30 „מסורות מוסיקליות בארץ" — תפילת אקאתיסטוס בתרופת צום האביב בכנסיה היוונית־האור־ תודוכסית
23.00 „מוסיקה מן העבר הרחוק

מנחם פרי („רק בימי חול", רשת ג' 13.05)

רשת א'

07.30 „היו שירים" — פזמונים ישנים ואהובים
08.05 „חוגה" — עם בני הנדל
09.05 „השיר לא תם" — שירים עבריים
09.30 „מפגש" — מגזין לבעיות משפחה וחברה בשידור חי
10.30 „רדיו קל" — תכנית יומית בעברית קלה.
11.05 רגע של עברית
11.10 שירים עבריים
11.30 „השכלה ודעת לכל" „צרפתית למתקדמים"
12.05 „בערוגות הבושם"
14.06 „לכת ולכן ולכל המתעניין" — תכניות לילדים א) „שירים הם חברים של ספורים" — פינה בעריכת רעיה אדמוני מגישה: נוגה צדר — „הגמד שלי" — ספור מאת סמדר שיר ב) „מסע הפלאים של נילס הולגרסון הקטן עם אווזי הבר" מאת סלמה לגרלף ג) „לקראת שידור" פרק עשרים ושמונה
14.45 לילדים הגדולים „חתול בשק" — ילקוט כליבו
15.30 „עולם המרע"
15.55 „ספר חדש" — סקירה
16.05 „לאור הכדונות" עם יוחנן דניאל (ש.ח)
17.10 רגע של עברית
17.12 „מגישים שיר"
20 „האוניברסיטה הפתוחה" „צמיחת המדינות החדשות באפריקה" — בהדרכת ד"ר בנימין נויברגר
18.06 „מנחת ערב" — משדר יומי להווי דתי ומסורת
18.50 פרקי היום בתנ"ך
19.05 „מחשבת ישראל"
19.30 שידורים לעולים
22.05 „תפוח ועץ" — תכנית על הקשר בין הורים לילדיהם עורכת ומנחה: רבקה מיכאלי עם ד"ר עמירם רביב — פסיכולוג חינוכי קליני והפעם: „התמודדות של ילדים אחרי תאונות דרכים — החזרה לחיים"

רשת ב'

06.53 אור ירוק — פינה יומית לנהג ולנוסע בעריכת גדעון הוד
06.57 רגע של עברית
07.00 „הבוקר הזה"
08.05 „חתול בסנדלים" — תכנית לתלמידים בחופשה
09.05 „ביקור בית" — עם רבקה מיכאלי
10.10 „כל צבעי הרשת" — מגזין יומי
12.10 „גל פתוח" — חדשות ופזמונים
13.00 „בחצי היום" — חדשות ופזמונים
14.06 „יש ענין" — עם גבי גזית
15.05 „רגעי קסם
16.05 שיר אתנו שיר — שירים עבריים
17.10 „יומן כלכלה"
17.30 „על מספרים ואנשים" — מגזין המשק והחברה
18.06 „מסיבת עתונאים" — עורך ומנחה: יצחק גולן
18.45 היום בספורט
19.00 „היום הזה"
19.35 „עם ישראל" — מוסף לעניינים יהודיים בעולם
20.05 „אומר בשבחך"
22.05 תזמורות כלי־נשיפה „יורוכרס 1985" — הדים מתוך תחרות של יצירות חדשות לתזמורות כלי־ נשיפה
22.58 רגע של עברית
23.05 „צלצול שלישי" — שבועון לאומנויות בשידור חי

גלי צה"ל

05.55 באופן מילולי — פינתו של אבשלום קור
06.05 צלילי בוקר
06.30 „פוקחים עין" — מידע ומוסיקה לתחילתו של יום עם לאה עוז.
07.07 שבע אפס שבע — עם אלכס אנסקי
08.05 בוקר טוב ישראל — שעת אקטואליה יומית עם ראודור בנזימן, יצחק בן־נר ואילנה דיין
09.05 „אילה בוקר" — עם אלי ישראלי
10.05 „הפסקת 10" — עורך: שרון מולדאבי עם מיכל ניב
11.05 נכון לעכשיו — עם רפי רשף
13.05 „קשר רדיו" — מסרים רדיופונים עם אברי גלעד
13.55 יומן שירותרום
14.05 „דו רה יומי" — עם דובי לנץ ודני קרפל
15.05 „פגישה יומית" — עם אורלי יניב
16.05 „רדיו ספורט" — מגאזין ספורט
16.55 באופן מילולי — פניתו של אבשלום קור
17.00 יומן גלי־צה"ל.
17.30 כוונת — מאגזין גלי־צה"ל לעניני צבא ובטחון
17.50 יומן ספורט
18.05 שעה קלה על כלכלה — עם שמואל נחושתן
19.05 „מה ישי" — עם ארנו טל
20.05 „זה קורה" — מגאזין מוסיקה של גלי־צה"ל
21.00 מבט לחדשות
21.30 פזמונים לכולם
22.05 על הדבש ועל הביפאק — שירים שהחבר'ה אוהבים
23.05 „שיחת חצות" — עם הכלכלן פרופ' חיים ברקאי
00.05 ציפורי לילה משוחחות — שלמה ארצי משוחח עם מאזינים
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה
05.05 צלילי בוקר

רשת ג'

06.11 „בחורה לאושר" — להיטים ותיקים
07.07 „שיר בבוקר בבוקר"
09.05 „מה, כבר תשע"
10.05 „דברים טובים
11.05 „רק מוסיקה"
12.05 „שעה תמימה"
13.05 „רק בימי חול"
14.06 „לי ולך" — שיר וברכה"
15.05 „חרש, חריש ומחורש"
16.05 „מוסיקה לענין"
17.05 „הצגה יומית"
18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים
21.05 „אורים עתיק" — שירים שלא נס ליחם — עם מרים אלון
23.05 „הלילה הוא שירים"

שני רדיו

21.4.1986

קול המוסיקה

06.02 „צלילי בוקר"
07.07 „בוקר טוב"
07.30 „שחרית מוסיקלית"
09.30 „קונצרט בוקר"
11.57 „מגישים שיר"
12.05 „מאוצר הסרטיה" רסיטל לעוגב מיצירות באך
13.00 „קונצרט צהרים"
15.00 „מילון מוסיקלי"
15.05 „מוסיקה זיוה": מוסיקה חדשה בפרנקפורט פטר האמל: יצירה לקלרנית וסרט מגנטי, כריסטיאן וולף: תרגילים 18־15
16.00 „קונצרט מנחה"
18.30 „קונצרט מהקלטות התז. הסימפ. ים רשה"ש" ויואלדי: „עונות השנה": 4 קונצ'רטו לכנור ותזמורת, יהודה אנגל: „מזמור לדוד", לסופרן ותזמורת (תהלים כ"ג), צ'ייקובסקי: קונצ'רטו מס. 1 לפסנתר ותזמורת
20.05 „ערב טוב". היידן: סונטה מס' 9 ברה מג'ור; פרוקופייב: „סיפורים שסיפרה לי סבתא"; חצ'טוריאן: 4 קטעים מתוך „תמונות ילדות"
20.27 „מגישים שיר"
20.30 „מאולמי הקונצרטים בעולם". שנברג: שירי גורה
22.25 „מילון מוסיקלי"
22.30 „מן המקורות" - לחני עדות ישראל מהגדה של פסח
23.00 „מירקם" - רצף מוסיקלי (ש.ח.)

רשת א'

07.30 „היו שירים" — פזמונים ישנים ואהובים
08.05 „חוגה" — עם בני הנדל
09.05 „השיר לא תם" — שירים עבריים

ז'. גולווי („שחרית מוסיקלית", קול המוסיקה, 07.30)

09.30 „מפגש" — מגזין לבעיות משפחה וחברה בשידור חי
10.30 „רדיו קל" — תכנית יומית בעברית קלה
11.05 רגע של עברית
11.10 שירים עבריים
11.30 „השכלה ודעת לכל" „תל אביב — הדור הראשון" 1936־1906
12.05 „ספור ושיר"
14.06 „לכת ולכן ולכל המתעניין" — תכניות לילדים"
16.00 לילדים הגדולים „תיבת ההפתעות" — שעשעון בשידור חי
16.25 „הכדור עגול" — ספורט לנוער — עם דני דבורין
16.53 „מאוצר הספרים" — סקירה על ספר חדש
16.05 „רדיו־דרמה" — „קולות משפחה" — מאת הרולד פינטר משתתפים: רפאל קלצ'קין, רבקה גור ואורי אברהמי (ש.ח)
17.12 „מגישים שיר"
17.20 „האוניברסיטה הפתוחה" „הטלאי הצהוב" — סדרות משדרים על תקופת השואה
18.06 „מנחת ערב" — משדר יומי להווי דתי ומסורת
18.50 פרקי היום בתנ"ך
19.05 „עיונים בפרשת השבוע"
19.30 שידורים לעולים
22.05 „אני הייתי שם" — „מבצע שחרור מעפילי עתלית עליית הפלמ"ח בימי המאבק נגד המנדט הבריטי"

רשת ב'

06.53 „אור ירוק" — פינה יומית לנהג ולנוסע בעריכת גדעון הוד
06.57 רגע של עברית
07.00 „הבוקר הזה"
08.05 „חתול בסנדלים" — תכנית לתלמידים בחופשה
09.05 „ביקור בית" — עם רבקה מיכאלי
10.10 „כל צבעי הרשת" — מגזין יומי
12.10 „גל פתוח" — חדשות ופזמונים
13.00 „בחצי היום" — חדשות ופזמונים
14.06 „יש ענין" — עם גבי גזית
15.10 „רגעי קסם"
16.05 „שיר אתנו שיר" — שירים עבריים
17.10 „יומן כלכלה"
17.30 „על מספרים ואנשים" — מגזין המשק והחברה
18.06 „תמורות בחנוך" — החנוך העל־יסודי וההתפתחויות בטכנולוגיה ובתעשיה
18.45 היום הזה"
19.00 היום בספורט
19.35 „דין ודברים" — מגזין לענייני חוק ומשפט
20.05 „סולם הזמירות הגדול" — מצעד הפזמונים השנתי של „קול־ישראל"
22.58 רגע של עברית
23.05 „מחפשים את המטמון" — בעריכת זאב עבר טימור
01.08 בגלים קצרים ג'ק — סיום (+ רשת ג')

גלי צה"ל

05.55 באופן מילולי - פינתו של אבשלום קור
06.05 צלילי בוקר — שירים
06.30 „פוקחים עין" — מידע ומוסיקה לתחילתו של יום עם לאה עוז
06.55 פינה חמה ללייבי
07.07 שבע אפס שבע — עם אלכס אנסקי
08.05 בוקר טוב ישראל — שעת אקטואליה יומית עם ראודור בנזימן, יצחק בן נר ואילנה דיין
09.05 „אילה בוקר" — עם אלי ישראלי
10.05 „הפסקת 10" עם מיכל ניב
11.05 נכון לעכשיו עם רפי רשף
13.05 „קשר רדיו" — מסרים רדיופונים על אברי גלעד
13.55 יומן שירותרום
14.05 „דו רה יומי" — עם דובי לנץ ודני קרפל
15.05 „פגישה יומית" — עם אורלי יניב
16.05 ארבע אחרי הצהרים — שעה של שירים עבריים
16.55 יומן גלי־צה"ל
17.00 באופן מילולי — פינתו של אבשלום קור
17.30 משהו עולמי מגאזין גלי־צה"ל לעניני חוץ
17.50 יומן ספורט
18.05 „מנהיגות בערפל קרב" — אל"מ אברהם איילון משוחח עם אלוף (מ.ו) בעקבות התוכנית „שיח לוחמים" ממלחמת יוה"כ ששודרה לראשונה בשנת 1927
19.05 „מה ישי" — עם ארנו טל
20.05 בלוז רה לוקס
21.00 מבט לחדשות
21.30 פזמונים לכולם
22.05 על הדבש ועל הביפאק — שירים שהחבר'ה אוהבים
23.05 לילה לילה" — עם יואב קוטנר
23.55 „שיחת חצות" — העיתונאית רות בונדי
00.05 ציפורי לילה עם גילה — תוכנית מוסיקלית בנימה אישית
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה
05.05 צלילי בוקר

רשת ג'

06.11 „בחורה לאושר" — להיטים ותיקים
07.07 „שיר בבוקר בבוקר" — שירים ופזמונים ישראליים
09.05 „מה, כבר תשע" — עם אבי אתגר
10.05 „דברים טובים" — עם שמירה אימבר
11.05 „רק מוסיקה"
12.05 „שעה תמימה" — עם מלאכי חזקיה
13.05 „רק בימי חול" — עם מנחם פרי
14.06 „לי ולך" — שיר וברכה
15.05 „חרש, חריש ומחורש"
16.05 „מוסיקה לענין"
17.05 „הצגה יומית"
18.06
20.05 „קצת אחרת"
22.05 „משלנו" — שירים עבריים

שלישי רדיו

22.4.1986

קול המוסיקה

06.02 „צלילי בוקר"
07.07 „בוקר טוב"
09.30 „קונצרט בוקר"
11.57 „מגישים שיר"
12.05 „מוסיקה קאמרית":
13.00 „קונצרט צהרים"
15.00 „מילון מוסיקלי"
15.05 „מטרף התקליטייה"
16.00 „קונצרט מנחה": התזמורת הפילהרמונית הישראלית/מהטה + ברנשטיין צ'ייקובסקי: המלט אופ. 67 (ברנשטיין) ברהמס: קונצ'רטו לפסנתר ותז. מס. 1, ברנשטיין: חליל, סן סנס: קרנבל החיות, מנדלסון: סימפוניה מס. 4 בלה מג'ור, „האיטלקית"
18.30 „אתנחתא" ירון וינרמילר־ בריטון/מיכאל בוגוסלבסקי־ פסנתר/מיכל גוזית־קריאה ברהמס: שירי מגלונה היפה, אופ. 33 (ש.ח)
20.05 „ערב טוב": שופן: מזורקה בסי במול מג'ור, באך: סוויטה מס. 5 בסול מינור לתזמורת
20.27 „מגישים שיר"
20.30 קונצרט התזמורת הסימפ. ים רשה"ש שידור חי התאטרון ירושלים מנצח: אבי אוסטרובסקי/ סולנית נינה ביילינה וובר: פתיחה „אוברון" סיבליוס: קונצ'רטו לכנור ותזמורת, אופ. 47 הפסקה: פרקי נגינה — 20 ד' דביסי: פרלודים (1־6) מתוך הספר הראשון שומאן: סימפוניה מס. 2 בדו מג'ור, אופ. 61
22.55 „מילון מוסיקלי"
23.00 „ברק הברוק ורסיסי רנסנס" (ש.ח)

אבי אוסטרובסקי (קונצרט בשידור חי, קול המוסיקה, 20.30)

רשת א'

07.30 „היו שירים" — פזמונים ישנים ואהובים
08.05 „חוגה" — עם בני הנדל
09.05 „השיר לא תם" — שירים עבריים
09.30 „מפגש" — מגזין לבעיות משפחה וחברה בשידור חי
10.30 „רדיו קל" — תכנית יומית בעברית קלה
11.05 רגע של עברית
11.10 שירים עבריים
11.30 „השכלה ודעת לכל" „קהילות ישראל" — בהדרכת ד"ר יוסף טובי: „מרוקו"
12.05 „צלילי המזרח כבקשתך"
14.06 „לכת ולכן ולכל המתעניין" — תכניות לילדים „מי ישן" — בעריכת דליה סיגן, מגישה: מיכל גוית א) „אור ואלכסנדרה" — ספור בהמשכים מאת יצחק נוי ובכצועו ב) „נדיה" — ספורה של נערה ערבייה — מאת גלילה רון־ פדר קוראת: סוער ג'דאייסי. ג) „סופה בין הדקלים" — מאת סמי מיכאל פרק שישה־עשר
15.00 לילדים הגדולים „חתול בשק" — ילקוט כליבו
15.25 „השכלה ודעת לכל" „היי, בואו נדבר אנגלית"
15.55 „ספר חדש" — סקירה
16.05 „פרופיל" — דיוקן ישראלי עם אלישע באב"ד משרטט אמנון אחי־נעמי
17.12 „מגישים שיר"
17.20 „האוניברסיטה הפתוחה" מחזור 20 „תורת ההגה" — „השקעות זרות על העברית" שיחה עם פרופ' עוזי אורנן
18.06 „מנחת ערב" — משדר יומי להווי דתי ומסורת
18.50 פרקי היום בתנ"ך
19.05 „שעור בתלמוד"
22.05 „שנינו ביחד וכל אחד לחוד" — עם ענת דוידוב

רשת ב'

06.57 רגע של עברית
07.00 „הבוקר הזה"
08.05 „חתול בסנדלים" — תכנית לתלמידים בחופשה
09.05 „ביקור בית" — עם רבקה מיכאלי
10.10 „כל צבעי הרשת" — מגזין יומי
12.10 „גל פתוח" — חדשות ופזמונים
13.00 „בחצי היום" — חדשות ופזמונים
14.06 „יש ענין" — עם גבי גזית
15.10 „רגעי קסם"
16.05 „שיר אתנו שיר" — שירים עבריים
17.10 „יומן כלכלה"
17.30 „על מספרים ואנשים" — מגזין המשק והחברה
18.06 „אצבע על הדופק" — שבועון בעניני בריאות ורפואה עורך ומנחה: אברהם מרון
18.45 היום בספורט
19.00 „היום הזה"
19.35 „עולם חדש" — מגזין חדשותי לעניני האדם וסביבתו בעריכת דויד אפל
20.05 פרקי חזנות „בבקשתך"
22.05 „עוד פעם אחת" — תכניות בשידור חוזר: „זכרון דברים" — עם יפתח טרגרמן
23.05 „קפר ראשו" — חידונים מגוונים בהשתתפות המאזינים עם שמוליק רוזן

גלי צה"ל

05.55 באופן מילולי — פינתו של אבשלום קור
06.05 צלילי בוקר
06.30 „פוקחים עין" — מידע ומוסיקה לתחילתו של יום עם לאה עוז
07.07 שבע אפס שבע— עם איתן ליפשיץ
08.05 בוקר טוב ישראל — שעת אקטואליה יומית עם ראודור בנזימן, יצחק בן־נר ואילנה דיין
09.05 „אילה בוקר" — עם אלי ישראלי
10 .05 „הפסקת 10" עם מיכל ניב
11.05 נכון לעכשיו — עם רפי רשף
13.05 „קשר רדיו" — מסרים רדיופונים עם אברי גלעד
13.55 יומן שירותרום
14.05 „דה רה יומי" — עם דובי לנץ ודני קרפל
15.05 „פגישה יומית" — עם אורלי יניב
16.05 ארבע אחרי הצהריים — שעה של שירים עבריים
16.55 באופן מילולי — פינתו של אבשלום קור
17.00 יומן גלי־צה"ל
17.50 יומן ספורט
18.05 שעה קלה על כלכלה — עם שמואל נחושתן
19 .05 „מה ישי" — עם ארנו טל
20.05 „זה קורה" — מגאזין המוסיקה של גלי־צה"ל
21.00 מבט לחדשות
21.30 פזמונים לכולם
22.05 על הדבש ועל הביפאק — שירים שהחבר'ה אוהבים
23.05 „לילה לילה" — עם יואב קוטנר
00.05 ציפורי לילה — עם דורי בן־זאב. תוכנית מוסיקלית בנימה אישית
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה עם מירב אופיר
05.05 צלילי בוקר

רשת ג'

06. 11 „בחורה לאושר" — להיטים ותיקים
07.07 „שיר בבוקר בבוקר" — שירים ופזמונים ישראלים
09.05 „מה, כבר תשע" — עם אבי אתגר
10.05 „דברים טובים" — עם שמירה אימבר
11.05 „רק מוסיקה"
12.05 שעה תמימה" — עם מלאכי חזקיה
13.05 „רק בימי חול" — עם מנחם פרי
14.06 „לי ולך — שיר וברכה"
15.05 „חרש, חריש ומחורש" — עם שוש עטרי
16.05 „מוסיקה לענין"
17.05 „הצגה יומית"
18.06 „מקום בצמרת" — מצעד הפזמונים הישראלים
21.05 „אדום עתיק"
23.05 „מנגינת ג'אז"

רביעי רדיו

23.4.1986

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב — ברהמס: וריאציות על נושא של היידן.
07.30 שחרית מוסיקלית: סזאר פרנק: וריאציות סימפוניות לפסנתר ותזמורת; ברהמס: סונטה לכנור ופסנתר, אופ. 108, ברה מינור; דבוז'ק: רביעיית פסנתר במי במול מג'ור; צ'ייקובסקי: סימפוניה במי מינור.
09.30 קונצרט בוקר: מנדלסון: מלוזינה היפה. פתיחה; בטהובן: קונצ'רטו מס' 5 לפסנתר ותזמורת, אופ. 73, במי במול מג'ור, „הקיסר": ברהמס. סימפוניה מס. 1, אופ. 68 בדו מינור, פרוקופייב: לקט מתוך המוסיקה לבאלט פרח הסלע.
11.57 מגישים שיר.
12.05 דפי פסנתר. סקרלטי: 2 סונטות; ליסט. זכרונות דון ג'ואן; פרוקופייב: רומאו ויוליה, סוויטה.
13.00 לבקשתכם: מוצרט: קונצ'רטו מס. 12, בלה מג'ור, לפסנתר ותזמורת, ק. 414, ק.פ.ע. באך. בני ישראל במדבר. אורטוריה.
15.00 בין חברים * מגיש. רם תדמור * מוסיקה המתבססת על הלמוס היהודי. יצירות מאת פרוקופייב, משה זורמן, צבי קרן ושוסטקוביץ'.
16.00 קונצרט מנחה. מיצירות בטהובן. סונטה לפסנתר אופ. 2 מס. 2, בלה מג'ור; רביעיית מיתרים אופ. 18, מס. 2, קונצ'רטו מס. 4 בסול מג'ור, לפסנתר ותזמורת, סימפוניה מס. 9.
18.30 מאולמי הקונצרטים בעולם — עמנואל נונס. תפארת והקלטה מבצוע הבכורה.

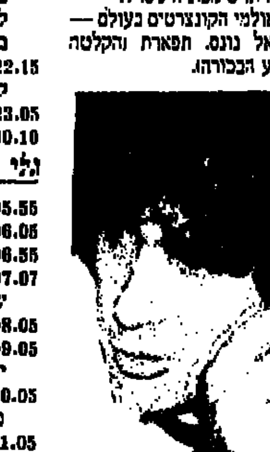
יונתן גפן („מרתון", קטעים מתכניותיו, גל"צ, 22.05)

20.05 מגישים שיר.
20.08 קונצרט ליל החג. דביסי: כרוז האביב; ויואלדי: ארבע עונות השנה; שומאן: סימפוניה מס. 1, בסי במול מג'ור, אופ. 38, האביב; בטהובן. סונטה לכנור ופסנתר מס. 5 בפה מג'ור; קופלנד: אביב בהרי האפלצ'ים; מיו: קונצ'רטינו האביב.
22.30 סלומונה רוסי — מלחין יהודי באיטליה מבחר מחולות ומדריגלים.
23.00 פרקי מקהלה — שיר השירים ביצירותיהם של פלסטרינה, בוקסטהודה, יחזקאל בראון ואחרים.

רשת א'

07.30 היו שירים — פזמונים ישנים ואהובים
08.05 חוגה * עם בני הנדל
09.05 השיר לא תם — שירים עבריים
09.30 מפגש — מגזין לבעיות משפחה וחברה בשידור חי
10.30 רדיו קל — תכנית יומית בעברית קלה
11.05 רגע של עברית
11.10 שירים עבריים
11.30 השכלה ודעת לכל — השתקפות השאלה הערבית בספרות העברית — והפעם: הרוג יפה, כן וקר — שיחה עם אהוד בן־עזר
12.05 מהווי המזרח — מבחר שירים מזרחיים
14.06 לכת ולכן ולכל המתעניין — תכניות לילדים או הנגב המפתיע — תכנית מאת קריש גלודינג. ב) שירים וברכות כבקשתך — מגישה ועורכת: רעיה אדמוני לקראת זמן האוכל
16.05 חלם החופש — התגלות של אסירי ציון שבוי סלומה לחיים נורמלים
17.10 ניגונים נראו בארץ
18.05 100 שנה לנוה־צדק
19.05 משעבוד לגאולה — שירים ופיוטים
19.30 שידורים לעולים
22.05 עד כאן — קטעים נבחרים ממופע הראיונות השבועי של קול־ישראל
23.05 שירים עבריים — מגיאה לשידור. שולי כהן

רשת ב'

06.53 אור ירוק — פינה יומית לנהג ולנוסע בעריכת גדעון הוד
06.57 רגע של עברית
07.00 הבוקר הזה
08.05 חתול בסנדלים — תכנית לתלמידים בחופשה
09.05 ביקור בית — עם רבקה מיכאלי
10.10 כל צבעי הרשת — מגזין יומי
12.10 גל פתוח — חדשות ופזמונים
13.00 בחצי היום — חדשות ופזמונים
14.06 רגעי קסם — שירים ישנים ואהובים
16.05 ושמחת בחגיך — שירים ומקראות לפסח — מגיש: דן כנר
17.05 ספור אפיקומן אחד — עם הסופרת יהודית הנדל
18.06 רחוק רחוק — שירים רוסיים בלבוש עברי עם „הגבעטרון"
19.05 חמדה — פגישת חג עם המשוררת דליה רביקוביץ הקוראת שירים מספריה בליווי שיריה המולחנים
20.05 הגדה של פסח — ליל־הסדר לפי נוסח הנהוג בצה"ל משתתפים בקריאה: משה תוכב, חיותה דביר, ליאורה גושן, צבי סלטון וקובי ברקאי
22.15 הבחורים מאפיקים — שעה קלה עם חבורת הזמר
23.05 עם בני ראשונים בגליל. (ש.ח.)
00.10 הוי ארצי מולדתי, שולי כהן.

גלי צה"ל

05.55 באופן מילולי.
06.05 צלילי בוקר
06.55 פינה חמה ללב־י
07.07 תוספת בוקר עם צביקה שפירא
08.05 בוקר טוב ישראל.
09.05 אילה בוקר — עם אלי ישראלי
10.05 הפסקת 10 — עורך: שרון מולדאבי מיכל ניב
11.05 נכון לעכשיו — עם רפי רשף
13.05 קשר רדיו — מסרים רדיופנים עם אברי גלעד
13.55 יומן שירותרום
14.05 עוד לא חג — עם שלמה ארצי
15.05 שירים לערב חג
17.05 סדר בישראל — דן פרת משוחח עם דור שהר
18.05 סדר בקיבוץ, בנייה מסורת חדשה של חג
19.05 שירים לפי הסדר
20.05 קונצרט לחג: ויוולדי — האביב מתוך ארבע עונות השנה. מנדלסון — רביעיה לפסנתר מס' 3 בסי מינור. פרקי תהלים מס' 42 למקהלה ולתזמורת. אריות מתוך אורטוריה אליהו. צ'ייקובסקי — קונצרטו לכינור ברה מג'ור אופוס 35. דביסי — מחולות קודש וחול. עורכת — עמליה רוזן.
22.05 מרתון יהונתן גפן — במרתון יובאו קטעים מתוכניותיו, מיטב השירים מתולדות דרכו ועד היום, כמו כן יובאו קטעים משיחה שנערכה עימו. עורכים: אבישי מתיה, נוגה טל, מירב אופיר מגישה: מירב אופיר (ש.ח.)
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה עם לאה עוז
05.05 צלילי חג

רשת ג'

06.11 בחורה לאושר — להיטים ותיקים
07.07 שיר בבוקר בבוקר — שירים ופזמונים ישראליים
09.05 מה, כבר תשע — עם אבי אתגר
10.05 דברים טובים — עם שמירה אימבר
11.05 רק מוסיקה
12.05 שעה תמימה — עם מלאכי חזקיה
13.05 רק בימי חול — עם מנחם פרי
14.05 לי ולך — שיר וברכה
15.05 לפנות ערב — שירים עבריים
17.05 שירים הם הדרים
18.05 זמר שבזה — שירים עבריים מוהרות
22.05 טיול לילי — שירים עבריים
23.05 עונג הוא הלילה

חמישי רדיו

24.4.1986

קול המוסיקה

07.09 שחרית לחג
08.09 גוונות לפסנתר — קטעים נרדים מאת צ'ייקובסקי וס. ריכטר־פסנתר.
09.30 קונצרט לבוקר חג
11.57 מגישים שיר.
12.05 אמנים ישראלים — שלישית וירום — בטהובן: שלישיה מס. 1 שומאן: קטעי פנטסיה.
13.00 קונצרט לצהרי חג.
15.00 דומינוער.
16.00 אמנים שהקלטנו.
17.30 קונצרט מנחה. שירי עם מארצות שונות — פנדרצקי: קונצ'רטו לכנור ותזמורת, ולדימיר הורוביץ במטרופוליטן, 1981 — מיצירות סקרלטי. שופן, ליסט ורחמנינוב.
19.00 אוסף וינבר: הדים מקונצרט שהיה בספריה הלאומית בירושלים עם צאתה לאור של האנתולוגיה של מוסיקה חסידית.
20.05 מגישים שיר.
20.08 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפ. ים רשה"ש. מנדלסון: אליהו. אורטוריה.
22.33 אנתולוגיה קטנה.
23.00 דור הזהב * אמנים גדולים בהקלטות הסטוריות — תכניתו של רם עברון — מיירה הס * תכנית ראשונה — ברהמס. סונטה מס. 2 בלה מג'ור. אופ. 100 לכנור ופסנתר; ברהמס. רביעיית פסנתר בדו מינור (ש.ח.)

רשת א'

07.30 רדיו קל — תכנית יומית בעברית קלה
09.05 חידושים בארכיאולוגית הנגב

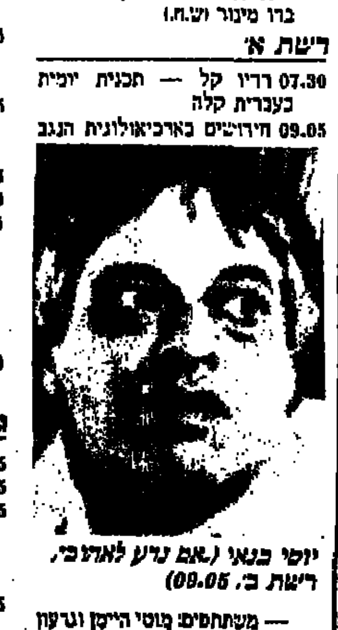
יוסי בנאי („אם נדע לאהוב", רשת ב', 09.05)

— משתתפים: מוטי הימן וגדעון אבני — ראשי חוליית סקר הנגב
10.00 חדשות
10.05 סיפורדיו — 1) מדוע ביטלו את השידור — מאת יצחק בשביס־זינגר 2) הכוכבת — מאת חיים חורן — מגיש. אברהם מור
10.30 קטעים לחג הפסח — . פוסטולסקי־הלבורו: עבדים היינו פירוזניקוב־לוסטיג: חד גדיא. פירוזניקוב־אלדמע: חד גדיא עממי־דור: קרב היום; עממי שלזינגר. אחד מי יודע; עממי לוסטיג: הללויה; קרצ'בסקי אלדמע: אליהו הנביא. סמינסקי־ינטריץ: רפסודיה חסי־ דית: נ.ב. מלפראבני: פתחו לי שערי צדק; שניאור־אלדמע: גשם חלף; פטרושקה: נעימות לפסח.
11.05 מוסיקה קלאסית קלה — ביזה הנערה מארל — סוויטה מס' 1. וולדטייפל: נגינת־ביניים: כופר הסילפידות.
12.05 עיין ערך אהבה — ספרו של דויד גרוסמן — הקלטה במועדון „צוותא" בתל־אביב. — משתתפים: פרופ' מנוח פרי, מיכאל הנדלזלץ, ד"ר מרדכי וירשובסקי, מילי מירסקי ודוד גרוסמן. פרקי קריאה: רפאל קלצ'קין ודורון תבורי.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין — תכניות לילדים. א) נגבה: את האפיקומן — ספור מאת נגינת האפיקומן — תכנית מאת נוגה הרסקוביץ; ב) מה שאמת אמת — מאת יוסי בירגלית — עיבוד ובימוי: רעיה אדמוני ג) סבא קינדלאך — ספור מאת ישעת חביב — קורא: אריה אלדר.
15.06 חוגה * עם בני הנדל — לקט מן התכנית היומית.
16.00 חינוך לדמוקרטיה.
17.10 עם הזמיר וקול התור — עוזי חן על זמרים באביב.
18.06 רדיו־דרמה — הטובים של נחתומי — מאת יעל מריני. משתתפים: גילה אלמגור, אורי אברהמי וחנה רוובסקה (ש.ח).
10.05 הגאולה — שירים פיוטים
10.30 שידורים לעולים
22.05 ספרים הם חברים — עם המתרגמת רנה ליטוין
23.05 שירים עבריים

רשת ב'

07.10 זמר לחג
08.05 בסנדלים של חג
09.05 אם נדע לאהוב — תכנית היחיד של יוסי בנאי
09.55 לאן נטייל בחג
10.05 היה או לא היה — סינילגה פן על אביה המשורר אלכסנדר פן
11.05 טוב יוצא הומר — תכנית לחג הפסח עורך ומגיש: גיל אלדמע
12.05 זמר הג'אז — ספורו של אל ג'ולסון במלאת 100 שנה להולדתו. מגישה: ענת רודרוב
13.05 בגוף ראשון — והפעם: עם הזמר והשחקן תיאודור ביקל
14.06 מחר גדיא — שירי שרשרת אצלנו ואצל אחרים (ש.ח.)
15.05 לילה לא שקט — שלמה ארצי מגיש את תקליטו החדש מראיין ועורכת: רבקה מיכאלי
16.05 ויאנו יודע לשאול — עם שמואל רוזן, חידון לחג בשידור חי
17.05 „דדו" — משדר מיוחד במלאת עשר שנים לפטירתו של דדו, רב־אלוף דוד אלעזר ז"ל, הרמטכ"ל הי"ט של צה"ל.
19.05 לה־ספציה — 40 שנה לפרשה המופלאה של מאבק המעפילים היהודים בנמל האיטלקי
21.05 ישראל בר — 25 שנה לחשיפת הפרשה — עורך. יהודה קורן (ש.ח.)
22.05 פרקי היום בתנ"ך
22.10 למוצאי חג הפסח
23.05 עם בני ראשונים בגליל — עם יצחק חנקין מכפר־גלעדי בנו של השומר יחזקאל חנקין המספר היחידה לפעולות מיוחדות בפלמ"ח נוקם דמו של אלכסנדר זייד (ש.ח.)
00.10 הוי ארצי מולדתי — שירים עבריים

גלי צה"ל

05.05 צלילי בוקר
06.05 צלילי חג
09.05 מקהלה עליזה — מי אתה ילדה על ילדים ישראלים אז ועכשיו עורכת ומגישה: שרה דורון
10.05 מדינה כרוילי, ציפ, דודו ועדי שירת הספרית. גילגולי הדמות הישראלית בזמר העברי.
12.05 הישראלים הראשונים. דיוקן ישראל בשנתה הראשונה, 1949. עורך ומגיש: תום שגב
13.05 השומר, לני דורות אחרי. מיכה שגריר משוחח עם שלושה נכדים של גיבורי השומר.
14.05 על גדות הירקון — שעתיים עם שירי אריק איינשטיין
16.05 הומור ישראלי — קטעי הומור ומערכונים עם הגוד נרמטי
17.05 כאן פלמ"ח, כאן לא יערות פולין — על חלומות גאולה בישראל ועל בריאת יהודי חדש בתאטרון. מגיש ועורך: דני הורוביץ
18.05 הישראלים האחרונים — דיוקנם של הסופר אבנר כלל והמשורר איתן איתן
19.05 אל גדות הים — שירים לאדמה הזאת
21.05 מסורת מסורת
22.05 קלסיקל
23.05 השולמים האחרונים — התנועה הדמוקרטית לבימה עבור שנים אחדי, מראיין: אבנר ברזילי
00.05 ציפורי לילה — עם דוני תורן. תכנית מוסיקלית בנימה אישית
02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה
05.05 צלילי בוקר

רשת ג'

07.10 בוקר של חג — שירים עבריים
09.05 ברקים בלוון אחד
11.05 דדיקה שלום — השירים היפים של יאיר קליגר
13.05 נעימה חמר
15.05 בואו שיר עברי
17.05 שיר שלי השלה
19.05 זמר ושבה — שירים עבריים
20.05 כוורות
22.05 טיול לילי — שירים עבריים
23.05 ענג הוא הלילה

תשבץ 130

אפקי:

1. מלחין. 5. בהמה אסיאתית. 8. עיר בריפ' הרוסית במז' הרי אורל, מרכז מכרות ומפעלים לנחושת ולתעשיה כימית. 9. מסריסי אחשורוש. 11. רעיון, מחשבה, מהותו הפנימית של דבר. 13. גדול, ארוך. 15. כלי נגינה כנסיתי. 18. מושב שנקרא לפני כן „בני צפת". 20. חסר סדר מחלט. 21. נמל ביוון.

אנכי:

1. פלך ובירתו במז' אוקראינה סמוך לים השחור, מרכז תעשית מכונות ומרכז תרבותי. 2. אוירון קטן. 3. הסתכלות של בוז (בהשאלה). 4. צמח בר ממשפחת השפתניים (זוזיפורה, בלטינית). 6. משפחת עופות בעלי אינסטינקט של טפיל. 7. לבקן. 10. עצם. 12. עלם יפהפה שעפ"י האגדה היוונית נעשה שר המשקים של האלים. 13. קבוץ בצפון החולה. 14. פרי הדר. 16. משקה אלכוהולי. 17. מקום נופש ליד הכנרת. 19. גללים.

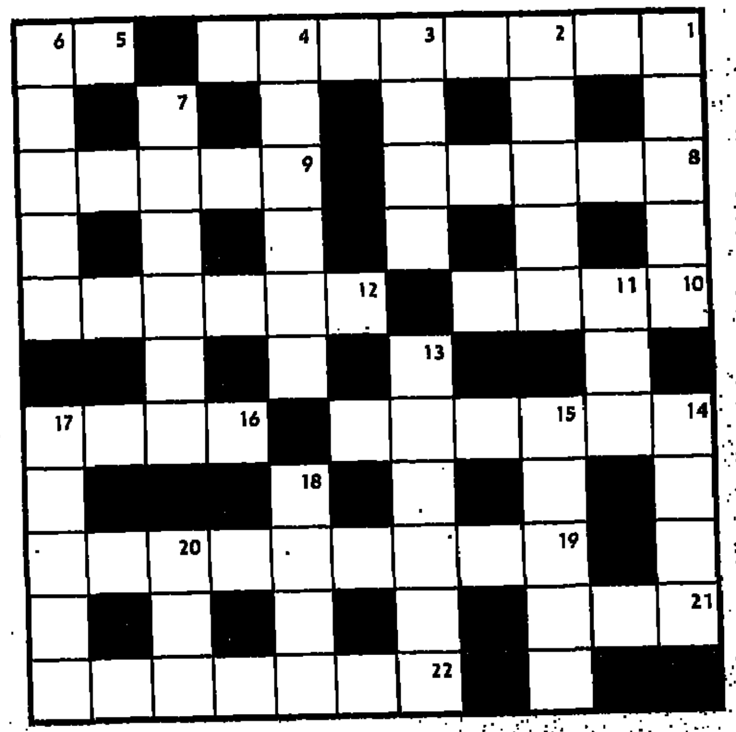

אגוזן 130

אפקי:

1. מה עושה מיקי ברקוביץ למשל, עבור תשנק המקומי (4,4). 5. חרוך לא ידוע לרבקה (2). שבנוע חטרנטה לנוע ממקומה בלי דחיפה מבחוץ (11). 9. אלופת הבריאות? (4). 11. לא ברור איזה ההסטוריון של גבורות ישראל. (איזהו האחראי: לאיוש הועדות) (4,2). 13. הלהקה מקימה חורה (2,4). 15. בו ילך התיאטרון בניסן? (4). 18. לא בקשתי עמאן אלא מה שיש אצלו (3,3,3). 20. צפור עם קוצר (3). 21. מסמר דפוק כועס ומתלונן ויש שהוא לקו (6).

אנכי:

1. בחרף הוא הזהיר את הפורשים מן היהדות (5). 2. סמך על ההגרלה ועבר לישיבה (5). 3. דוהרת אחרי המרצדס בדרום אמריקה (4). 4. הגם החקלאים בגויים? (6). 6. מצביעים עליהו אם היא תהיה בקרוב (5). 7. אם לא יגלה התנהגות גמישה יותר סופו שיסבול יסורים ממושכים (6). 10. טון נקי? (3). 12. למשל מי שהולך לראות את הסרט חיפני „כאן" ומחפש בן שקטו (3,3). 13. בעל תואר בשלוח (4). 14. זה נוצר אצלה בקצור מחסה חנוך (5). 16. שגריון הוא לא, הוקא אבו אל בנאות (3,2). 17. טרוק של כדורגלן? (4). 19. סולחו למחזאי (3).

פתרונות

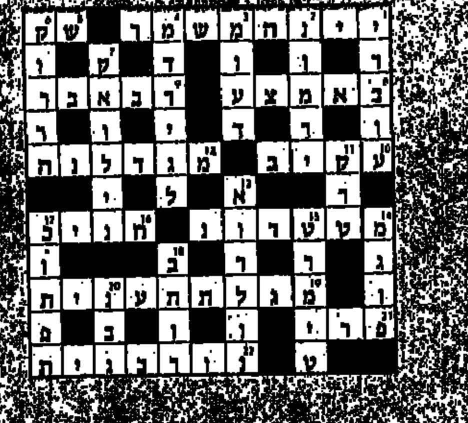

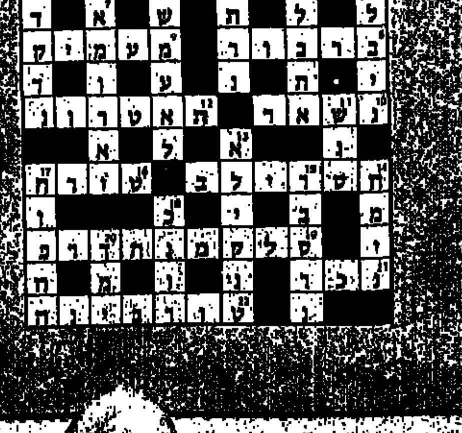

© אמרי בן אורן

תשבץ סכומים 130

עליך לרשום בכל משבצת ריקה, ספרה מבין הספרות 1 עד 9 ועד בכלל, באופן שסכום הספרות יהיה הסכום המופיע בגוף התשבץ.

סכום הרשום מעל לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מימין לסכום וסכום הרשום מתחת לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מתחתיו.

בכל סכום, כל הספרות שונות זו מזו.

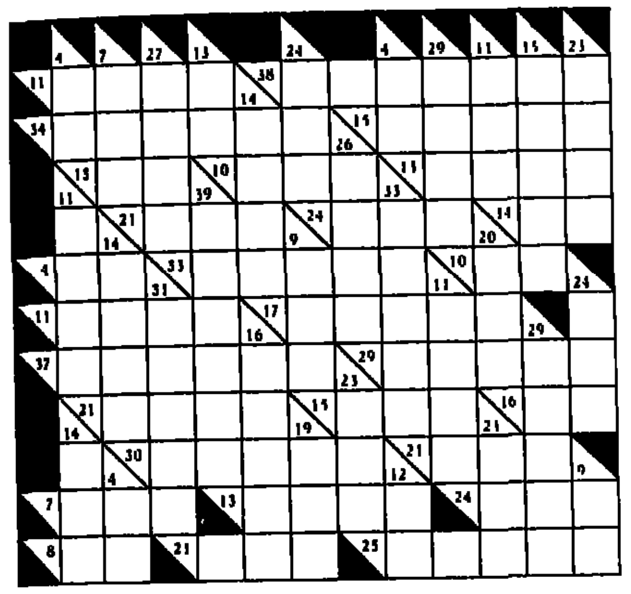

כתב סתרים 130

בפעולת הכפל הבאה, הוחלפו הספרות באותיות. כל אות מייצגת ספרה אחת בלבד, אבל ספרה יכולה להיות מיוצגת על ידי אות אחת או על ידי שתי אותיות.

מ ע ש ה
ט ו ב
———
ו כ ר ש
ל מ ע ט ט
נ ע י ל ת
———
ו י א ס פ ח ד

עליך למצוא את ערכה של כל אות ולהציב את האותיות המתאימות בריבועים להלן, המסומנים על ידי ספרות. אם כן תעשה, אימרה של סוקרטס תקבלו.

4 2 6 7 | 8 2 3 3
6 3 8 | 2 7 8 1
4 0 6 8
8 7 7 5 9 3
6 1 6 7 4 5 7
8 8 6 4 8 | 9 3
4 2 6 7 | 6 0 7 3
4 0 6 8 | 6 3 8
6 7 2 7 2 7
1 2 4 6 8 | 3 9
1 6 5 7 7 1 3
3 6 3 7
8 3 8 | 6 1 7 7 8

פתרון תשבץ סכומים 129:
(שורה אחר שורה)

;795 ;213 ;43126 ;421 ;8973 ;9728
;9 ;7564982 ;142 ;31426 ;829 ;31
;6321 ;92 ;9568 ;63798 ;1792 ;9
;2814 ;4213 ;39 ;24 ;6798 ;23146
;79 ;97 ;3271 ;97 ;8321 ;64231 ;13
;8 ;2138 ;586437 ;95483 ;631 ;798

פתרון כתב סתרים 129:
אמונה בכוחו המוחלט של הגורל היא צורת העבדות הגרועה ביותר.

מתתיהו ורנה עומר

היתרון של 6 בלי שליט

בתחרות זוגות, משתדלים השחקנים, לשחק בחוזה של בלי שליט, ראשית משום שכמות הנקודות שמקבלים בחוזה זה גדולה יותר ושנית משום שבחלוקה גרועה של הקלפים החשש מחיתוך אינו קיים וישנה גמישות גדולה יותר בתכנון המשחק. לעומת זאת בחוזה של „צבע מסוים" יש לנו את היתרון של הגבהת צבע על ידי חיתוך.

♠ K Q
♥ A K x
♦ Q x x x
♣ K Q J 10

♠ J 9 x x
♥ J 10 9
♦ A x x
♣ x x x

♠ x
♥ x x x x
♦ J 10 9 x
♣ x x x x

♠ A 10 x x x x
♥ Q x x
♦ K x
♣ A x

מחלק: דרום. פגיעים: כולם

ההכרזה:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 ספייד	—	2 קלאב	—
2 ספייד	—	3 דיאמונד	—
3 בלי שליט	—	6 בלי שליט	—

מערב הוביל בנסיך הארט מובן שלכרוז יש 13 לקיחות אם סידרת הספייד מחולקת 3:2 או שהנסיך ספייד בודד. הבעייה היא מצב מבצעים את החוזה במקרה שבאחת הידים Jxxx בספייד.

הכרוז זוכה עם האלוף הארט ומשחק את המלך והמלכה ספייד ומיד מתגלית החלוקה הגרועה. מכיוון שהחלוקה הינה כפי שהיא הרי שהסיכוי של הכרוז לביצוע החוזה הוא שהאלוף דיאמונד יהיה באותה היד עם ה-Jxxx ספייד. במקרה הנוכחי משחק הכרוז דיאמונד קטן לעבר המלכה שבדומם, המלכה זוכה בלקיחה (אם מערב קופץ עם האלוף הרי שבידי הכרוז 12 לקיחות) והכרוז ממשיך בארבעת הקלאבים, במלך הארט, ומסיים ביד עם המלכה הארט. המצב עתה הינו:

♠ —
♥ —
♦ x x x
♣ —

♠ J x
♥ —
♦ A
♣ —

♠ —
♥ —
♦ J 10 9
♣ —

♠ A 10
♥ —
♦ K
♣ —

הכרוז ממשיך במלך דיאמונד, מערב זוכה ונאלץ לחזור למזלג של ה-A10 שבידי הכרוז. במקרה ומתברר שהנסיך ספייד והאלוף דיאמונד בידי מזרח, על הכרוז להניח שהאלוף דיאמונד נמצא בידי מזרח, ולכן לשחק דיאמונד קטן לעבר המלך ולהפעיל את אותו היחוד על מזרח.

ארנונה שמאי

חדש בשטח

בעקבות אוצר הנילוס

הרפתקה - היא הרפתקה היא הרפתקה, ואחרי „בעקבות האוצר הרומנטי" שב אלינו הצמד־חמד הרומנטי קטלין טרנר ומייקל דאגלאס בשלל הרפתקאות מסמרות שיער בין שבט ערבים חומייניסטים מפחידים, נופי מזרח, ארמונות מקרטון וגמלים. הם נחמדים, יפים, משעשעים ונורא רומנטיים, אך בצורה הכי מוגזמת שאפשר להעלות על הדעת כתשובה מודרנית ומתוחכמת לסרטי ההרפתקאות של שנות ה־40־50. ביים לואיס טיגה, הפיק, מייקל דאגלאס. מיותר לציין שסטיבן שפילברג והרפתקאות אינדיאנה ג'ונס שלו הם מוצלחים בהרבה.

וכנועה, שלא עשתה עוול מימיה, אך ביני המשטר הצבאי הרגו אותה בירייה בשל עזירה מדומה. בנה האמריקני חוזר ליוון, עיש ילדותו, ובפלש־בקים הוא נזכר באם החזקה שהותירה בו רושם עמוק. פיטר ייטס („בוליט", „המלביש") עשה כאן את „האכסודוס" של יוון: הניסיון לספר את סיפורה הטראגי של אומה במצוקה לא עלה יפה, אמנם הנוף נראה כשאול מ„יול" או „גורל", אך השחקנים הבריטים, הדוברים אנגלית, נראים כשתולים בהרי הטרשים והנוף ההררי. „מסע השחקנים" של אנגלופולוס שתיאר את חוסר האונים של האזרח הקטן בעת מלחמת האזרחים ביוון היה הרבה יותר מעניין ואותנטי. ובכלל, את הסרט „אלני", שהוא אודיסאה יוונית קלאסית, היו צריכים לעשות יוונים, לא אמריקנים.

קתלין טרנר, ומייקל דוגלס בסרט „בעקבות אוצר הנילוס"

השוטר ממנהטן

מתכון מוכר של סרטי שוטרים, כמו „לחיות ולמות בלוס אנג'לס" אבל הקרבה יותר נחרץ ופשוט. הפעם זהו בלש ניו־יורקי שחברו נרצח, הוא לוקח את החוק לידיים ונוקם. במשטרה לא אוהבים את האנרכיסט והופכים אותו לשוטר מקוף פשוט, אך הוא חוקר פרשיית חטיפה ללא ידיעת ממוניו, מגלה רשת סמים גדולה, וכמובן חוזר לתפקידו האמיתי - בלש מהולל; כי פעם בלש - תמיד בלש.

פנדאנגו

הסרט „החברים של אלכס" התחבב על רבים שמתרפקים על שנות נעוריהם האבודות. בעקבותיו באו עוד סרטי נעורים העוסקים בחבורות בוגרי קולג' שנפגשים במסיבה ומעלים זיכרונות. „פנדאנגו" שייך אליהם, אך הוא לועס את החומר המוכר הזה עד שהפך לעיסה דביקה: קווין קוסטנר, ג'וד נלסון ותבריהם הם בוגרי קולג' שיוצאים למסע זרוק, לשום מקום, יום לפני גיוסם למלחמת וייטנאם, ובדרך „נתקעים". זה אמור להיות מסע אנרכיסטי נגד האחריות, המימסד, הלימודים, הצבא וכו' ובעד הנעורים, ילדי הפרחים וחיים זרוקים, אך הבמאי קווין ריינולד כנראה שכח שמאז שנת 70 עברו מים רבים ויחסו הנוסטלגי לתקופה הופך את הסרט לפאתטי. בהקרנה המוקדמת צופים רבים נמנמו והיתר יצאו.

רמו

נאי המילטון, הבמאי הבריטי הוותיק שעשה עד היום את רוב הסרטים על הבלש העשוי ללא־חת ג'יימס בונד, בנה דמות של לוחם חדש: רמו, אולי התשובה המוחצת לרמבו, ווקי וצ'אק נוריס. אך שלא כתמיד, ב„רמו" אין נשק מתוחכם בסגנון 007 ולמרות שהעלילה דומה לסרטי הפעולה שנעשים כיום, עם הרבה גיבורים טובים שלוחמים בפוליטיקאים מושחתים, בכל זאת הסרט אינו לוקח עצמו ברצינות תהומית, ויש בו גם די הומור. פרד וורד הוא השוטר שעובר קורס בשיטות הסינאנג'י אצל מאמן קוריאני זקן, אך חזק וזריז כשד. את הקוריאני הנפלא הזה מגלם השחקן הלבן ג'ואל גריי, הזכור כשותפה של לייזה מינלי ב„קברט" וב„רמו" הוא מעשה תפקיד נהדר ומשעשע.

אלני

כמעט מספיק

מאז „כל אנשי נשיא" זה אופנתי שכל כתב בעיתון אמריקני ידוע כותב איזה ספר שהופך לסרט. הפעם זהו ספרו של ניק גייג, כתב ה„ניו־יורק טיימס" (ג'ון מלקוביץ), שמספר את סיפורה של אמו האמיצה, אשת חיל מי־ימצא, כת יוון טהורה וחזקה, על רקע מלחמת האזרחים העקובה מדם ביוון של שנות ה־50. אלני (קייט נליגאן) היתה אשה כפרית פשוטה

חיוך הגדי

כמעט טוב

קצמן, מושל צבאי בגדה, מביא את חברו מנוער ד"ר לניאדו כדי לשרת אתו ביחידה. לניאדו אינו שבע רצון ממדיניות ה„מקל והגזר" של הממשל הצבאי, ומסתכסך עם קצמן כשהוא מגלה ששכב כל העת עם אשתו שוש, במקביל הוא מתיידד עם חילמי הערבי, משוגע־הכפר הזקן שגר במערה. כשאינו יכול לסבול עוד את אווירת המתנה הוא בורח להר, לאגודתיו האינסופיות של חילמי אודות אבות־אבותיו, ואודות בנו יוזדי שנהרג בהיתקלות עם חיילים ישראלים. שמעון דותן („צלילה חוזרת") עיבד את ספרו של דויד גרוסמן בנאמנות רבה. וכאן הבעיה, כמו בבדיחה החבוטה (והשוביניסטית) שגורסת שאשה יפה אינה נאמנה ואשה נאמנה אינה יכולה להיות יפה. הספר הוא ברובו [illegible] ומורכבות של הגיבורים, [illegible] דותן להעביר ועל־כן [illegible] שאינה מקורית, [illegible] האווירה הפיוטית־סוריא־ליסטית, מוזנת או מהממת, אינה משתלבת [illegible] של הסרט, המשייכת אותו לעוד סרט על המימשל הצבאי", ויתר־על־כן: ההצדקה של האגדות בספר היתה להמחיש את החזקה של אנשי הכפר על אדמתם, בסרט האגדות נראות כמודבקות, ומערכות היחסים אינן מפותחות מספיק למרות משחקם הנפלא של טוביל קורטיז ומרי דונן. דברים אלו גרמו לעשייה שקופה מדי, ברורה מדי, ולמה שקורה בין לניאדו־חילמי־קצמן לאפיזודי מדי. גם המסר הפוליטי אינו מהרדיקלים. וכך אנו יוצאים קרחים מכאן ומכאן.

חלומות מתוקים

מספיק

סיפור חייה של זמרת הקאנטרי פטסי קליין, הפך למלודרמה רומנטית סוחטת אוחות על ידי הבמאי קרל רייז. פט קליין, שנספתה בשנת 63 בתאונת מטוס, הפכה למיתוס במותה, ודמותה שימשה בסיס לשתקניות ג'סיקה לנג שיוצרת אשה עממית, אך הושנית וסוערת, אהבתה הרוסנית לבעלה השתיין והאלים, ועלייתה בסולם ההצלחה אל שמי מוסיקת הקאנטרי, כמו סיסי ספייסק, שגילמה את הזמרת לורטה לין, ב„בתו של כורה הפחם". גם כאן הקונפליקט הדרמטי הוא בין קריירה לחיי משפחה, ועל כן נראה הסרט כהעתק חיוור של הסרט ההוא. ג'סיקה לנג מוכשרת וטמפרמנטית כתמיד, והיתה מועמדת לאוסקר, אך לא זכתה בו. כל השירים בסרט הם הקלטות מקוריות, והקול קולה של פטסי קליין.

עדיין בשטח

זכרונות מאפריקה - כמעט טוב
העד - טוב מאוד
הסיפור האמיתי - טוב

נעל ישראל

קרבות ותחרויות

הפתעות באליפות ישראל בשחמט

ההפתעות הגדולות ביותר בשש הסיבובים הראשונים של תחרות הגמר לאליפות ישראל בשחמט הן הצלחתם הגדולה יצחק ויינגר, שצבר 5.5 נקודות ושל נדי רכליס בן ה־19 שצבר 5 נקודות ואי הצלחתו של אלוף ישראל בשחמט אלון גרינפלד, שצבר - 3 נקודות בלבד. ראוי לציין את הופעתם המוצלחת של שלושת הנערים, עופר ברוק (שישחק גם בגמר האליפות הקודמת) שצבר - 3 נקודות בחמישה משחקים, (משחקו של עופר נגד יהודה גרינפלד, מהסבוב הראשון, נדחה לשבת הקרובה) של יונה קוסאשווילי בן ה־15 וחצי ואילן מנור בן ה־16 וחצי שכל אחד מהם צבר - 3 נקודות. עם השחמטאים המצטיינים בתחרות יש לציין את יהודה גרינפלד, יאיר קריידמן שהוא המבוגר מבין המתחרים ואת נתן בירנבוים, שלושה שכבר התמודדו בתחרות עם אלון גרינפלד. קריידמן ובירנבוים ניצחו את האלוף. יהודה גרינפלד סיים עימו בתיקו. בירנבוים נחל הפסד יחיד כשנוצח על ידי ויינגר. התחרות מנוהלת בידי זליג ציסקוב. באליפות הנשים משתתפות עשר שחמטאיות ובהעדרן של האלופה לובה קריסטול (אשתו של יצחק ויינגר) ושל לנה גלאז התחרות היא חלשה למדי. המצטיינות באליפות הן ישראלה וייסברוד שניצחה בכל ארבעת משחקיה הראשונים ושלומית ורדי בת ה־16 שצברה - 3.5 נקודות. תחרות זו מנוהלת בידי נח סגל. בשל האליפות נדחו משחקי הליגה הלאומית והארצית שנועדו להיערך בשבת הקרובה (מחר).

נצחון צ'כי בניו יורק

התחרות הגדולה בניו יורק הסתיימה בנצחונם המשותף של רבי האמנים יאן סמייקאל מצ'כוסלובקיה וניולה טאקס מהונגריה שכל אחד מהם צבר - 7 נקודות וזכה בפרס של 12,500 דולר. בדו קרב בין השניים על המקום הראשון ואלף דולרים נוספים, זכה סמייקאל שניצח 1:2. השחמטאים: הלגי אולפסון מאיסלנד, ג'ון פדורוביץ מארה"ב נוריץ' ובארלוב מיוגוסלביה סיימו עם - 6.5 נקודות כ"א. עם השחמטאים שצברו - 6 נקודות כל אחד גם הישראלים יהודה גרינפלד (שנוצח בסבוב שלפני האחרון) ויעקב מוריי שנוצח בסבוב האחרון.

בתחרות המשנית ניצחה ג'ודי פולגאר בת ה־9, אחותה של זוסי פולגאר בת ה־17 מהונגריה.

משחק מרתק מהאליפות

הפעם מציגים אנו משחק מרתק ורב סיבוכים, מהסבוב הראשון באליפות ישראל בשחמט. במשחק זה ניצח יצחק ויינגר את אליהו שווידלר ממצטייני האליפות הקודמת. לא היה לנו הזמן הדרוש לניתוח משחק זה, אך נראה שהחל מהמסע ה־34 לא נקט שווידלר באמצעי הזהירות הדרושים ופתח במתקפת סרק שגררה את הפסדו.

פתיחה אנגלית יפו, אפריל 1986

לבן: שווידלר — שחור: ויינגר

1. ג4, פו6; 2. פ־ג3, ה5; 3. פ־ו3, פ־ג6; 4. ז3, ד5; 5. גxד5, פxד5; 6. ר־ז2, פ־ב6; 7. 0־0, ר־ה7; 8. ד3, 0־0; 9. א3, א5; 10. ר־ה3, מ־ח8; 11. צ־ג1, עד כאן הכל תיאורטי. 11... ר־ו6; 12. פ־ד4; 13. ה־ד4, ה־ד4; 14. פ־א4, פ־ד5, 15. מ־ג2, צ־ח8; 16. צ־ה1, ג6; 17. מ־ה־ב3; 18. ב5, פ־ג3; 19. ב־ג6; 20. מ־ג3; 21. מ־ג2, צ־א2; 22. ד4, ב5; 23. פ־ה5; 24. פ־ג6, מ־ה־ד7; 25. פxא7, מ־הxא7; 26. מ־ה־א4, צ־ד8; 27. צ־ה־ד1, מ־ג5; הלבן איים 28. צxג6, ד־ג3; 29. צ־ד8+ מלוות במט. 28. ח3, ד־ה3; 28... ד־ב2; 29. צ־ד1; 29. ו־ה3, ח4; 30. צ־ד3, מ־ה־ח3; 31. צ־ד8+ מ־ה־ד8; 32. מ־ה־ג6, מ־ח7; 33. ר־ד5, מ־ה־ח7;

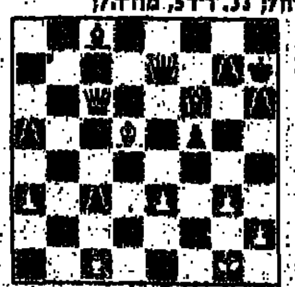

ללבן יתרון חומרי קל, אך גם יותר נקודות תורפה. מכאן ואילך לא נקט שווידלר בזהירות הדרושה. 34. פ־ו3? נחוץ 34. צ־ג3, והמצב שקול לחלוטין. 34... ר־ד7; 35. מ־ה8, א4; 36. כ־ב4, מ־ה־ד1; 36. מ־ה־ב1 מסתיר, 37. מ־ה־ב1... ח4, 38. ח5, מ־ה־ו8; 39. ר־ד7+ מ־ה־ד4; 40. א־ה3, ו־ה3+ 41. מ־ה2, פ־ג2+ 42. ד־ו6, 43. מ־ד1, ד־ה4, 44. מ־ה־ג4, מ־ה־ד7+ 45. מ־ה־ד4, מ־ה־ב3; 46. מ־ח2, מ־ה־ב5; הלבן נכנע.

אבי אבמיר

בעיות וסיומים

בעיות השבוע

הפותר המצטיין יאיר קוסט חונג הופעת בכורה במזורנו בתחום החיבור עם זוי־בסעיה שנוצרה בעקבות 5252 של לנדר (5284).

התרה וכפיתה עצמית ברוח הדו־קרב עם שוודיה מודגמות ביצירתו הסימפטית (5285) של המחבר מאלומות.

פתרונים - אל העורך, להגרדיה 72, ת"א 67325.

5284. יאיר קוסט, הרצליה
מקורית
על־פי ברוך לנדר

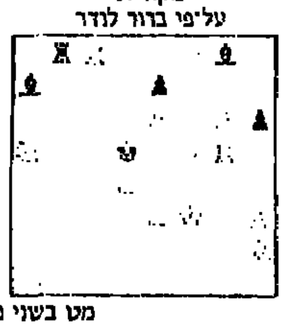

11+6 — מט בשני מסעים

5285. גדעון הוסדל, אלומות
מקורית

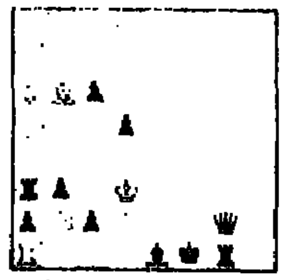

4+10 — מט־עזר בשני מסעים
שני וריאנטים

פתרונים

5224 א' (סמאדלי): 1. צ:ד3!

5225 א' (בראון): מלכה שחורה על א1: א) 1. צ:ה5, רו4, 2. צ5ה2, רב8, 3. פה3, פה5×; ב) 1. ר:ד4, רה3, 2. רב2, ר:א7, 3. פ1ג3, פד4×.

5226 (גרינבלט): במעמד: 1... ר:ג5 / פ:ג5 / פה:ד4, 2. מה:ה6 / ר:ו7 / פא5×, פתרון: 1. מהה4! (2. מ:ה6×) רו5:ג5 / פ:ד4 / ה:ד4, 2. פא5 / ר:ו7 / מה:ה6×.

5227 (לוביסוב): 1. מ:ג6, פה4, 2. צו6, פו5×; 1. צ:ג3, פה5, 2. צג3, פד3×.

5228 (מויקין): 1. פה3!

5229 (קלר): 1. מהח7! (2. פד7+) צ:ד/3 ר:ד3, 2. פו3+ / פו4+, חילופי תשובות לבנות.

5230 (בראבק): 1. מהא3!

5231 (פושקין): 1... מו4, 2. מב3, פוד3, 3. צו3, פהג1×; 1. מב3, מו4, 2. מב4, פד4, 3. רו3, פד3×.

5232 (קוטאייב): 1. מז2!

5233 (תלמי): 1. חוצ, מו6, 2. מח4, פ:ד4, 3. צח3, פ:ו5×; 1. חוה, פד6, 2. רו2, פ:ו5, 3. מהח2, רו4×; 1. חו5, פג3, 2. מהח2, פה2, 3. פו3, פו4×.

5234 על ג7 פרש לבן: 1. פג4!

5235 (גאראי): א) 1. מד4, 2. 4ג, צו3, רו4×; ב) 1. מו6, מהב4, 2. צג3, מהה7×.

5236 (גרינבלט): התעיות: 1. פב6! (2. פג4×) פ:ב2! 1. פו6! (2. פה4+) פו2! התעייה 1. מהד6! פ:ב2 / פו2, 2. פו6 / פב6, אבל 1... ג:ב2! פתרון: 1. מהא6! (כפאי) פב2 / פו2, 2. פב6 / פו6.

5237 (גאראי): א) 1. רג3, רו4, 2. רו5, צב3, ר:ה4, רה2×; ב) 1. מהג3, צב2, 2. צב3, רו4, 3. צבד3, צה2×.

5238 (סוטר): 1. פו5!

5239 (מילך): 1. מג6, מו4, 2. רא5, מהג3, 3. מבא, מד2, 4. דב3, מג1, 5. מא4, מבב, 6. פב4, ר:ב3×.

יוחנן אפק